

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

مرور و تثبیت پایه دهم

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه شماره ۱

پنجشنبه ۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۵۰ سؤال ۵۰ دقیقه	۲۲ دقیقه	۱۵	۱	۱۵	ریاضی	۱
	۲۰ دقیقه	۳۵	۱۶	۲۰	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۸ دقیقه	۴۵	۳۶	۱۰	علوم اجتماعی	۳

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

علوم اجتماعی

هویت (باز تولید هویت اجتماعی، تغییرات هویت اجتماعی، تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»، تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل بیرونی») صفحه های ۷۹ تا ۱۰۷

سهم در کنکور: ۲-۱ سؤال

زبان و ادبیات فارسی

زبان و ادبیات فارسی در سده های پنجم و ششم و ویژگی های سبکی آن / قافیه درس های ۱۰ و ۱۱ صفحه های ۷۹ تا ۹۶

سهم در کنکور: ۳-۴ سؤال

ریاضی

کار با داده های آماری فصل ۳: درس های ۱ تا ۳ صفحه های ۷۱ تا ۹۸

سهم در کنکور: ۲ سؤال

اقتصاد

مقاوم سازی اقتصاد رشد و پیشرفت اقتصادی درس های ۱۰ و ۱۱ صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۸

سهم در کنکور: ۳ سؤال

منطق

احکام قضایا قیاس اقترانی درس های ۷ و ۸ صفحه های ۶۲ تا ۸۲

سهم در کنکور: ۲ سؤال

تاریخ و جغرافیا

تاریخ: درس های ۱۱ تا ۱۳ صفحه های ۹۹ تا ۱۲۷ جغرافیا: درس های ۷ و ۸ صفحه های ۶۳ تا ۸۲

سهم در کنکور: ۳ سؤال

زبان عربی

صناعة النفط درس ۷ صفحه های ۹۳ تا ۱۰۴

سهم در کنکور: ۱ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع بندی و تثبیت مباحث پایه دهم

یک آزمون تعیین سطح و ارزیابی پایه دهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم (مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

- شما می توانید به صورت اختیاری به سوالات دفترچه ۳ (پیش خوانی پایه یازدهم) پاسخ دهید.
- در صورت پاسخ دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه یازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشنهاد

- ۱- «مراحل تحصیل» کدام متغیر تصادفی و با چه مقیاسی است؟
 (۱) کیفی اسمی (۲) کیفی ترتیبی (۳) کمی فاصله‌ای (۴) کمی نسبی
- ۲- بهترین روش جمع‌آوری داده‌ها در موضوعات «بررسی نمرات ریاضی دانش‌آموزان یک کلاس» و «رژیم گرفتن باعث کاهش هوش می‌شود» و «نظرسنجی درباره رفتار کادر بیمارستان» به ترتیب از راست به چپ کدام موارد زیر هستند؟
 (۱) مشاهده - دادگان‌ها - پرسش‌نامه
 (۲) دادگان‌ها - پرسش‌نامه - مشاهده
 (۳) دادگان‌ها - مشاهده - پرسش‌نامه
 (۴) پرسش‌نامه - مشاهده - مصاحبه
- ۳- مطلب ذکر شده در کدام گزینه نادرست است؟
 (۱) اندازه قطر چرخ خودروها متغیر کمی با مقیاس نسبی است.
 (۲) دمای داخل کابین خلبان‌ها برحسب سانتی‌گراد، متغیر کمی با مقیاس فاصله‌ای است.
 (۳) مقدار پارامتر همیشه از مقدار هر آماره‌ای بزرگ‌تر است.
 (۴) محدودیت روش دادگان‌ها در جمع‌آوری داده‌ها این است که سازمان‌ها گاهی اوقات، اطلاعات ثبت شده (ذخیره شده) را در اختیار آمارگیر قرار نمی‌دهند.
- ۴- کدام یک از موارد زیر درست است؟
 (۱) هر زیرمجموعه از جامعه آماری را که با روش‌های متفاوتی انتخاب شده باشد یک نمونه می‌نامند.
 (۲) مقدار پارامترهای جامعه همواره عددی متغیر ولی مقدار آماره‌ها از یک نمونه به نمونه دیگر همواره ثابت می‌باشد.
 (۳) «خطای بیشتر در گردآوری داده‌ها» و «امکان استفاده در بررسی‌های مخرب را ندارد» از جمله محدودیت‌های سرشماری است.
 (۴) پرسش‌نامه، مشاهده، آمارگیری از جمله روش‌های جمع‌آوری داده‌ها می‌باشند.
- ۵- روی یک بسته آدامس عبارت (2 ± 20) گرم نوشته شده است از این عبارت نتیجه می‌گیریم که از هر بسته آدامس، تقریباً وزن بسته بین دو عدد؛ و گرم قرار دارند. در جاهای خالی از راست به چپ کدام اعداد باید قرار بگیرند؟
 (۱) ۲۱، ۱۹، ۹۸، ۱۰۰ (۲) ۲۲، ۱۸، ۹۸، ۱۰۰ (۳) ۲۱ و ۱۹، ۹۶، ۱۰۰ (۴) ۲۲، ۱۸، ۹۶، ۱۰۰
- ۶- اگر میانگین داده‌ها مطابق جدول زیر برابر ۴ باشد، مجموع μ و میانگین داده‌ها چقدر است؟

داده‌ها	۳	a-۱	۶	a	۱
فراوانی	۱	۲	۲	۳	۲

۱۰/۵ (۴)

۹/۵ (۳)

۸ (۲)

۷ (۱)

محل انجام محاسبات

۷- در داده‌های آماری ۴, ۱۶, ۱۴, ۱۰, ۳, ۹, ۱۲, ۲, ۶, ۹, ۱۴, ۱۴, انحراف معیار داده‌های کمتر از میانه و بیشتر از چارک اول کدام است؟

- (۱) $\frac{\sqrt{2}}{2}$ (۲) $\sqrt{2}$ (۳) ۱ (۴) ۲

۸- میانگین یک سری از داده‌های آماری (دارای منحنی نرمال) برابر ۱۲ و بیش از ۹۹/۹٪ داده‌ها در محدوده $3 < x < 21$ قرار دارند، واریانس داده‌ها کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۳ (۳) ۶ (۴) ۹

۹- مقیاس اندازه‌گیری «طول یک جاده» با چه تعداد از موارد زیر یکسان است؟

- الف: طول عمر یک تلویزیون
ب: دمای هوای شهرها بر حسب سانتی‌گراد
ج: کد ملی افراد
د: مراحل تولید خودرو
ه: مدت زمان پیاده‌روی
و: اندازه وزن افراد

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

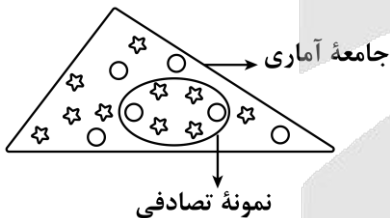
۱۰- در داده‌های ۸۶, ۸۰, ۲۵, ۲۲, ۲۰, ۱۲, ۸, ۴, ۲, ۱, ۱, ۱, ۰, با حذف داده‌های قبل از چارک اول و داده‌های بیشتر از میانه، دامنه تغییرات داده‌های باقی‌مانده چند برابر دامنه میان‌چارکی داده‌های اولیه است؟

- (۱) $\frac{1}{3}$ (۲) $\frac{1}{4}$ (۳) $\frac{1}{7}$ (۴) $\frac{1}{5}$

۱۱- در یک جامعه آماری، اختلاف داده‌ها از میانگین عبارتند از ۹, ۱, ۰, ۱, -۱, -۵, -۷, -۶, واریانس داده‌ها تقریباً کدام است؟

- (۱) ۴۲ (۲) ۴۶ (۳) ۴۸ (۴) ۵۰

۱۲- در شکل زیر، ستاره‌ها نمایشگر موتور و دایره‌ها نمایشگر ماشین هستند. آماره نسبت موتورها به دو وسیله چند برابر پارامتر نسبت ماشین‌ها به دو وسیله است؟

- (۱) $\frac{11}{8}$ (۲) $\frac{2}{7}$ (۳) $\frac{16}{9}$ (۴) $\frac{18}{5}$

محل انجام محاسبات

۱۳- برای توصیف داده‌های ۱۴,۵۸,۸,۱۲,۹ شاخص مرکزی مناسب است و برای توصیف داده‌های ۲۲,۱۸,۱۹,۲۲,۲۰ شاخص مرکزی مناسب است.

- (۱) میانه - میانگین
 (۲) میانه - میانگین
 (۳) میانگین - میانگین
 (۴) میانگین - میانه

۱۴- در یک کلاس ۳۰ نفره می‌خواهیم میانگین وزن دانش‌آموزان را به دست آوریم. در این بررسی تنها وزن ۱۰ نفر را به طور تصادفی به دست می‌آوریم و میانگین وزن این ده نفر را محاسبه می‌کنیم. در این بررسی آماری، جامعه، نمونه و داده‌ها کدام است؟

- (۱) جامعه: ۳۰ دانش‌آموز کلاس، نمونه: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده‌ها: اندازه‌ی وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده
 (۲) جامعه: اندازه‌ی وزن ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده: اندازه‌ی وزن ۱۰ دانش‌آموز
 (۳) جامعه: اندازه‌ی وزن ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: اندازه‌ی وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده
 (۴) جامعه: ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: وزن ۳۰ دانش‌آموز - داده‌ها: وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده

۱۵- میانگین ۷ داده‌ی آماری برابر ۱۸ است. اگر یکی از این داده‌ها برابر ۱۶ باشد و این داده ۱۶ را حذف کنیم، سپس به آن‌ها داده‌های جدید ۱۹ و ۱۴ و ۱۷ و ۲۰ را اضافه کنیم، میانگین داده‌های موجود چقدر است؟

۱۸/۵ (۴)

۱۸ (۳)

۱۷/۵ (۲)

۱۷/۷۵ (۱)

محل انجام محاسبات

- ۱۶- چند مورد از موارد زیر، از ویژگی‌های نثر و نظم سده‌های «پنجم و ششم» است؟
 - آمیختگی با واژه‌ها، نام‌ها و لقب‌های غیر رایج در عصر غزنوی و سلجوقی
 - معمول گشتن شعر مدحی و مدیحه‌سرایی به پیروی از شعر عربی
 - تنوع شعر این دوره از نظر سبک گویندگی و موضوع
 - ساده و روان بودن نثر این دوره و توجه داشتن به موضوع‌های حماسی، ملی و تاریخی
 - تأثیر عمیق حکمت و دانش و اندیشه‌های دینی در شعر این دوره
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۱۷- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده نادرست است؟
 «تا حدود نیمه دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم، شعر پارسی همچنان تحت تأثیر سبک دوره سلجوقی و غزنوی است؛ یعنی سخن شاعرانی چون ناصر خسرو قبادیانی یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است. موضوع قابل توجه در شعر نیمه دوم قرن ششم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیباست.»
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۱۸- موارد کدام گزینه، همگی از ویژگی‌های ادبی شعر «قرن پنجم و ششم» است؟
 (۱) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی - رواج و اوج‌گیری بیش‌تر قالب‌های شعری، به ویژه غزل و مثنوی
 (۲) به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر - فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی
 (۳) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی - رواج هجو در شعر
 (۴) توجه بیش‌تر به آرایه‌های ادبی - فراوانی ترکیبات نو
- ۱۹- نویسنده یا سراینده آثار، در کدام گروه «همگی» درست است؟
 (۱) (مرزبان‌نامه: محمد ابن منور) - (اسرارالتوحید: ابوسعید ابوالخیر)
 (۲) (چهار مقاله: نظامی گنجوی) - (تفسیر سورة يوسف (ع): احمد ابن زید طوسی)
 (۳) (قابوس‌نامه: کیکاووس) - (کشف‌الاسرار: ابوالفضل میبدی)
 (۴) (کلیله و دمنه: نصرالله منشی) - (مخزن‌الاسرار: خاقانی)
- ۲۰- هر یک از عبارات زیر، معرف کدام چهره ادبی است؟
 الف: قصیده تمام و کمال در موضوع حکمی و اندرزی سرود.
 ب: بسیاری از شاعران به پیروی از وی به تصوف و عرفان روی آوردند.
 ج: تحت تأثیر خواجه عبدالله کتاب تفسیری نوشت.
 د: باعث قوت و استحکام شعر غنایی شد.
- (۱) کسایی مروزی - انوری - نصرالله منشی - نظامی
 (۲) ناصر خسرو - سنایی - ابوالفضل میبدی - شهید بلخی
 (۳) کسایی مروزی - سنایی - ابوالفضل میبدی - رودکی
 (۴) ناصر خسرو - انوری - نصرالله منشی - فردوسی
- ۲۱- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات، درست است؟
 (۱) نثر دوره سامانی گرچه ساده بود؛ اما اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن بسیار رواج داشت.
 (۲) شاهنامه ابومنصوری حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده‌ای از دانشوران سیستان، نوشته شد.
 (۳) جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی از شاعران مشهور عراق عجم در تجدید سبک بسیار تأثیرگذار بود.
 (۴) نثر فنی پس از نثر موزون رواج یافت و از نمونه‌های آن «کشف‌الاسرار و عده‌الابرار» اثر ابوالفضل میبدی است.

۲۲- کدام ابیات فاقد ردیف است؟

الف: همیشه دولت و بختت جوان باد
ب: چنان شرم دار از خداوند خویش
ج: چو ویسه داد یکسر پاسخ رام
د: گفت یا رب امشبم را روز نیست
ه: به هر خار چون گل صلابی زخم

الف: همیشه کام و فرمانت روان باد
ب: چنان شرم دار از خداوند خویش
ج: چو ویسه داد یکسر پاسخ رام
د: گفت یا رب امشبم را روز نیست
ه: به هر خار چون گل صلابی زخم

(۳) «ج» - «ب» (۴) «د» - «الف»

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ه» - «ج»

۲۳- قافیه کدام بیت نادرست است؟

(۱) باز چون ماند سیم کم شمرد
(۲) که بود جاهش از دگر کس بیش
(۳) چون شود تنگدست و درماند
(۴) پناه ملک شاهنشاه طغرل

(۱) باز چون ماند سیم کم شمرد
(۲) که بود جاهش از دگر کس بیش
(۳) چون شود تنگدست و درماند
(۴) پناه ملک شاهنشاه طغرل

۲۴- قاعده قافیه درونی در کدام بیت متفاوت است؟

(۱) هر جزو من چشمی شود، کی غم خورم من از عمی
مستی که هر دو دست را پایند دامت می کند
قمر از فلک درافتد چو نقاب برگشایی
خوش غلغلی در شهر زن ای جان به آواز بلند

(۱) گفت آر دو چشمم عاقبت خواهند دیدن آن صفت
(۲) ای نیست کرده هست را بشنو سلام مست را
(۳) شب من نشان مویت سحرم نشان رویت
(۴) من بس کنم تو چست شو شب بر سر این بام رو

۲۵- قاعده قافیه در چند بیت بر اساس قاعده «۲» است؟

الف: گر مطربی رودی زند، بی گل ندارد رنگ و بو
ب: جمله دلها ماند پیش او گرو
ج: اول دفتر به نام ایزد دانا
د: ای نفس خرم باد صبا
ه: هنوزت دل ضعیف و جته خرد است

الف: گر مطربی رودی زند، بی گل ندارد رنگ و بو
ب: جمله دلها ماند پیش او گرو
ج: اول دفتر به نام ایزد دانا
د: ای نفس خرم باد صبا
ه: هنوزت دل ضعیف و جته خرد است

(۳) سه (۴) چهار

(۱) یک (۲) دو

۲۶- قافیه ابیات کدام گزینه نادرست است؟

الف: سر نهادم پیش از درهای عنف
گفت گنجی یافتم آخر به صبر
هنگام نوبت سحر است ای ندیم، خیز
مرد با نامحرمان چون بندی است

الف: گفت بشنو گر نباشم جای لطف
ب: پرس پرسان می کشیدش تا به صدر
ج: بیوند روح می کند این باد مشکبیز
د: همزبانی خویشی و پیوندی است

(۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د»

۲۷- ابیات کدام گزینه، «ذوقافیتین» هستند؟

الف: لا ابالی چه کند دفتر دانایی را
ب: گدایانی از پادشاهی نفور
ج: چو در چشم شاهد نیاید زرت
د: می صرف وحدت کسی نوش کرد
ه: بگفت این جفا بر من از دست اوست
و: نه نیروی صبرم، نه جای ستیز

الف: لا ابالی چه کند دفتر دانایی را
ب: گدایانی از پادشاهی نفور
ج: چو در چشم شاهد نیاید زرت
د: می صرف وحدت کسی نوش کرد
ه: بگفت این جفا بر من از دست اوست
و: نه نیروی صبرم، نه جای ستیز

(۳) «الف» - «ج» - «د» (۴) «ج» - «ه» - «و»

(۱) «الف» - «د» - «ه» (۲) «الف» - «ب» - «و»

۲۸- قاعده قافیه در چند بیت بر اساس قاعده «۱» است؟

- الف: خواجه ابلیس نعره زن بر کوه
ب: برو سعیدیا دست و دفتر بشوی
ج: بزرگی و دیهیم شاهی مراسم
د: بد ز بد گوهران پدید آید
ه: چشم دین روشن از بقایش بود
و: کمر بسته با شاه پر خاشجوست
- (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

- کاینست فتحی بزرگ و کار شکوه
به راهی که پایان ندارد میوی
که گوید که جز من کسی پادشاست
هر کسی آن کند کزو زاید
نور خورشید از آن لقایش بود
همانا که رزمش نه بر آرزوست

۲۹- با توجه به بیت‌های زیر، اطلاعات مقابل همه گزینه‌ها به جز ... درست است.

- (۱) هوا از نیزه گشته چون نیستان
(۲) چو سروستان شده دشت از درفشان
(۳) دگر لشکر به کوهستان نیارد
(۴) از سر این شاخ هفت بیخ بزن

- زمین از خون مردم چون میستان (حرف روی: صامت «ی»)
ز دیبای درفشان مه درفشان (بیت ردیف ندارد).
دگر آزار او جستن نیارد (قافیه نادرست است).
وز سم این نعل چارمیخ بکن (بیت «ذوقافیتین» است).

۳۰- در کدام گزینه «قافیه درونی» بر اساس قاعده «۱» و «تبصره قافیه» است؟

- (۱) گر به جراحت و آلم دل بشکستیم چه غم
(۲) گرم عذاب نمایی به داغ و درد جدایی
(۳) به کجا برم شکایت به که گویم این حکایت
(۴) سلطان من خدا را زلفت شکست ما را

- می‌شنوم که دم به دم پیش دل شکسته‌ای
شکنجه صبر ندارم بریز خونم و رستی
که لب حیات ما بود و نداشتی دوامی
تا کی کند سیاهی چندین دراز دستی؟

۳۱- مفهوم کدام گزینه با بیت «به جفایی و قفایی نرود عاشق صادق / مژه بر هم نزند گر بزنی تیر و سنانش» تناسب دارد؟

- (۱) جفا و جور تو عمری بدین امید کشیدم
(۲) آهو نتواند ز سر تیر تو جستن
(۳) تیر مژگان به دلم می‌زد و جانم به دعا
(۴) جور کش و صبر کن ای دل که هست

- که بینم از تو وفایی گذشت عمر و ندیدم
دل چون جهد از تیر کمانی که تو داری؟
تیر دیگر به همان لحظه تمنای می‌کرد
شرط وفا جور کشیدن ز یار

۳۲- مفهوم کدام گزینه با بیت «در پیش بی‌دردان چرا فریاد بی‌حاصل کنم / گر شکوه‌ای دارم ز دل، با یار صاحب‌دل کنم» متفاوت است؟

- (۱) نه ز بی‌دردی بود خاموشی من چون سپند
(۲) گریه کردن پیش بی‌دردان حاصلی
(۳) بر نمی‌خیزد صدا از دست چون تنها بود
(۴) ای دل اگر چه نیست جهان جای خنده لیک

- از درون فریادهای دارم برای سوختن
تخم را پاس از زمین شور باید داشتن
پیش بی‌دردان خروشدن نمی‌آید ز من
نتوان به پیش مردم بی‌غم گریستن

۳۳- کدام گزینه با بیت «چندان که گفتم غم با طبیبان / درمان نکردند مسکین غریبان» تناسب مفهومی دارد؟

- (۱) هنوز با همه دردم امید درمان است
(۲) چند نصیحت کنند بی‌خبرانم به صبر
(۳) دردی از حسرت دیدار تو دارم که طبیب
(۴) خوش است درد که باشد امید درمانش

- که آخری بود آخر شبان یلدا را
درد مرا ای حکیم صبر نه درمان اوست
عاجز آمد که مرا چاره درمان تو نیست
دراز نیست بیابان که هست پایانش

۳۴- مفهوم بیت زیر در کدام گزینه تکرار شده است؟

- «ای صاحب کرامت شکرانه سلامت
(۱) تو را از آتش دوزخ کند فردا سپرداری
(۲) به پیری گر نمی‌خواهی که محتاج عصا گردی
(۳) چو مردانه‌رو باشی و تیزپای
(۴) فردا ز تو چون لاله اثر نیست در این باغ

۳۵- کدام بیت مفهومی متفاوت دارد؟

- (۱) گه بر گل از بنفشه خطی دلربا کشد
(۲) گویی که رشته‌های عقیق است و لاجورد
(۳) دامن خاک شد ز بسّند و لعل
(۴) ز ژاله بر طرف دشت صدهزاران جوی

روزی تفقّدی کن درویش بی‌نوا را»
گر از دست حمایت ناتوانان را سپر گردی
ز پا افتادگان را در جوانی دستگیری کن
به شکرانه با کندپایان بی‌پای
امروز قدح‌گیر به شکرانه که هستی

گه لاله‌زار سنبل تر سایه‌بان کند
از لاله و بنفشه همه روی مرغزار
تاج فرعون و گنج دقیقانوس
ز لاله بر طرف باغ صد هزاران جام

- ۳۶- در ارتباط با «امر به معروف و نهی از منکر» پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟
- الف - امر به معروف و نهی از منکر در چه فرایندهایی نقش مهمی دارد؟
- ب - امر به معروف و نهی از منکر به چه روش‌هایی انجام می‌شود؟
- ج - امر به معروف و نهی از منکر دارای چه سطوحی است؟
- (۱) جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - فقط با روش‌های تشویق و پاداش و تنبیه و مجازات - عام و همگانی و به عهده همه افراد جامعه
- (۲) فرهنگ‌پذیری و اقناع - استفاده بیشتر از روش‌های تبلیغی نسبت به روش‌های تنبیهی - خاص و وظیفه سازمان‌های حکومتی و رسمی
- (۳) اقناع و فرهنگ‌پذیری - استفاده بیشتر از روش‌های تشویقی و تنبیهی نسبت به روش‌های تبلیغی - بیشتر وظیفه عموم افراد جامعه و در موارد اندکی وظیفه سازمان‌های رسمی
- (۴) کنترل اجتماعی و جامعه‌پذیری - برخی روش‌های آن تبلیغی و برخی تشویقی یا تنبیهی - در مواردی همگانی و در مواردی وظیفه سازمان‌های حکومتی و رسمی
- ۳۷- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟
- کدام یک از شیوه‌های تشویق و تنبیه، آثار و نتایج عمیق‌تری دارد؟
- کدام دسته از فرهنگ‌ها از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند؟
- وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه چیست؟
- (۱) رسمی - با فطرت آدمیان سازگارترند - امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.
- (۲) غیررسمی - ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند - امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.
- (۳) رسمی - ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند - انسان‌ها درباره هویت خود دچار غفلت شده‌اند.
- (۴) غیررسمی - با فطرت آدمیان سازگارترند - انسان‌ها درباره هویت خود دچار غفلت شده‌اند.
- ۳۸- به ترتیب «عامل سازگاری تغییرات هویتی افراد با هویت جهان اجتماعی» و «پیامد تأثیرپذیری یک جهان اجتماعی از جهان اجتماعی دیگر» کدام است؟
- (۱) فراهم شدن فرصت تحرک احتمالی صعودی برای اعضای جهان اجتماعی - علل بیرونی تعارض فرهنگی
- (۲) تلاش و پشتکار اعضای جهان اجتماعی و دست به نوآوری زدن در عرصه‌های اجتماعی - علل درونی تعارض فرهنگی
- (۳) شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد در چارچوب هنجارها و نهادهای جامعه - علل درونی تعارض فرهنگی
- (۴) شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اساسی جامعه - علل بیرونی تعارض فرهنگی
- ۳۹- به ترتیب در هر یک از موارد زیر چه نوع تحرک اجتماعی صورت گرفته است؟
- فرزند یک نجار، مهندس برق شود.
- رئیس یک سازمان، برکنار شده و به عنوان یک کارمند به کارش ادامه دهد.
- آبدارچی یک شرکت به عنوان فروشنده در یک فروشگاه با همان حقوق مشغول به کار شود.
- (۱) افقی - نزولی - صعودی (۲) صعودی - نزولی - افقی (۳) افقی - افقی - صعودی (۴) صعودی - افقی - نزولی
- ۴۰- در ارتباط با هویت فرهنگی جهان اجتماعی و هویت اجتماعی افراد، کدام مورد نادرست است؟
- (۱) هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است.
- (۲) هویت فرهنگی جهان اجتماعی تا زمانی دوام می‌آورد که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی و برای آن‌ها مهم باشد.
- (۳) هویت فرهنگی جهان اجتماعی در پرتو هویت اجتماعی افراد شکل می‌گیرد.
- (۴) هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی، شغلی و ... متناسب با خود را پدید می‌آورد.

۴۱- به ترتیب پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

الف - فرد اولین و مهم‌ترین آشنایی‌های خود با جهانی که در آن متولد می‌شود را در کجا بدست می‌آورد؟

ب - در جوامع فئودالی، موقعیت اجتماعی افراد به چه چیزی بستگی داشت؟

ج - تبدیل شدن یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر را چه می‌گویند؟

(۱) خانواده - مفید بودن یا نبودن طبقه متوسط - تحرک اجتماعی

(۲) خانواده - رابطه آن‌ها با زمین - تحول اجتماعی

(۳) مدرسه - مفید بودن یا نبودن طبقه رعیت - تحول اجتماعی

(۴) مدرسه - رابطه آن‌ها با زمین - تحرک اجتماعی

۴۲- در بین عبارات زیر، کدام موارد نادرست است؟

الف - هویت خانوادگی هر کدام از ما بخشی از هویت اجتماعی ما و نتیجه عضویت در یک خانواده است.

ب - جایگاهی که یک فرد در جامعه یا در یک گروه اجتماعی دارد را تحرک اجتماعی می‌گویند.

ج - تحرک اجتماعی یک فرد نسبت به والدینش را تحرک درون‌نسلی می‌گویند.

د - در برخی بخش‌های جهان اجتماعی، سازوکارهایی برای نظارت بر اعضا وجود دارد.

(۱) «ب» و «ج» و «د» (۲) «الف» و «ب» و «ج» (۳) «ج» و «د» و «الف» (۴) «الف» و «ب» و «د»

۴۳- جهان اسلام به چه دلیلی در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد و چگونه در

دانش‌های مختلف آن‌ها دخل و تصرف کرد؟

(۱) اهمیت دادن این دو فرهنگ به عقلانیت - سرایت داد و ستد فرهنگی به لایه‌های عمیق این دو فرهنگ

(۲) اهمیت قائل شدن اسلام برای عقل و عقلانیت - به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود

(۳) عدم پافشاری این دو فرهنگ بر عقاید و ارزش‌های خود - به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود

(۴) نپذیرفتن عناصر مشرکانه و اساطیری این دو فرهنگ - سرایت داد و ستد فرهنگی به لایه‌های عمیق این دو فرهنگ

۴۴- هر یک از عبارات‌های زیر، ویژگی کدام نوع جهان اجتماعی را بیان می‌کند؟

الف - جهان اجتماعی که به روش تقلیدی عمل می‌کند و ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می‌دهد.

ب - عقاید و ارزش‌های آن، مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود.

ج - جهان اجتماعی که در مواجهه با فرهنگ دیگر، هویت خود را از یاد می‌برد.

(۱) دچار از خودبیگانگی حقیقی - خودباخته - دچار از خود بیگانگی فطری

(۲) دچار از خودبیگانگی تاریخی - دچار از خود بیگانگی حقیقی - دچار از خود بیگانگی فطری

(۳) خودباخته - دچار از خود بیگانگی فطری - دچار از خود بیگانگی تاریخی

(۴) دچار از خودبیگانگی فرهنگی - دچار از خود بیگانگی تاریخی - خودباخته

۴۵- هر یک از موارد زیر به ترتیب، با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب

- عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی

- دلیل گرفتاری جوامع غیرغربی به خودباختگی فرهنگی

(۱) تهاجم فرهنگی - رسانه‌ها و فضای مجازی - حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست دادن

(۲) غرب‌زدگی - تعاملات و برخوردهای بین فرهنگی - مبهوت و مقهور جهان اجتماعی غرب شدن

(۳) تهاجم فرهنگی - تعاملات و برخوردهای بین فرهنگی - مرعوب قدرت اجتماعی و فرهنگی برتر غرب گشتن

(۴) غرب‌زدگی - رسانه‌ها و فضای مجازی - مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب گشتن

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

مرور و تثبیت پایه دهم

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه شماره ۲

پنجشنبه ۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۵۵ سؤال ۵۰ دقیقه	۱۵ دقیقه	۶۰	۴۶	۱۵	زبان عربی	۱
	۱۵ دقیقه	۷۰	۶۱	۱۰	تاریخ	۲
		۸۰	۷۱	۱۰	جغرافیا	۳
	۱۰ دقیقه	۹۰	۸۱	۱۰	منطق	۴
	۱۰ دقیقه	۱۰۰	۹۱	۱۰	اقتصاد	۵

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

علوم اجتماعی

هویت (بازتولید هویت اجتماعی، تغییرات هویت اجتماعی، تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل درونی»، تحولات هویتی جهان اجتماعی «علل بیرونی») صفحه های ۷۹ تا ۱۰۷

سهم در کنکور: ۲-۱ سؤال

زبان و ادبیات فارسی

زبان و ادبیات فارسی در سده های پنجم و ششم و ویژگی های سبکی آن / قافیه درس های ۱۰ و ۱۱ صفحه های ۷۹ تا ۹۶

سهم در کنکور: ۳-۴ سؤال

ریاضی

کار با داده های آماری فصل ۳: درس های ۱ تا ۳ صفحه های ۷۱ تا ۹۸

سهم در کنکور: ۲ سؤال

اقتصاد

مقاوم سازی اقتصاد رشد و پیشرفت اقتصادی درس های ۱۰ و ۱۱ صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۸

سهم در کنکور: ۳ سؤال

منطق

احکام قضایا قیاس اقترانی درس های ۷ و ۸ صفحه های ۶۲ تا ۸۲

سهم در کنکور: ۲ سؤال

تاریخ و جغرافیا

تاریخ: درس های ۱۱ تا ۱۳ صفحه های ۹۹ تا ۱۲۷ جغرافیا: درس های ۷ و ۸ صفحه های ۶۳ تا ۸۲

سهم در کنکور: ۳ سؤال

زبان عربی

صناعة النفط درس ۷ صفحه های ۹۳ تا ۱۰۴

سهم در کنکور: ۱ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع بندی و تثبیت مباحث پایه دهم

یک آزمون تعیین سطح و ارزیابی پایه دهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم (مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

- شما می توانید به صورت اختیاری به سوالات دفترچه ۳ (پیش خوانی پایه یازدهم) پاسخ دهید.
- در صورت پاسخ دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه یازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشنار

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٤٦ - ٥١)

٤٦ - ﴿هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾:

- (١) او شما را از زمین پدید آورد و از شما درخواست کرد تا در آن آبادانی کنید!
- (٢) او کسی است که شما را از زمین به وجود آورد و خواستار آباد کردنش از شما می‌شود!
- (٣) او شما را از زمین پدید آورد و خواستار آباد کردن آن از شما شد!
- (٤) او شما را از زمین پدید می‌آورد تا خواستار آباد کردن آن از شما شود!

٤٧ - «كَانَ مَهْنَدِسُو النَّفْطِ يُوَكِّدُونَ أَنْ نَقْلَ النَّفْطِ بِالنَّاقِلَاتِ أَكْثَرَ نَفَقَةً مِنْ نَقْلِهِ بِالْأَنْبِيِبِ!»:

- (١) مهندسان نفت تأکید می‌کردند که انتقال نفت با نفتکش‌ها هزینه‌ی بیش‌تری نسبت به انتقال آن با لوله‌ها دارد!
- (٢) مهندسان نفت تأکید دارند که انتقال نفت با نفتکش‌ها هزینه‌ی بیش‌تری نسبت به انتقالش با لوله دارد!
- (٣) مهندسان نفت تأکید می‌کردند که قطعاً انتقال نفت با نفتکش بیش‌ترین هزینه‌ها را نسبت به انتقال آن با لوله‌ها دارد!
- (٤) مهندسان نفت بر این تأکید کرده‌اند که انتقال نفت با نفتکش‌ها نسبت به انتقال آن با لوله‌ها هزینه‌ی بیش‌تری دارد!

٤٨ - «خُذْرْنَا فِي مَرْعَةٍ أَحَدِ جِيرَانِنَا مِنَ الْإِقْتِرَابِ مِنَ الْفَرَسِ الَّذِي كَانَ يَشْعُرُ فِي قَدَمِهِ بِالْوَجَعِ فَكَانَ صَاحِبُهُ بِالْإِنْتِظَارِ الطَّيِّبِ!»:

- (١) یکی از همسایگانمان در مزرعه ما را از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد برحذر داشت که صاحب آن به انتظار پزشک بود!
- (٢) در مزرعه‌ی یکی از همسایه‌های خود از این‌که به نزدیک شدن آن اسب که در پایش درد حس می‌کرد هشدار داده می‌شدیم و صاحب آن منتظر پزشک بود!
- (٣) در مزرعه‌ی یکی از همسایه‌های خویش هشدار داده شدیم تا به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد نزدیک نشویم و صاحب آن در انتظار پزشکش بود!
- (٤) در مزرعه‌ی یکی از همسایگانمان از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد هشدار داده شدیم و صاحب آن در انتظار پزشک بود!

٤٩ - «إِذَا شَاهَدْتُمُ اللَّوْحَاتِ التَّحْذِيرِيَّةَ بِاللَّوْنِ الْأَصْفَرِ فِي تِلْكَ الْمَنْطِقَةِ اعْلَمُوا أَنَّهَا تُحَذِّرُكُمْ مِنْ بِنَاءِ الْعِمَارَاتِ فَعَلَيْكُمْ بِصِيَانَةِ الْقَوَانِينِ!»:

- (١) هرگاه تابلوهای هشداردهنده را به رنگ زرد در آن منطقه دیدید بدانید که شما از ساختن ساختمان هشدار داده شده‌اید پس بر شما باد محافظت از قوانین!
- (٢) اگر تابلوی هشدارآمیز را به رنگ زرد در آن منطقه مشاهده کردید دریابید که شما را از بنا کردن ساختمان‌ها هشدار می‌دهد پس شما باید از قوانین نگهداری کنید!
- (٣) هرگاه تابلوهای هشدارآمیز منطقه را به رنگ زرد آنجا دیدید بدانید که به شما برای ساختن بناها هشدار می‌دهد تا از قوانین مراقبت کنید!
- (٤) اگر تابلوهای هشداردهنده را به رنگ زرد در آن منطقه مشاهده کردید بدانید که به شما در ساختن ساختمان‌ها هشدار می‌دهد، پس شما باید از قوانین نگهداری کنید!

۵۰- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- ۱) ما عبد الله بشيءٍ أفضل من أداء حقِّ المؤمن!؛ خدا را با چیزی برتر از به جا آوردن حق مؤمن پرستش نکرد!
- ۲) يحاول بلدنا لإنتاج أكثر في صناعة النفط حتى يصدر قسماً منه إلى البلدان الأخرى!؛ کشورمان برای تولید بیش تر در صنعت نفت تلاش می کند تا بخشی از آن را به کشورهای دیگر صادر کند!
- ۳) عَلَّمْنَا الْأَسْتَاذَةَ أَنَّ مَوَادَّ التَّجْمِيلِ وَ الْمَطَّاطُ تُصْنَعُ مِنَ النَّفْطِ!؛ از استاد آموختیم که مواد آرایشی و پلاستیک از نفت ساخته می شود!
- ۴) لا يُسْمَعُ صَوْتُ جَدِّي فِي السَّيَّارَةِ جَيِّدًا لِأَنَّهُ يَتَكَلَّمُ هَادِئًا!؛ صدای پدر بزرگم در ماشین به خوبی شنیده نشد زیرا او آهسته صحبت می کند!

۵۱- «کلید اتاق دوپست و بیست را در ساعت نه از مسئول پذیرش گرفتیم!»:

- ۱) أخذت مفتاح غرفة منتين و عشرين من مسؤول الاستقبال في الساعة التاسعة!
- ۲) قد أخذت مفتاح حجرة منتين و عشرة من المسؤول الاستقبال في الساعة التسعة!
- ۳) في تسع ساعات أخذت مفتاح حجرة عشرين و منتين من مسؤول الاستقبال!
- ۴) في الساعة التاسعة أخذت مفاتيح عُرفَ منتين و عشرين من المسؤول في الاستقبال!

■ ■ اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٥٢ - ٥٥) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

سافرت في العطلات إلى أحد من المدن الجنوبية في إيران التي يُستخرج النفط هناك من باطن الأرض. عملية استخراج النفط عجيب جداً. العمال يحفرون بئراً عميقاً و يضعون أنبوباً فيها فالنفط يصعد من الأنبوب. عمق هذه الآبار في بعض الأوقات يصل إلى خمسة آلاف متر و طول أعماق بئر النفط في العالم يصل إلى اثني عشر كيلومتراً! في هذه السفرة لبثت في فندق قرب آبار النفط كل صباح كنت أكل الفطور الذي يقدم في الساعة الثامنة إلاًربعا حتى العاشرة و النصف و أخرج من الفندق لمشاهدة عجائب صناعة النفط.

۵۲- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- ۱) سافر الكاتب إلى المدينة التي يُستخرج النفط هناك من سطح الأرض.
- ۲) طول أعماق بئر النفط أكثر من اثني عشر كيلومتراً.
- ۳) الفطور يُقدم لمدة ساعتين و خمس و أربعين دقيقة.
- ۴) الكاتب يذهب لمشاهدة عجائب صناعة النفط قبل الفطور.

۵۳- عَيْنِ الْخَطَأِ:

- ۱) آبار النفط كثيرة في جنوب إيران.
- ۲) يقع فندق الكاتب قرب آبار النفط.
- ۳) يكون استخراج النفط من الأرض بواسطة الأنابيب.
- ۴) عمق آبار النفط يصل إلى خمسة آلاف متر دائماً.

■ عَيْنِ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٥٤ و ٥٥)

۵۴- «يُستخرج»

- ۱) فعل مضارع - ثلاثي مزيد - للمفرد المذكر الغائب - متعدّد - مجهول / فعل و مع نائب فاعله جملة فعلية
- ۲) له أكثر حروف زائدة - ماضيه «أستخرج» - مجهول - ثلاثي مزيد / فعل و نائب فاعله «النفط»
- ۳) مصدره على وزن «استفعال» - فعل مضارع - للمفرد المذكر الغائب - متعدّد / فعل و نائب فاعله اسم ظاهر
- ۴) فعل - يكون وقوعه في زمن الحال - للمفرد الغائب - مصدره «استخراج» - متعدّد - مجهول / فعل و نائب فاعله «النفط»

٥٥ - «الثامنة»

- ١) اسم - مؤنث - مفرد - عدد ترتيبي - معرب / صفة و مجرور
- ٢) عدد من الأعداد الأصلية - مؤنث - معرب / صفة
- ٣) مفرد - معرب - من الأعداد - لها حالة أخرى «ثمانية» / صفة لـ «الساعة» و في الإعراب تابعة لها
- ٤) عدد من الأعداد الترتيبية - معرب - مؤنث / صفة و مجرور

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (٥٦ - ٦٠)

- ٥٦ - **عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:**
 - ١) أَعْبُدُوا اللَّهَ فِي حَيَاتِكُمْ حَتَّى تَفْلِحُوا فِي الْآخِرَةِ.
 - ٢) وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يُخْلِفُونَ شَيْئًا وَ هُمْ يُخْلِفُونَ.
 - ٣) يُسْمَعُ مِنْ بَعِيدٍ صَوْتٌ يُحَدِّرُهُمْ عَنْ وُجُودِ الْخَطَرَاتِ.
 - ٤) عَالِمٌ يُنْتَفَعُ بِعِلْمِهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ.
- ٥٧ - **عین الفعل الذي لا يمكن أن يبنى للمجهول:**
 - ١) تُخْبِرُنِي الطَّالِبَةُ بِأَنَّهَا تَرِيدُ أَنْ تُسَاعِدَنِي فِي دَرُوسِي!
 - ٢) الْإِنْسَانُ قَدْ اسْتَخْرَجَ النَّفْطَ مِنَ الْأَرْضِ مِنْ قَدِيمِ الزَّمَانِ!
 - ٣) اسْتَخْرَاجَ النَّفْطَ يَسْتَعْرِقُ وَقَتًا طَوِيلًا مِنَ الْمَسْتَخْرَجِينَ!
 - ٤) لَا يَنْقَطِعُ رَجَائِنَا مِنَ اللَّهِ لِأَنَّهُ لَأَنَّهُ غَفَّارُ الذُّنُوبِ وَ سَتَّارُ الْعُيُوبِ!
- ٥٨ - **عین ما فيه نائب الفاعل:**
 - ١) تَرَسُّمٌ صَدِيقَتِي صَوْرًا خَلَابَةً عَلَى جِدَارِ الْمَدْرَسَةِ!
 - ٢) عَلَى امْتِدَادِ الْأَنْبِيَاءِ لَا تَوْجَدُ أَعْمَدَةَ اتِّصَالَاتٍ!
 - ٣) هُوَ يُنْقَلُ النَّفْطُ مِنَ الْبَيْرِ إِلَى مِينَاءِ التَّصْدِيرِ!
 - ٤) يَجِبُ عَلَى كُلِّ مُوَاطِنٍ الْإِتِّصَالَ بِالشَّرْكَةِ عِنْدَ مُشَاهَدَةِ الْخَطَرِ!
- ٥٩ - **عین الخطأ في المحل الإعرابي للكلمات التي تحتها خط على الترتيب:**
 - ١) نَقُودٌ وَرَقِيَّةٌ اسْتُخْدِمَتْ لِأَوَّلِ مَرَّةٍ فِي الصِّينِ مُفِيدَةً لِحَيَاةِ الْإِنْسَانِ. (صفت و مرفوع - خبر و مرفوع)
 - ٢) يَحْفَرُ الْعُمَالُ الْمَجْدُونَ بِنْرًا عَمِيقًا وَ يَضَعُونَ أَنْبِيَاءَ فِيهَا. (صفت و مرفوع - مفعول و منصوب)
 - ٣) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴿١﴾ (نائب فاعل و مرفوع - مضاف اليه و مبنى)
 - ٤) صَوْتٌ قَوِيٌّ سُمِعَ مِنْ بَعِيدٍ فَخَافَ الْجَمِيعُ. (مبتدا و مرفوع - نائب فاعل و مرفوع)
- ٦٠ - **عین نائب الفاعل جمعاً سالماً:**
 - ١) تُفْتَحُ أَبْوَابُ صَالَةِ الْإِمْتِحَانِ لِلتَّلَامِيذِ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ إِلَّا رُبْعًا!
 - ٢) صُنِّدَتْ بِضَائِعٍ صِنَاعِيَّةٍ مِنَ الصِّينِ إِلَى أَوْرُوبَا!
 - ٣) وَقَفَتْ الْحَافِلَاتُ فِي الْمَحْطَّةِ لِمُدَّةِ دَقَائِقٍ وَ نَزَلَ الْمَسَافِرُونَ مِنَ الْحَافِلَاتِ!
 - ٤) يَحَدِّرُ الْمَوَاطِنُونَ مِنْ حَفْرِ الْأَرْضِ لِبِنَاءِ الْعِمَارَةِ!

۶۱- کدام گزینه دربارهٔ وضعیت و جایگاه سواره‌نظام در سه دورهٔ هخامنشیان (۱)، اشکانیان (۲) و ساسانیان (۳) درست است؟

- (۱) در هر سه دوره سواره‌نظام برخلاف نیروی پیاده‌نظام، جایگاه مهمی در سپاه داشت.
- (۲) در دورهٔ (۱) برخلاف دورهٔ (۲) و (۳)، پیاده‌نظام اهمیت بیشتری نسبت به سواره‌نظام داشت.
- (۳) در دورهٔ (۳) برخلاف دوره‌های (۱) و (۲)، سواره‌نظام سنگین‌اسلحه اصلی‌ترین بخش سپاه بود.
- (۴) در دورهٔ (۱) و (۲)، هنوز هستهٔ سواره‌نظام به‌مانند دورهٔ (۳) شکل نگرفته بود و اهمیت خاصی نداشت.

۶۲- کدام گزینه به گروه‌های اجتماعی اشاره می‌کند که در نتیجه اصلاحات خسرو انوشیروان به قدرت و نفوذ آنان افزوده شد؟

- الف - جنگاوران و دهقانان
 - ب - بازرگانان و پیشه‌وران
 - ج - دبیران، پزشکان و منجمان
 - د - صاحب‌منصبان عالی‌رتبه دینی، سیاسی و نظامی
- (۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «د» (۴) «ج» - «د»

۶۳- میان کدام یک از جنبه‌های سیاسی سلسله‌های هخامنشی، اشکانی و ساسانی شباهت وجود دارد؟

- (۱) قلمرو به شکل غیرمتمرکز اداره می‌شد و ادارهٔ برخی از سرزمین‌ها و مناطق کشور به‌صورت موروثی در اختیار پادشاهان کوچک و حاکمان محلی بود. (هخامنشیان، اشکانیان)
- (۲) دبیران نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری داشتند و کار اصلی آنان نگارش فرمان‌ها، نامه‌ها و اسناد و ثبت و ضبط آنان بود. (اشکانیان، ساسانیان)
- (۳) پادشاهان مدعی بودند که بنا به خواست اهوره مزدا به مقام شاهی رسیده‌اند. (هخامنشیان، ساسانیان)
- (۴) شیوهٔ جدیدی از فرمانروایی خردمندانه مبتنی بر احترام به دین و فرهنگ مردم سرزمین‌های فتح شده و مشارکت آنان در حکومت‌داری (هخامنشیان، ساسانیان)

۶۴- در کدام مورد مقایسهٔ درستی از تشکیلات اداری هخامنشیان (۱) و ساسانیان (۲) ارائه داده شده است؟

- (۱) تشکیلات اداری (۱) تقریباً ادامه تشکیلات اداری حکومت قبل بود ولی (۲) با توجه به شرایط و اوضاع جامعه، تشکیلات نوین و گسترده‌تری را ایجاد کرد.
- (۲) در رأس تشکیلات اداری هر دو حکومت، شاه و پس از آن بزرگ فرمادار قرار داشت که وظیفه‌اش نظارت بر عملکرد دیوان‌های مختلف بود.
- (۳) تشکیلات اداری (۱) از اداره‌ها یا دیوان‌های مختلفی تشکیل شده بود و تشکیلات اداری (۲) به دو بخش تشکیلات اداری مرکزی و تشکیلات اداری استانی تقسیم می‌شد.
- (۴) تشکیلات اداری مرکزی (۱) را خزانه شاهی، انبار شاهی و دیوان شاهی تشکیل می‌داد و در رأس تشکیلات اداری (۲) وزیر بزرگ قرار داشت.

۶۵- کدام مورد دربارهٔ دلیل توانمندی سواره‌نظام اشکانی درست است؟

- (۱) داشتن سلاح سنگین (۲) استفاده از صدای طبل (۳) پیشینه صحراگردی (۴) داشتن پوشش زرهی

۶۶- کدام توصیف به اوضاع اجتماعی ایران باستان به درستی اشاره دارد؟
 الف - دوره مادها، سرآغاز ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی بود.
 ب - در دوره ساسانی، طبقه فرودست گسترش چشمگیری یافت و دارای درجات و مراتب متفاوت شد.
 ج - در دوره ساسانی، گروه جدیدی به طبقه حاکم افزوده شد و قدرت نجبای درجه اول افزایش یافت.
 د - در دوره هخامنشیان به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، جنگجویان نسبت به روحانیان و کشاورزان جایگاه بالاتری یافتند.

(۱) «ب» - «ج» (۲) «الف» - «د» (۳) «الف» - «ب» (۴) «ج» - «د»

۶۷- کدام مورد درباره وضعیت جامعه و خانواده در دوره ساسانیان درست است؟
 (۱) در این دوره به دلیل افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.

(۲) تقسیم‌بندی اجتماعی سه‌گانه بر پایه شغل و پیشه افراد را می‌توان میراث ایران در این دوره دانست.
 (۳) اطلاعات درباره حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در این دوره دلالت بر داشتن حق مالکیت و کسب درآمد و شریک بودن در اموال همسر برای زنان می‌کند.

(۴) لوح‌های گلی کشف شده نشانگر آن است که زن و مرد در کنار هم و با حقوقی برابر کار می‌کردند.

۶۸- کدام گزینه توصیف درستی درباره دوره‌ای که «سرآغاز شکل‌گیری طبقه اجتماعی و نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی» بود ارائه می‌دهد؟

(۱) گروه جنگجویان به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، نسبت به روحانیان و کشاورزان در جایگاه بالاتری قرار گرفت.

(۲) قدرت و مناصب حکومتی در اختیار خاندان‌های قدرتمند قدیمی بود.

(۳) صاحبان مشاغل و مناصب عالی‌رتبه کشوری و لشکری دارای زمین‌های فراوان بودند.

(۴) مؤسس آن پایتخت خود را به صورت دژی نظامی درآورد و استحکامات متعددی بنا کرد.

۶۹- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱) ایران و جهان در عصر باستان، برای اثبات هر یک از گزاره‌های زیر، به کدام منابع استناد کرده‌اند؟

الف - روابط تجاری گسترده میان ایران در عهد ساسانی با مناطق و تمدن‌های اطراف

ب - وجود کارگاه‌های شاهی در دوران هخامنشیان و تولید اشیاء و مواد خوراکی مورد نیاز کاخ شاهی

ج - وجود رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی در دوران سلوکیان

(۱) سالنامه‌های آشوری - کتیبه بیستون - کشفیات و پژوهش‌های باستان‌شناسی

(۲) کشفیات باستان‌شناسی - کتیبه بیستون - شواهد و مدارک تاریخی

(۳) سالنامه‌های آشوری - منشور کورش هخامنشی - کشفیات و پژوهش‌های باستان‌شناسی

(۴) کشفیات و پژوهش‌های باستان‌شناسی - محتوای لوح‌های گلی کشف شده از خزانه تخت‌جمشید - شواهد و مدارک تاریخی

۷۰- به دنبال کدام عامل در عصر باستان، کشت گونه‌های جدیدی از گیاهان و درختان در سرتاسر قلمرو سلسله‌های ایران، معمول شد؟

(۲) گسترش راه‌ها و توسعه تجارت

(۱) دولتی شدن زمین‌های زراعتی

(۴) کندن قنات برای آبیاری

(۳) تشویق حکومت‌ها به زراعت

۷۱- به ترتیب دلایل توانایی و ظرفیت بالای جذب جمعیت در ایران و عامل تأثیرگذار در پراکندگی جمعیت در دهه‌های اخیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- (۱) بهره‌مندی در حوزه تجارت منطقه‌ای - رفاه و درآمد
- (۲) موقعیت جغرافیایی منحصر به فرد - مسائل اقتصادی و آب و هوایی
- (۳) محیط طبیعی ویژه - نقش انسان
- (۴) برخورداری از اقلیم خاص چهار فصل - عوامل طبیعی

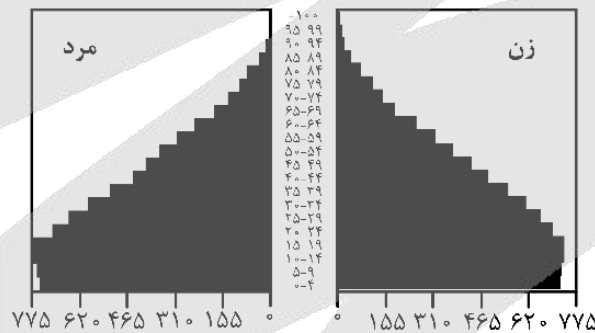
۷۲- در کدام عبارت، علت استفاده از قانون ۷۰ به درستی آمده است؟

- (۱) نیاز به آینده‌نگری جمعیتی برای برنامه‌ریزی‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، آموزشی، فرهنگی و دفاعی
- (۲) دستیابی به میزان افزایش و کاهش جمعیت
- (۳) اطلاع از میزان رشد جمعیت و اطلاع از وضعیت سنی و جنسیتی جمعیت
- (۴) برنامه‌ریزی دقیق و بررسی ویژگی‌های جمعیتی

۷۳- به چه دلیل متخصصان، جمعیت را به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند و جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی چگونه است؟

- (۱) اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور - در طول زمان دچار تغییرات قابل توجه می‌شود.
- (۲) اهمیت بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت گروه‌های خاص - در طول زمان دچار تغییرات قابل توجه می‌شود.
- (۳) اهمیت بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت گروه‌های خاص - جز در زمان‌های خاص تفاوت چندانی ندارد.
- (۴) اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور - جز در زمان‌های خاص تفاوت چندانی ندارد.

۷۴- با توجه به هرم سنی کشور اکوادور، چه تعداد از موارد زیر درباره جمعیت این کشور صادق است؟

- الف - جوانی جمعیت
- ب - فعالان اقتصادی زیاد
- ج - رشد کم جمعیت
- د - تعداد زیاد موالید

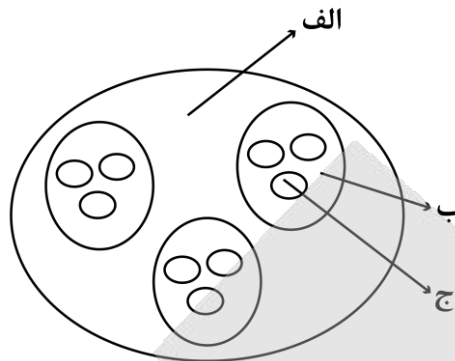
(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۷۵- کدام گزینه با توجه به جدول زیر که به یک کشور فرضی تعلق دارد، رشد مطلق آن کشور را به درصد نشان می‌دهد؟

میزان موالید	میزان مرگ و میر	جمعیت	میزان مهاجرپذیری	میزان مهاجرفرستی
۳۵۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۵۰۰۰

(۱) ۱/۳ (۲) ۱/۸ (۳) ۲/۵ (۴) ۲/۷

۷۶- با توجه به شکل زیر کدام مورد در رابطه با تقسیمات فعلی کشور ایران به درستی بیان شده است؟

- (۱) در صورتی که «الف» توسط فرماندار اداره شود، واحد اداری «ب» شهرداری می‌باشد و «ج» محیطی همگن است که حداقل ۲۰ خانوار یا ۱۰۰ نفر در آن سکونت دارند.
- (۲) در صورتی که «الف» توسط استاندار اداره شود، «ج» از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل شده باشد، واحد اداری «ب» فرمانداری می‌باشد.
- (۳) در صورتی که «ج» توسط شهردار اداره شود، واحد اداری «الف» بخشداری می‌باشد و «ب» از به هم پیوستن چند دهستان همجوار، روستا و شهر تشکیل شده است.
- (۴) در صورتی که «ج» توسط دهیار اداره شود، «ب» کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین را نشان می‌دهد و واحد اداری «الف» بخشداری می‌باشد.

۷۷- هر یک از موارد «الف» و «ب» به ترتیب اشاره به کدام دوره‌های تاریخی دارد؟

الف - واحدهای اصلی تقسیمات کشوری در این دوره‌های تاریخی یکسان بوده است.

ب - تعداد بزرگترین واحد از تقسیمات کشوری در این دوره‌های تاریخی برابر بوده است.

(۱) هخامنشیان و اشکانیان - عباسیان و حال حاضر (۲) صفویه و زندیه - قاجاریه و سلوکیان

(۳) عباسیان و افشاریه - قاجاریه و سلوکیان (۴) ساسانیان و اشکانیان - عباسیان و حال حاضر

۷۸- کدام موارد در رابطه با تقسیمات کشوری در ایران پیش از اسلام، به درستی مطرح شده‌اند؟

الف - در دوره ساسانیان همانند اشکانیان کشور به ۷۲ قسمت تقسیم شد که بزرگترین آن خوره نام داشت.

ب - در دوره ساسانیان برخلاف اشکانیان کشور به ۷۲ قسمت تقسیم شد که بزرگترین آن ایالت نام داشت.

ج - در دوره اشکانیان همانند هخامنشیان کشور به ۳۰ شهری تقسیم شد که مأمورین آن‌ها ساتراپ نام داشت.

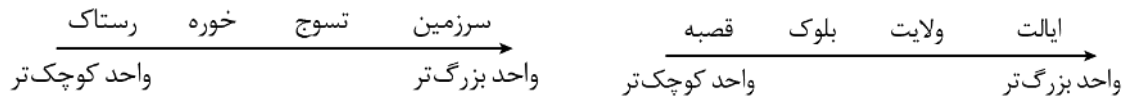
د - در دوره هخامنشیان برخلاف سلوکیان کشور به ۳۰ شهری تقسیم شد که توسط شهربان اداره می‌شدند.

(۱) «الف» و «ج» (۲) «ب» و «ج»

(۳) «ب» و «د» (۴) «ج» و «د»

۷۹- مورد به ترتیبِ درستی از واحدهای تقسیمات کشوری از نظر وسعت اشاره دارد که

«ب»

«الف»

- ۱) «الف» - مطابق با تقسیمات کشوری در دوره صفویه همانند قاجاریه است.
- ۲) «ب» - مطابق با تقسیمات کشوری در دوره ساسانیان برخلاف اشکانیان است.
- ۳) «الف» - مطابق با تقسیمات کشوری در دوره افشاریه برخلاف زندیه است.
- ۴) «ب» - مطابق با تقسیمات کشوری در دوره ساسانیان همانند هخامنشیان است.

۸۰- با توجه به شکل مقابل، کدام گزینه درست است؟

- ۱) واحدی از تقسیمات کشوری است که توسط فرماندار اداره می‌شود.
- ۲) کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است.
- ۳) واحدی از تقسیمات کشوری است که از پیوند چند دهستان تشکیل می‌شود.
- ۴) بزرگ‌ترین واحد تقسیمات کشوری است که استاندار آن را اداره می‌کند.

۸۱- کدام گزینه در مورد احکام قضایا درست است؟

- (۱) همه قضایای محصوره، حداقل دارای ۴ نوع رابطه هستند.
- (۲) شرط اساسی در مربع تقابل، تغییر کمیت و کیفیت قضیه است.
- (۳) یکی از احکام موجود در مربع تقابل، جابجایی موضوع و محمول است.
- (۴) اینگونه نیست که احکام قضایا، صرفاً برای قضایای محصوره قابل تصور باشد.

۸۲- متضاد متناقض قضیه صادق «بعضی الف ب است» چیست و از نظر صدق و کذب چه وضعیتی دارد؟

- (۱) هر الف ب است - کاذب
- (۲) هیچ الف ب نیست - نامعلوم
- (۳) هیچ الف ب نیست - کاذب
- (۴) هر الف ب است - نامعلوم

۸۳- با علم به صدق قضیه «هر الف ب است» به ترتیب کدام قضیه صادق و کدام قضیه کاذب است؟

- (۱) بعضی الف ب است - بعضی الف ب نیست
- (۲) بعضی الف ب نیست - بعضی الف ب است
- (۳) بعضی الف ب است - هیچ الف غیر ب نیست
- (۴) هیچ الف ب نیست - هیچ الف ب نیست

۸۴- اگر از قضیه «برخی علت‌ها، معلول نیستند» نتیجه بگیریم «برخی معلول‌ها، علت نیستند» کدام عبارت درست است؟

- (۱) قضیه اول صادق و قضیه دوم کاذب است.
- (۲) با توجه به واقعیت، استدلال معتبری است.
- (۳) قطعاً دچار مغالطه ایهام انعکاس شده‌ایم.
- (۴) قیاسی نامعتبر اما ضروری ارائه کرده‌ایم.

۸۵- در کدام گزینه مغالطه ایهام انعکاس وجود دارد؟

- (۱) هرکس که مثلثات می‌داند، دیپلم ریاضی دارد؛ پس برخی دیپلمه‌های رشته ریاضی، مثلثات بلد هستند.
- (۲) برخی موافقین تأثیر مثبت معدل در کنکور، دانش‌آموز هستند؛ پس همه دانش‌آموزان، موافق تأثیر مثبت معدل هستند.
- (۳) همه فارغ‌التحصیلان رشته انسانی درس ادبیات را خوانده‌اند؛ اما نمی‌توان گفت هرکس درس ادبیات خوانده، فارغ‌التحصیل انسانی است.
- (۴) برخی کارمندان با تعطیلی‌های مکرر ادارات خوشحال نمی‌شوند؛ اما نمی‌توان گفت برخی از افرادی که از تعطیلی ادارات خوشحال نمی‌شوند، کارمند نیستند.

۸۶- کدام عبارت درباره قیاس اقترانی صحیح نیست؟

- (۱) اینگونه نیست که همواره جایگاه حد وسط در میان دو مقدمه قیاس یکسان باشد.
- (۲) شرط نتیجه‌گیری از دو مقدمه قیاس، وجود جزء مشترک میان آن‌ها است.
- (۳) موضوع نتیجه از مقدمه اول و محمول نتیجه از مقدمه دوم اخذ می‌شود.
- (۴) مقدمه اول و دوم از یک قیاس، می‌تواند جمله خبری یا انشایی باشد.

۸۷- کدام قیاس فاقد مغالطه عدم تکرار حد وسط است؟

- (۱) انسان از خاک است، خاک از جمادات است، پس انسان از جمادات است.
- (۲) من به او بدهکار هستم و او هم به شما بدهکار است؛ بنابراین من به شما بدهکارم.
- (۳) کارمندا پولدارند، پولدارها جزء قشر کارگر نیستند؛ پس کارمندا جزء قشر کارگر نیستند.
- (۴) سبز یشمی رنگ است؛ رنگ یک نقطه دارد؛ پس می‌توان گفت سبز یشمی هم یک نقطه دارد.

۸۸- کدام قیاس اقترانی، شکل اول و معتبر است؟

(۱) هیچ نیکوکاری گناهکار نیست.	(۲) برخی مجرمین به حبس محکوم می‌شوند.
برخی گناهکاران توبه می‌کنند.	برخی محکومین به حبس، مرد هستند.
نتیجه ← برخی توبه‌کنندگان، نیکوکار هستند.	نتیجه ← برخی مجرمین، مرد هستند.
(۳) همه شیرها، حیواناتی وحشی هستند.	(۴) هر اسبی جاندار است.
برخی حیوانات وحشی، در جنگل زندگی می‌کنند.	بعضی چهارپایان اسب هستند.
نتیجه ← برخی شیرها، در جنگل زندگی می‌کنند.	نتیجه ← بعضی چهارپایان جاندار هستند.

۸۹- اگر مقدمه اول یک قیاس اقترانی معتبر، «هر الف ب است» باشد و نتیجه آن «هیچ د ب نیست» باشد؛ کدام گزینه می‌تواند مقدمه دوم آن باشد؟

(۱) بعضی د الف نیست.	(۲) بعضی د الف است.
(۳) هر د الف است.	(۴) هیچ د الف نیست.

۹۰- می‌دانیم مقدمه دوم قیاسی، متداخل قضیه «بعضی الف ب است» و مقدمه اول آن «هر الف ج است» می‌باشد؛ اولاً این قیاس شکل چندم است و ثانیاً کدام نتیجه از آن معتبر است؟

(۱) شکل سوم - هر ج ب است	(۲) شکل دوم - بعضی ج ب است
(۳) شکل سوم - بعضی ج ب است	(۴) شکل دوم - هر ج ب است

- ۹۱- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟
- الف - الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی الگویی است که با شرایط اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشورها سازگار است و می‌تواند راه روشنی را پیش پای مردم کشورما قرار دهد.
- ب - علی سال گذشته خانه‌ای خریداری نموده و امسال آن را به دوست خود فروخته است؛ ارزش حاصل از این معامله در تولید ناخالص داخلی لحاظ نمی‌شود.
- ج - استقلال اقتصادی، محصول خودباوری، تلاش و مجاهدت همه‌جانبه و فراگیر مردمان سخت‌کوشی است که حاضر نیستند زیر سایه بیگانگان زندگی کنند و به آنان وابسته باشند.
- د - در طبقه‌بندی گروه‌های جمعیتی در شاخص دهک‌ها، سطح درآمد از بیشترین به کم‌ترین مدنظر قرار می‌گیرد.
- (۱) غلط، غلط، غلط (۲) صحیح، صحیح، غلط
(۳) غلط، غلط، صحیح (۴) صحیح، غلط، غلط
- ۹۲- با توجه به مندرجات جدول زیر که مربوط به یک کشور فرضی است و تنها دو کالای A و B را تولید می‌کند، به ترتیب نرخ رشد تولید اسمی و نرخ رشد تولید واقعی در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵ چند درصد است؟ (سال ۱۳۹۵ سال پایه است.)

سال	کالای A		کالای B	
	مقدار	قیمت	مقدار	قیمت
۱۳۹۵	۵۰۰	۲,۰۰۰ تومان	۱۰۰	۵,۰۰۰ تومان
۱۳۹۶	۶۰۰	۳,۰۰۰ تومان	۱۲۰	۵,۵۰۰ تومان

- (۱) ۶۷ درصد - ۲۰ درصد (۲) ۶۴ درصد - ۲۰ درصد
(۳) ۶۷ درصد - ۱۵ درصد (۴) ۶۴ درصد - ۱۵ درصد

محل انجام محاسبات

۹۳- هریک از عبارتهای زیر مربوط به ویژگیهای اقتصادی کدام دوره از حکومتهای ایران است؟
 الف - نوسازی و توسعه ایران در این زمان به صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می‌شد.
 ب - اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند و نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

ج - راههای ارتباطی ایران با برقراری خطوط تلگراف به اروپا و راه افتادن کشتیهای تجاری در دریای خزر و خلیج فارس، تا حدی رو به بهبود گذاشت.

د - تأسیس بانکهای روسی و انگلیسی و سیل ورود کالاهای خارجی، آسیبهای توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.
 ه - اجرای برنامه‌هایی موسوم به انقلاب سفید، آخرین صدمه را به کشاورزی وارد کرد.

(۱) الف: قاجار، ب: نیمه اول حکومت صفویه، ج: پهلوی، د: قاجار، ه: پهلوی

(۲) الف: پهلوی، ب: دوره پایانی حکومت صفویه، ج: قاجار، د: قاجار، ه: پهلوی

(۳) الف: پهلوی، ب: دوره پایانی حکومت صفویه، ج: پهلوی، د: قاجار، ه: قاجار

(۴) الف: قاجار، ب: نیمه اول حکومت صفویه، ج: قاجار، د: پهلوی، ه: پهلوی

۹۴- با توجه به مندرجات جدول زیر و همچنین چنانچه مجموع ارزش اقلام تولیدی «مواد غذایی، ماشین‌آلات و پوشاک» در یک جامعه فرضی ۱۸۵ میلیارد ریال باشد، در این صورت:

الف - تولید خالص داخلی سرانه ب - تولید ناخالص داخلی در این جامعه کدام است؟

A	هزینه استهلاک	$\frac{1}{5}$ ارزش تولید مردم کشور که در خارج اقامت دارند
B	ارزش خدمات ارائه شده	$\frac{2}{3}$ ارزش تولید خارجیان مقیم کشور
C	جمعیت کل کشور	۸۵ میلیون نفر
D	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۳۰ میلیارد ریال
E	ارزش تولید مردم کشور که در خارج اقامت دارند	۸۵ میلیارد ریال

(۱) الف: ۲/۵۶۴ هزار ریال، ب: ۲۳۵ میلیارد ریال

(۲) الف: ۲/۵۶۴ هزار ریال، ب: ۲۵۳ میلیارد ریال

(۳) الف: ۳/۵۶۴ هزار ریال، ب: ۲۳۵ میلیارد ریال

(۴) الف: ۳/۵۶۴ هزار ریال، ب: ۲۵۳ میلیارد ریال

محل انجام محاسبات

۹۵- در خصوص دوره‌های اقتصادی ایران کدام مورد می‌تواند درست باشد؟

- (۱) در طی هفت قرن دوران شکوفایی تمدن اسلامی می‌توان به مواردی نظیر لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها اشاره کرد.
- (۲) از اوایل تا اواسط دوران صفویه اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد.
- (۳) تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل‌گیری قدرت‌های بزرگ در این قاره مربوط به دوران قاجار است.
- (۴) در دوران قاجار ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها، از دست داد.

۹۶- مندرجات جدول زیر، بیانگر وضعیت توزیع درآمد در کشور C در سال ۱۹۸۰ میلادی بر اساس شاخص دهک‌ها است.

چنانچه:

جدول وضعیت توزیع درآمد در کشور C مربوط به سال ۱۹۸۰ میلادی		
۱	سهم دهک اول	؟
۲	سهم دهک دوم	؟
۳	سهم دهک سوم	۶ درصد
۴	سهم دهک چهارم	۷ درصد
۵	سهم دهک پنجم	۸ درصد
۶	سهم دهک ششم	۹ درصد
۷	سهم دهک هفتم	۱۰/۵ درصد
۸	سهم دهک هشتم	۱۲/۵ درصد
۹	سهم دهک نهم	؟
۱۰	سهم دهک دهم	؟
صد درصد جمعیت کشور		صد درصد درآمد ملی

تفاوت سهام دهک های اول و چهارم: ۴ درصد

تفاوت سهام دهک های دوم و هفتم: ۵/۵ درصد

تفاوت سهام دهک های پنجم و نهم: ۷ درصد

درآمد ملی کشور برابر با ۵۵۰ میلیون دلار

جمعیت کشور برابر با ۵ میلیون نفر باشد، در این صورت:

الف - سهم دهک اول، سهم دهک دوم، سهم دهک نهم

و سهم دهک دهم به ترتیب چند درصد است؟

ب - سهم دهک نهم از درآمد ملی کشور چند میلیون

دلار است؟

ج - جمعیت ۴۰ درصد پایین جامعه در این کشور چند

میلیون نفر است؟

(۱) الف: سه - پنج - چهارده و نیم - بیست و سه و نیم ب: ۸۲/۵ ج: ۴

(۲) الف: دو و نیم - شش - پانزده - بیست و چهار ب: ۷۸/۵ ج: ۲

(۳) الف: سه - پنج - پانزده - بیست و چهار ب: ۷۸/۵ ج: ۴

(۴) الف: سه - پنج - پانزده - بیست و چهار ب: ۸۲/۵ ج: ۲

محل انجام محاسبات

۹۷- کدام گزینه پاسخ درست و مناسبی برای پرسش‌های زیر است؟

الف - شاخص توسعه انسانی چیست؟

ب - تمامی عوامل به جز از جمله موارد مربوط به شاخص‌های پایداری محیطی هستند.

ج - رتبه ایران در شاخص توسعه انسانی است و جزو کشورهای به شمار می‌رود.

(۱) یکی از شاخص‌های رایج جهانی برای اندازه‌گیری پیشرفت است و آن را با HID نمایش می‌دهند - انرژی‌های

تجدیدشونده و فسیلی و کاهش آلاینده‌های محیط‌زیست - ۶۵ - با توسعه‌یافتگی بالا

(۲) این شاخص از مؤلفه‌هایی نظیر میزان امید به زندگی در بدو تولد، میانگین سال‌های تحصیل و سرانه درآمد ناخالص ملی

تشکیل شده است - انرژی‌های تجدیدشونده و فسیلی و کاهش آلاینده‌های محیط‌زیست - ۵۶ - با توسعه‌یافتگی متوسط

(۳) یکی از شاخص‌های رایج جهانی برای اندازه‌گیری پیشرفت است و آن را با HID نمایش می‌دهند - بهداشت عمومی و

شاخص‌های فقر - ۵۶ - با توسعه‌یافتگی متوسط

(۴) این شاخص از مؤلفه‌هایی نظیر میزان امید به زندگی در بدو تولد، میانگین سال‌های تحصیل و سرانه درآمد ناخالص

ملی تشکیل شده است - بهداشت عمومی و شاخص‌های فقر - ۶۵ - با توسعه‌یافتگی بالا

۹۸- موارد کدام گزینه تکمیل‌کننده جاهای خالی عبارات زیر است؟

- مهم‌ترین دلیل برای اندازه‌گیری تولید ناخالص داخلی، در طول زمان است.

- معمولاً از نمودارهای رشد تولید ناخالص داخلی، برای نشان دادن استفاده می‌شود.

- اقلام باقی‌مانده از سال قبل در محاسبات تولید ناخالص داخلی، منظور

(۱) نظارت بر تغییرات تولید - رشد اقتصادی کشورها - نمی‌گردد

(۲) مقایسه درآمد‌ها - تورم جهانی - نمی‌گردد

(۳) بررسی قیمت‌ها - نرخ بهره - می‌گردد

(۴) تحلیل سطح اشتغال - تغییرات جمعیتی - می‌گردد

محل انجام محاسبات

۹۹- درآمد داخلی کشور بحرین با ۵ میلیون نفر جمعیت در سال ۲۰۲۰ برابر ۶۸,۰۰۰ میلیون دلار بوده است. در صورتی که سهم پولی دهک های اول و دوم این جامعه از تولید کل به ترتیب برابر با ۲,۰۴۰ میلیون دلار و ۳,۴۰۰ میلیون دلار و سهم دهک های نهم و دهم نیز به ترتیب ۱۶ و ۱۸ درصد از تولید کل این کشور باشد:

الف - مجموع سهم دو دهک پایین درآمدی از درآمد کل چقدر است؟

ب - درآمد سرانه هر فرد در دهک دوم برابر با چه عددی است؟

(۱) الف: ۳۴ درصد ب: ۶۸۰۰ دلار

(۲) الف: ۳۴ درصد ب: ۳۴۰۰ دلار

(۳) الف: ۸ درصد ب: ۳۴۰۰ دلار

(۴) الف: ۸ درصد ب: ۶۸۰۰ دلار

۱۰۰- اگر میزان تولیدات یک کشور به صورت جدول زیر باشد:

- نسبت هزینه استهلاک به تولید ناخالص داخلی چقدر است؟

۱	ارزش محصولات کشاورزی	۵۰۰ میلیارد ریال
۲	ارزش محصولات صنعتی	نصف مقدار ردیف ۱
۳	ارزش خدمات	۳۵۰ میلیارد ریال
۴	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۴۰ درصد مقدار ردیف ۳
۵	ارزش تولید افراد مقیم خارج	۵۰۰ واحد کمتر از خدمات
۶	هزینه استهلاک	۳۱۰ میلیارد ریال

(۴) ۲۵ درصد

(۳) ۲۰ درصد

(۲) ۱۵ درصد

(۱) ۱۰ درصد

محل انجام محاسبات

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۲۷ شهریورماه

جامعه شناسی ۱

هویت
(هویت ایرانی ۱، ۲، ۳ و ۴)
صفحه های ۱۰۸ تا ۱۴۲

علوم و فنون ادبی ۱

قافیه / جناس و انواع آن و
کارگاه تحلیل فصل
درس های ۱۱ و ۱۲
صفحه های ۸۸ تا ۱۰۷

ریاضی و آمار ۱

نمایش داده ها
فصل ۴: درس های ۱ و ۲
صفحه های ۹۹ تا ۱۱۷

اقتصاد

بودجه بندی / تصمیم گیری در
مخارج پس انداز و سرمایه گذاری
درس های ۱۲ تا ۱۴
صفحه های ۱۲۹ تا ۱۶۰

منطق

قضیه شرطی و قیاس استثنایی
سنجشگری در تفکر
درس های ۹ و ۱۰
صفحه های ۸۳ تا ۱۱۳

تاریخ و جغرافیا ۱

تاریخ: درس های ۱۴ تا ۱۶
صفحه های ۱۲۸ تا ۱۵۲
جغرافیا: درس های ۹ و ۱۰
صفحه های ۸۳ تا ۱۰۶

زبان عربی ۱

یا مَنْ فِي الْبَحَارِ عَجَائِبُهُ
درس ۸
صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۰

اختیاری - ویژه دانش آموزان پیشتاز

علوم و فنون ادبی ۲

فصل یکم
درس های ۱ تا ۳
صفحه های ۱۰ تا ۳۴

ریاضی و آمار ۲

آشنایی با منطق و استدلال ریاضی
گزاره ها و ترکیب گزاره ها، استدلال ریاضی
تا پایان فصل «۱»
صفحه های ۱ تا ۲۰

فلسفه ۱

فلسفه و ابعاد آن
درس های ۱ و ۲
درس ۳: تا پایان استقلال در اندیشه
صفحه های ۱ تا ۲۳

زبان عربی ۲

مواعظ قيمة / صناعة التلميح في الأدب الفارسي
درس های ۱ و ۲
صفحه های ۱ تا ۲۴

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

پیش خوانی پایه یازدهم

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه شماره ۳

پنجشنبه ۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۴۰ سؤال ۴۵ دقیقه	۱۵ دقیقه	۱۰	۱	۱۰	ریاضی	۱
	۱۰ دقیقه	۲۰	۱۱	۱۰	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۱۰ دقیقه	۳۰	۲۱	۱۰	زبان عربی	۳
	۱۰ دقیقه	۴۰	۳۱	۱۰	فلسفه	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

فلسفه ۱

فلسفه و ابعاد آن
درس های ۱ و ۲
صفحه های ۱ تا ۱۸

سهم در کنکور: ۱ سؤال

زبان عربی ۲

مواظظ قيمة / صناعة التلميح في
الأدب الفارسي
درس های ۱ و ۲
صفحه های ۱ تا ۲۰

سهم در کنکور: ۱ سؤال

زبان و ادبیات فارسی ۲

فصل یکم
«تا ابتدای کارگاه تحلیل فصل یکم»
درس های ۱ تا ۳
صفحه های ۱۰ تا ۳۳

سهم در کنکور: ۲-۳ سؤال

ریاضی ۲

آشنایی با منطق و استدلال ریاضی
گزاره ها و ترکیب گزاره ها،
استدلال ریاضی
تا پایان «مغالطه»
صفحه های ۱ تا ۱۵

سهم در کنکور: ۲ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

پیش خوانی ۲۵ درصد از مباحث یازدهم

پنج آزمون پیش خوانی (در هر آزمون ۵ درصد پیشروی بیشتر)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

- شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات این دفترچه (پیش خوانی پایه یازدهم) پاسخ دهید.
- در صورت پاسخ دهی به این دفترچه، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه یازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیششار

۱- کدام جمله یک گزاره نیست؟

- (۱) رابطه $\{(1,2), (1,5)\}$ تابع است.
 (۲) تعداد اعداد اول یک رقمی ۵ تا است.
 (۳) در هوای بارانی باید با احتیاط رانندگی کرد.
 (۴) افلاطون شاگرد ارسطو بوده است.

۲- در جدول ارزش گزاره‌ای زیر ستون مربوط به $p \Rightarrow (p \vee \sim q)$ کدام است؟

p	q	$(p \vee \sim q) \Rightarrow p$
د	د	
د	ن	
ن	د	
ن	ن	

ن
د
د
ن

(۴)

د
د
د
ن

(۳)

د
ن
د
د

(۲)

د
ن
د
ن

(۱)

۳- در کدام گزینه نقیض گزاره به درستی نوشته شده است؟

- (۱) گزاره: $a < b$ ، نقیض گزاره: $a > b$
 (۲) گزاره: عدد طبیعی a زوج است، نقیض گزاره: عدد طبیعی a فرد نیست.
 (۳) گزاره: عدد حقیقی a گویاست، نقیض گزاره: عدد حقیقی a گنگ است.
 (۴) گزاره: a عددی اول است، نقیض گزاره: a عددی مرکب است.

۴- گزاره $(p \wedge \sim p) \vee (p \vee \sim q) \vee (\sim \sim p \wedge q)$ در کدام یک از حالت‌های زیر درست است؟

- (۱) در هیچ حالتی درست نیست.
 (۲) p درست و q درست
 (۳) p نادرست و q درست
 (۴) p درست و q نادرست

۵- ارزش گزاره $(p \vee q) \vee (\sim p \vee \sim q)$ درست است. اگر ارزش گزاره p نادرست باشد، ارزش گزاره q چگونه است؟

- (۱) درست
 (۲) نادرست
 (۳) قابل تعیین نیست.
 (۴) می‌تواند درست یا نادرست باشد.

محل انجام محاسبات

-6 هم ارز گزاره $p \Leftrightarrow (\sim(p \vee \sim q) \wedge \sim q)$ کدام است؟

- (1) p (2) $\sim p$ (3) q (4) $\sim q$

-7 اگر گزاره $s \vee (\sim q \Rightarrow p)$ نادرست باشد، ارزش گزاره $q \Leftrightarrow s$ و ارزش گزاره $s \wedge \sim p$ ، است.

- (1) درست - درست (2) درست - نادرست
(3) نادرست - نادرست (4) نادرست - درست

$$x > 0 \Rightarrow x^2 > 0 \text{ مقدمه 1}$$

-8 در مورد استدلال $x > 0 \Rightarrow (-5)^2 > 0$ کدام گزینه درست است؟

$$\therefore -5 > 0$$

- (1) استدلال از نوع مغالطه است.
(2) بر اساس روش درستی استدلال کرده است.
(3) استدلال از نوع قیاس استثنایی است.
(4) مقدمه 2 آن درست نیست.

-9 نماد ریاضی عبارت «حاصل ضرب جذر عددی در مکعب آن عدد سه واحد بیشتر از مجذور همان عدد است.» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- (1) $3x\sqrt{x} + 3 = x^2$ (2) $x^3\sqrt{x} + 3 = x^2$
(3) $3x\sqrt{x} = x^2 + 3$ (4) $x^3\sqrt{x} = x^2 + 3$

-10 کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

$$p \Rightarrow q \text{ مقدمه 1}$$

(1) استدلال گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به شکل p مقدمه 2 را قیاس استثنایی می‌گوییم که بر اساس روش درستی استدلال می‌کند.
 $\therefore q$

(2) گزاره ترکیبی مغالطه به صورت $(p \Rightarrow q) \vee q \Rightarrow p$ است.

$$p \Rightarrow q \text{ مقدمه 1}$$

(3) استدلال گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به شکل q مقدمه 2 را مغالطه می‌گوییم که بر اساس روش نادرستی استدلال می‌کند.
 $\therefore p$

(4) گزاره ترکیبی قیاس استثنایی به صورت $(p \Rightarrow q) \wedge p \Rightarrow q$ است.

محل انجام محاسبات

- ۱۹- مفهوم کدام گزینه با بیت «مرا کز جام عشقت مست گشتم / وصال و هجر یکسان می‌نماید» تناسب دارد؟
- (۱) جهانی شاد و غمگینند از هجر و وصال تو
 (۲) نکنم یاد شب هجر تو در روز وصال
 (۳) هجر خوش باشد اگر چشم توان داشت وصال
 (۴) در وصال و هجر ای دل اشتیاق دل یکی است
- ۲۰- مفهوم کدام گزینه با بیت «ای مهتر، آفتاب چراغ آسمان است و تو چراغ زمینی، آفتاب چراغ دنیا است و تو چراغ دینی» تناسب ندارد؟

خضر راهی برگزین گر آب حیوان بایدت
 که من به خویش نمودم صد اهتمام و نشد
 ورنه گم شوی با او گر نه راهبر باشد
 زیرا که هیچ راهی بی‌راهبر نباشد

(۱) راه تاریکی شاید قطع کردن بی‌دلیل
 (۲) به کوی یار منه بی‌دلیل راه قدم
 (۳) مرد راهبر باشد پیر راهت ای برنا
 (۴) در راه عشق نبود جز عشق رهنمایی

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٢١ - ٢٣)

- ٢١- «كان بعضُ الشعراءِ الإيرانيينَ قد أنشدوا أشعاراً ممزوجةً بالعربيةِ تُسمَّى بالملّمع!»:
- (١) برخی از شعرای ایرانی شعرهایی آمیخته به عربی سروده‌اند که آن‌ها را ملّمع می‌نامند!
- (٢) برخی از شاعران ایرانی اشعاری آمیخته به عربی سروده‌اند که ملّمع نامیده می‌شود!
- (٣) بعضی از شعرای ایران اشعاری آمیخته به عربی سروده بودند که ملّمع نامیده می‌شود!
- (٤) بعضی از شاعران ایرانی شعرهایی آمیخته به عربی سروده بودند که ملّمع نامیده می‌شود!
- ٢٢- «و از بزرگ‌ترین شاعران کشور ماست و ملّمعات زیادی به دو زبان فارسی و عربی دارد.»: «إِنَّهُ.....»
- (١) من أعظم شاعر بلادنا و له ملّمعات كثيرة باللّغتين العربيّة و الفارسيّة!
- (٢) أكبر من شعراء بلادنا و له كثير من الملّمعات باللّغتين الفارسيّة و العربيّة!
- (٣) من أعظم شعراء بلادنا و له ملّمعات كثيرة باللّغتين الفارسيّة و العربيّة!
- (٤) من أكبر الشعراء بلادنا و له كثير من الملّمعات باللّغتين الفارسيّة و العربيّة!
- ٢٣- عَيْنُ الصّٰحِيحِ فِي مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ: «سَلِّ الْمَصَانِعَ رَكْبًا تَهِيْمُ فِي الْفَلَوَاتِ!»
- (١) جَمَاعَةٌ مِنَ الْمُسَافِرِيْنَ فَقَدُوا طَرِيْقَهُمْ فِي الْفَلَاةِ!
- (٢) الْعَبْدُ الصّٰلِحُ يُسَاعِدُ النَّاسَ فِي شِدَائِهِمْ!
- (٣) قِيْمَةُ كُلِّ إِنْسَانٍ بِأَعْمَالِهِ الَّتِي يَعْمَلُهَا فِي الْحَيَاةِ!
- (٤) مَنْ يَفْقَدُ شَيْئًا فَهُوَ يَعْرِفُ قِيْمَتَهُ أَكْثَرَ مِنَ الْآخَرِيْنَ!

■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٢٤ - ٢٧) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

إِنْشَادُ الشِّعْرِ مِنَ الْمَهَارَاتِ الَّتِي تَتَطَلَّبُ مِقْدَرًا كَثِيرًا مِنَ التَّسَلُّطِ عَلَى الْأَدَبِ وَ الْفَنِّ. لَا يَقْدَرُ أَحَدٌ أَنْ يُنْشِدَ شِعْرًا إِلَّا بِالْمُطَالَعَةِ وَ الْمُمَارَسَةِ الْكَثِيرَتَيْنِ. إِذَا يُحَاوَلُ شَخْصٌ أَكْثَرَ فَأَكْثَرَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يُنْشِدَ شِعْرًا مُفِيدًا وَ غَالِبًا لَيْسَتْ أَشْعَارُهُ جَيِّدَةً إِلَّا بَعْدَ مُرُورِ سَنَوَاتٍ. إِذَا نَعْلَمُ صُعُوبَةَ إِنْشَادِ الشِّعْرِ نَسْتَطِيعُ أَنْ نَفْهَمَ قِيْمَةَ الْأَشْعَارِ الْمُلْمَعَةِ. فُدْرَةُ الشَّاعِرِ وَ تَسَلُّطُهُ عَلَى اللَّغَتَيْنِ تَصِلُ إِلَى دَرَجَةٍ يَسْتَطِيعُ أَنْ يُنْشِدَ مِصْرَاعًا مِنْ شِعْرِهِ بِالْعَرَبِيَّةِ وَ مِصْرَاعًا آخَرَ مِنْهُ بِالْفَارِسيَّةِ. هَذَا يُشِيرُ إِلَى قُدْرَتِهِ اللَّغَوِيَّةِ وَ تَسَلُّطِهِ عَلَى الْمُفْرَدَاتِ وَ هُوَ لَاءِ الشُّعْرَاءِ قَلِيلُونَ.

- ٢٤- عَيْنُ مَا لَيْسَ فِي النَّصِّ:
- (١) مَلَزُومَاتُ إِنْشَادِ الشِّعْرِ!
- (٣) مَوْضُوعُ الْأَشْعَارِ الْمُلْمَعَةِ!
- ٢٥- عَيْنُ الْخَطَا حَسَبِ النَّصِّ:
- (١) إِنْشَادُ الشِّعْرِ بِاللُّغَتَيْنِ عَمَلٌ صَعِبٌ!
- (٢) كُلُّ الشُّعْرَاءِ يَسْتَطِيعُونَ أَنْ يُنْشِدُوا مُلْمَعَاتٍ!
- (٣) أَشْعَارُ الشَّاعِرِ لَيْسَتْ جَيِّدَةً فِي أَوَّلِ الْأَمْرِ غَالِبًا!
- (٤) يَلْزِمُ عَلَى الَّذِي يُرِيدُ إِنْشَادَ الشِّعْرِ أَنْ يُطَالِعَ كُتُبَ الْأَدَبِ بِكَثْرَةٍ!

■ عَيْنُ الْخَطَا فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ (٢٦ وَ ٢٧)

- ٢٦- «إِنْشَادٌ - نَعْلَمُ - أَكْثَرَ - قِيْمَةً»
- (١) إِنْشَادٌ: اسْمٌ - مَفْرَدٌ - مَذْكَرٌ - مُصَدَّرٌ مِنْ بَابِ ثَلَاثِيٍّ مُزِيدٌ - مَعْرَبٌ / فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ
- (٢) نَعْلَمُ: فِعْلٌ مُضَارِعٌ - لِلْمَتَكَلِّمِ الْجَمْعِ - لَيْسَ لَهُ حَرْفُ زَائِدٍ - حُرُوفُهُ الْأَصْلِيَّةُ «ع ل م»
- (٣) أَكْثَرَ: اسْمٌ تَفْضِيلٌ - مَفْرَدٌ - مَذْكَرٌ - وَزْنُ جَمْعِهِ «أَفَاعِلٌ» - مَعْرَبٌ
- (٤) قِيْمَةٌ: اسْمٌ - مُؤَنَّثٌ - مَفْرَدٌ - مَعْرَبٌ / مَفْعُولٌ وَ مَنْصُوبٌ بِالْفَتْحِ

- ٢٧ - «فُدْرَةٌ - هُوْلَاءٌ - يُنْشِدُ - قَلِيلُونَ»
- (١) فُدْرَةٌ: اسم - معرب - مفرد - مؤنث / مبتدأ و مرفوع و خبره «تصل»
- (٢) هُوْلَاءٌ: اسم إشارة - للجمع المذكر و المؤنث - للقريب - مبني / مبتدأ
- (٣) يُنْشِدُ: فعل مضارع - للمفرد المذكر الغائب - له حرف زائد من باب «تفعيل»
- (٤) قَلِيلُونَ: اسم - جمع سالم - مذكر - معرب - اسمه التفضيل «أقل» / خبر لـ«هؤلاء» و مرفوع بالواو

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٢٨ - ٣٠)

- ٢٨ - عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:
- (١) وَ قَدْ تُفَنِّشُ عَيْنُ الْحَيَاةِ فِي الظُّلُمَاتِ!
- (٢) وَالِدِي يَشْتَغِلُ فِي مُؤَسَّسَةِ تَرْبَوِيَّةٍ ثَقَافِيَّةٍ!
- (٣) هَذَا الْمَصْنَعُ مِنَ الْمَصَانِعِ الْمُتَقَدِّمَةِ فِي الْبِلَادِ!
- (٤) لِكَثِيرٍ مِنَ الشُّعْرَاءِ الْإِيرَانِيِّينَ مُلَمَعَاتٌ مِثْلَ حَافِظٍ!
- ٢٩ - عَيْنُ مَا لَيْسَ فِيهِ اسْمُ التَّفْضِيلِ:
- (١) أَحَبُّ الْمُؤْمِنِينَ أَشَدَّهُمْ مَحَبَّةً فِي حَقِّ الضَّعْفَاءِ!
- (٢) أَحَبُّ الْمُسْلِمِينَ لِأَتَّهَمُ يُفَفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِكَسْبِ رِضَا اللَّهِ!
- (٣) لَا شَكَّ بَأَنَّ أَحَبَّ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ مَنْ يَنْشُرُ السَّلَامَ بَيْنَهُمْ!
- (٤) أَحَبُّ الْأَعْمَالِ عِنْدَنَا مَا هِيَ مُقَرَّبَةٌ مِنْ رَبِّنَا الْعَزِيزِ!
- ٣٠ - عَيْنُ مَا فِيهِ اسْمُ الْمَكَانِ:
- (١) إِنَّكُمْ رَأَيْتُمُ الدَّهْرَ مِنْ هَجْرٍ أَحْبَبْتُمْ الْقِيَامَةَ!
- (٢) هَلْ سَأَلْتَنَ الْمَصَانِعَ رِكْبًا تَهِيمُ فِي الْفُلُوتِ؟
- (٣) مَضَى الزَّمَانُ وَ أَعْلَمُ أَنَّنَا نَرْجِعُ إِلَى شِيرَازِ!
- (٤) أَنْشَدَ هُوْلَاءَ الشُّعْرَاءِ مُلَمَعَاتٌ كَثِيرَةٌ فِي السَّنَوَاتِ الْمَاضِيَةِ!

۳۱- کدام گزینه درست است؟

- (۱) با دقت در سؤال‌های روزمره درمی‌یابیم که بدون دستیابی به پاسخ قانع‌کننده، تصمیم‌گیری‌های انسان به سرانجام نمی‌رسد.
- (۲) از همان آغازین روزهای ظهور دانش فلسفه، افرادی برای نخستین بار به اهمیت پرسش‌های بنیادی پی بردند.
- (۳) اندیشیدن، واسطه رسیدن انسان از آنچه نمی‌داند به سوی دانسته‌ها و معلومات روشن است.
- (۴) هر سؤالی برای ما پیش می‌آید، نشانه تلاش برای تمرین تفکر فلسفی است.

۳۲- کدام گزینه درست است؟

- (۱) لفظ فلسفه، ریشه عربی دارد و یونانی‌شده «فیلوسوفیا» است.
- (۲) واژه فلسفه در گذشته کاربرد عام‌تری داشته و شامل همه علوم بوده است.
- (۳) فیلوسوفیا، مرکب از «فیلو» به معنای «دانایی» و «سوفیا» به معنای «دوست‌داری» است.
- (۴) کسی که واژه فلسفه را ابداع کرد و برای نخستین بار به کار برد، فیلسوف بزرگ یونانی، یعنی سقراط بود.

۳۳- کدام گزینه پرسشی فلسفی است؟

- (۱) دلایل اصلی ظهور سوفسطائیان چه بود؟
- (۲) چرا انسان باید اصول اخلاقی را رعایت کند؟
- (۳) آیا در کره مرخ حیات و زندگی وجود دارد؟
- (۴) آیا سوفیست‌ها اصل واقعیت را انکار می‌کردند؟

۳۴- اصلی‌ترین تفاوت فلاسفه و سوفیست‌ها در کدام گزینه بیان شده است؟

- (۱) شغل فلاسفه ترویج علم و دانش است؛ درحالی‌که سوفیست‌ها به وکالت مشغول هستند.
- (۲) رسیدن به حقیقت از نظر سوفیست‌ها ممکن نیست، اما از نظر فلاسفه ممکن است.
- (۳) اعتبار و ارزش حقیقت از نظر فلاسفه حتمی و از نظر سوفیست‌ها، احتمالی است.
- (۴) فلاسفه برخلاف سوفیست‌ها در استدلال‌های پیچیده دچار مغالطه نمی‌شوند.

۳۵- کدام گزینه صرفاً میان فلسفه و ریاضیات مشترک است؟

- (۱) گسترده بودن موضوع
- (۲) استفاده از روش تجربی
- (۳) عملیات فکری و استدلالی
- (۴) تلاش برای حل مسئله و کشف مجهول

۳۶- کدام گزینه درباره بخش ریشه‌ای فلسفه درست نیست؟

- (۱) بخش ریشه‌ای فلسفه از روش غیرتجربی استفاده می‌کند.
- (۲) قلمرو معرفت‌شناسی، نسبت به هستی‌شناسی، عام‌تر است.
- (۳) معرفت‌شناسی، درون بخش ریشه‌ای فلسفه قرار دارد.
- (۴) بر اساس موضوع به دو بخش مختلف تقسیم می‌شود.

۳۷- کدام گزینه، پرسشی معرفت‌شناختی محسوب نمی‌شود؟

- (۱) آیا انسان می‌تواند یکسان عمل کردن طبیعت را درک کند؟
- (۲) آیا شناخت انسان، محدود به امور جسمانی، مادی و فیزیکی است؟
- (۳) آیا دستگاه ادراکی انسان، هیچ‌گاه دچار خطا در روند شناخت نمی‌شود؟
- (۴) هنگام مشاهده به قتل رسیدن یک انسان، چه فعالیتی در مغز رخ می‌دهد؟

۳۸- کدام گزینه درست است؟

- (۱) از آنجایی که فلسفه مضاف از ریشه فلسفه تغذیه می‌کند، نسبت به آن عام‌تر است.
- (۲) بخش فرعی در دانش فلسفه از بخش اصلی آن اثر می‌گیرد و نه برعکس.
- (۳) برخی علوم بشری، نیازی به وجود فلسفه مضاف برای آن علم ندارند.
- (۴) فلسفه علوم تجربی از روش حسی و تجربی استفاده می‌کند.

۳۹- چند مورد از موارد زیر به‌طور خاص به دیدگاه اصالت فرد اشاره دارد؟

- جامعه صرفاً مجموعه‌ای از افراد است که کنار هم زندگی می‌کنند.
- تأمین آزادی‌های فردی از وظایف اصلی هر دولت است.
- افکار و اندیشه‌های افراد، تابع شرایط اجتماعی آنان است.
- منافع و مصلحت جامعه، مطلقاً مقدم بر منافع و رشد فرد نمی‌باشد.

(۱) سه (۲) چهار (۳) دو (۴) یک

۴۰- کدام شعر بیانگر دیدگاه متفاوتی در فلسفه علوم اجتماعی است؟

- (۱) با تعاون شهر خود را گلزار کن / با تعاون خفته را بیدار کن
- (۲) بنی آدم اعضای یکدیگرند / که در آفرینش ز یک گوهرند
- (۳) جان من و جان تو بود یکی ز اتحاد / این دو که هر دو یکیست جز که همان یک مباد
- (۴) بیرون ز تو نیست هرچه در عالم هست / در خود بطلب هر آنچه خواهی که تویی

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۲۷ شهریورماه

جامعه شناسی ۱

هویت
(هویت ایرانی ۱، ۲، ۳ و ۴)
صفحه های ۱۰۸ تا ۱۴۲

علوم و فنون ادبی ۱

قافیه / جناس و انواع آن و
کارگاه تحلیل فصل
درس های ۱۱ و ۱۲
صفحه های ۸۸ تا ۱۰۷

ریاضی و آمار ۱

نمایش داده ها
فصل ۴: درس های ۱ و ۲
صفحه های ۹۹ تا ۱۱۷

اقتصاد

بودجه بندی / تصمیم گیری در
مخارج پس انداز و سرمایه گذاری
درس های ۱۲ تا ۱۴
صفحه های ۱۲۹ تا ۱۶۰

منطق

قضیه شرطی و قیاس استثنایی
سنجشگری در تفکر
درس های ۹ و ۱۰
صفحه های ۸۳ تا ۱۱۳

تاریخ و جغرافیا ۱

تاریخ: درس های ۱۴ تا ۱۶
صفحه های ۱۲۸ تا ۱۵۲
جغرافیا: درس های ۹ و ۱۰
صفحه های ۸۳ تا ۱۰۶

زبان عربی ۱

یا مَنْ فِي الْبَحَارِ عَجَائِبُهُ
درس ۸
صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۰

اختیاری - ویژه دانش آموزان پیشتاز

علوم و فنون ادبی ۲

فصل یکم
درس های ۱ تا ۳
صفحه های ۱۰ تا ۳۴

ریاضی و آمار ۲

آشنایی با منطق و استدلال ریاضی
گزاره ها و ترکیب گزاره ها، استدلال ریاضی
تا پایان فصل ۱
صفحه های ۱ تا ۲۰

فلسفه ۱

فلسفه و ابعاد آن
درس های ۱ و ۲
درس ۳: تا پایان استقلال در اندیشه
صفحه های ۱ تا ۲۳

زبان عربی ۲

مواعظ قيمة / صناعة التلميح في الأدب الفارسي
درس های ۱ و ۲
صفحه های ۱ تا ۲۴

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

مرور و تثبیت پایه دهم

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۱۳ شهریورماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه‌های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده‌اید
- ✓ نکات و درسنامه‌های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش‌های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

ویراستاران	طراحان	مسئول درس	درس
ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی - علی فلاح	محمد نوربخش - سعید عزیزخانی - امیر زراندوز محمد یگانه - حمیدرضا سجودی	محمد نوربخش	ریاضی
فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی - محمد جواد بانسی	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیر سلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	حسن وسکری	زبان و ادبیات فارسی
آزاده میرزایی - کوثر رعدی محمد حسین هاشمی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان - آزاده میرزایی الهام رضایی - بهزاد اندرز	الهام میرزایی	علوم اجتماعی
مریم آقاییاری - کیارش پورمهدی سید دانیال محمدی نیا	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمدعلی تابانفر محمدعلی کاظمی نصرآبادی - روح الله گلشن	هاله کریمی	زبان عربی
سارا خداوردیان - مریم خسروی سیدمهدی کیانفر - محمدرسانی	علیرضا کاهیدوند - منصوره حاجی زاده کیان کیانی دوست - رویا بهیاد	علیرضا کاهیدوند	تاریخ
زهرا فروغی - مریم خسروی عرفان جمشیدی	فرشید مشعرپور - سیدمصطفی دهنوی کیان کیانی دوست	آزاده میرزایی	جغرافیا
کیما طهماسبی - حسن صدری فرشته قنبری - ساناز نامداری	امیرمحمد نصیری - حسن صدری - کیما طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	امیرمحمد نصیری	فلسفه و منطق
فاطمه ایزی - آفرین ساجدی فاطمه شوشتری - کیما یوسفیان	سارا شریفی - آرش بدری - کوثر رعدی احمد منصوری - امیر محمدبیگی	آرش بدری	اقتصاد

تیم اجرایی و تولید آزمون

مرضیه بنیانی
یگانه پورابراهیم
آتنا عبدالرحیم زاده
سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستند تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده‌تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین. راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری - واحد آزمون ماز

علامت‌گذاری سؤالات آزمون برای مدیریت زمان

درک اینکه کدوم سؤالات کنکور احتمالاً در کمتر از ۱ دقیقه حل می‌شن، یک مهارت استراتژیک کلیدی‌ه! در مقاله قبلی درباره اولویت‌بندی حرفه‌ای سؤالا صحبت کردیم تا بتونی سؤالای آسون بیشتری رو بزنی و حسرت به دل نمونی که چرا به چندتا سؤال آسون نرسیدم.

گفتیم که اولویت‌بندی سریع سؤالا بر اساس ۵ نکته مهم انجام می‌شه:

- ۱ **سؤالات محاسباتی و غیر محاسباتی:** معمولاً سؤالای غیر محاسباتی سریع‌تر جواب داده می‌شن.
- ۲ **توجه به طول سؤالات:** سؤالای طولانی‌تر اغلب وقت گیرتر هستن.
- ۳ **سؤالات تحلیلی:** این سؤالا معمولاً به دقت بیشتری نیاز دارن.
- ۴ **گیر نکنید:** اگر حس کردی سؤالی داره وقتت رو می‌خوره، سریع رهاش کن.
- ۵ **اولویت‌بندی با اسکن:** یک نگاه سریع به همه سؤالات، کمک می‌کنه از همون اول بدونی کدوم آسون‌تر هست.

حالا می‌خوایم برای این مدیریت، یک کدگذاری یاد بگیریم:

بدون علامت: سؤالاتی که زیر یک دقیقه حل می‌شن و همون لحظه جواب میدی.

X سؤالات حذفی: سؤالایی که مطمئن نیاید درگیرشون بشی (نخوندی یا نمی‌تونی حتی یک گزینه رو حذف کنی).

— سؤالات وقت‌گیر: سؤالایی که باید بذاری برای دور دوم آزمون.

O سؤالات نیمه‌کاره: سؤالایی که نصفه نیمه حل کردی (مثلاً دو گزینه رو حذف کردی ولی مطمئن نشدی).

سؤالاتی که یک یا دو گزینه‌اش رو با اطمینان حذف کردیم، بزنیم؟!؟!!

کنکور چهارگزینه‌ای طراحی می‌شه و در هر سؤال، سه پاسخ اشتباه یکی از درست‌ها رو حذف می‌کنه. اگه شانس همه سؤالا رو بزنی، در مجموع چیزی به دست نمیاری.

ولی فرض کن در ۳۰ سؤال، بتونی برای هر سؤال فقط یک گزینه رو با اطمینان حذف کنی. بعد بین سه گزینه باقی‌مونده شانس بزنی. از نظر آماری، احتمالاً ۱۰ تا درست می‌زنی، ۲۰ تا غلط میشه که حدود ۷ تا از درستات رو از بین می‌بره. در نهایت ۳ تا درست برات می‌مونه. پس ارزشمند میشه!

نتیجه گیری:

پس قرار شد زمان آزمون رو به دو دور تقسیم کنیم:

دور اول: هر سؤالی که زیر یک دقیقه حل میشه، جواب می‌دیم. بقیه رو با **X**، **—** یا **O** علامت می‌زنیم.
دور دوم: سراغ سؤالایی میریم که علامت زدیم (وقت‌گیر یا نیمه‌کاره).
اینطوری خیالمون راحت‌تره که زمان مدیریت شده و هیچ سؤال آسونی از قلم نیفته.

جمع‌بندی آخر...

این چیزی که خوندی، فقط به کلمه آموزشی نبود، بلکه یک مهارت. یعنی تا وقتی چندبار توی آزمون‌ها امتحانش کنی، به درد روز کنکور می‌خوره. خوشبختانه توی آزمون‌های ما امکان علامت‌گذاری سؤالات وجود داره. پس می‌تونی با قرین توی این آزمون‌ها، مهارت علامت‌گذاری رو به یک عادت حرفه‌ای تبدیل کنی.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

فصل سوم: کار با داده‌های آماری (گردآوری داده‌ها، معیارهای گرایش به مرکز، معیارهای پراکندگی)

صفحه‌های ۷۱ تا ۹۸

بودجه‌بندی
این آزمون

سهم در
کنکور

فصل سوم ریاضی و آمار دهم، مجموعاً ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

۱- «مراحل تحصیل» کدام متغیر تصادفی و با چه مقیاسی است؟

- (۱) کیفی اسمی (۲) کیفی ترتیبی (۳) کمی فاصله‌ای (۴) کمی نسبتی

(آسان - مقیاس‌های اندازه‌گیری - مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

مراحل تحصیل، یک متغیر غیرقابل اندازه‌گیری است، پس نوع آن کیفی است و ضمناً دارای ترتیب است، پس مقیاس آن ترتیبی است.

۲- بهترین روش جمع‌آوری داده‌ها در موضوعات «بررسی نمرات ریاضی دانش‌آموزان یک کلاس» و «رژیم گرفتن باعث کاهش هوش می‌شود» و «نظرسنجی درباره رفتار کادر بیمارستان» به ترتیب از راست به چپ کدام موارد زیر هستند؟

- (۱) مشاهده - دادگان‌ها - پرسش‌نامه
(۲) دادگان‌ها - پرسش‌نامه - مشاهده
(۳) دادگان‌ها - مشاهده - پرسش‌نامه
(۴) پرسش‌نامه - مشاهده - مصاحبه

(آسان - آمارگیری و گردآوری - مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

برای نمرات ریاضی دانش‌آموزان یک کلاس (دادگان‌ها)، رژیم گرفتن باعث کاهش هوش می‌شود (مشاهده) و نظرسنجی درباره رفتار کادر بیمارستان (پرسش‌نامه) است.

روش‌های گردآوری داده‌ها شامل چهار مورد زیر است:

- (۱) پرسش‌نامه: مجموعه سؤالات از پیش تعیین شده که توسط تعدادی پاسخگو تکمیل می‌شود. این روش مرسوم‌ترین ابزار گرفتن اطلاعات از مردم است.
(۲) مصاحبه: معمولاً بین دو نفر صورت می‌گیرد یکی مصاحبه‌گر و دیگری پاسخگو. مثال: «نظر مردم درباره برنامه تلویزیون» یا «نظر مردم در خصوص نحوه برگزاری انتخابات»
(۳) دادگان‌ها: شامل مجموعه‌ای از اطلاعات ذخیره شده است که نیاز به تحقیق دارند؛ مثال: «بیشتر تصادفات اتومبیل‌ها را رانندگان کمتر از ۲۵ سال مرتکب می‌شوند»
(۴) مشاهده: گردآوری داده‌ها بدون نیاز به فرد پاسخگو، مانند شمارش تعداد وسایل نقلیه عبوری از یک تقاطع یا اندازه‌گیری وزن محصولات یک باغ

۲- مطلب ذکر شده در کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) اندازه قطر چرخ خودروها متغیر کمی با مقیاس نسبتی است.
(۲) دمای داخل کابین خلبان‌ها برحسب سانتی‌گراد، متغیر کمی با مقیاس فاصله‌ای است.
(۳) مقدار پارامتر همیشه از مقدار هر آماره‌ای بزرگ‌تر است.
(۴) محدودیت روش دادگان‌ها در جمع‌آوری داده‌ها این است که سازمان‌ها گاهی اوقات، اطلاعات ثبت شده (ذخیره شده) را در اختیار آمارگیر قرار نمی‌دهند.

(آسان - مقیاس‌های اندازه‌گیری - دانشی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

مبانی سنجش در آمار: مقیاس‌ها، مفاهیم پارامتر و آماره، و روش‌های گردآوری داده

- (۱) متغیرهای کمی را با دو مقیاس اندازه‌گیری فاصله‌ای و نسبتی اندازه‌گیری می‌کنند در مقیاس فاصله‌ای، صفر قراردادی است و فقط اختلاف هر دو مقدار دلخواه، تعریف شده است ولی در مقیاس نسبتی، صفر واقعی است و علاوه بر اختلاف، نسبت هر دو مقدار دلخواه هم تعریف شده است.
(۲) مقادیر پارامتر و آماره‌ها به طور کلی قابل مقایسه نیستند.

۳) روش‌های گردآوری داده‌ها عبارتند از: ۱- مشاهده ۲- مصاحبه ۳- پرسش‌نامه ۴- دادگان‌ها
اگر به دقت زیادی نیاز داشته باشیم، روش مشاهده مناسب نیست.
اگر تعداد واحدهای نمونه زیاد باشد، روش پرسش‌نامه زمان‌بر است.
ضمناً سازمان‌ها همیشه اطلاعات ثبتی (دادگان‌ها) را در اختیار آمارگیر قرار نمی‌دهند.

با توجه به درسنامه کامل بالا، نیاز به هیچ توضیحی نیست و مطلب ذکر شده در گزینه ۳ نادرست است، چون ما نمی‌توانیم پارامتر و آماره را با هم مقایسه کنیم.

۴- کدام یک از موارد زیر درست است؟

- ۱) هر زیرمجموعه از جامعه آماری را که با روش‌های متفاوتی انتخاب شده باشد یک نمونه می‌نامند.
- ۲) مقدار پارامترهای جامعه همواره عددی متغیر ولی مقدار آماره‌ها از یک نمونه به نمونه دیگر همواره ثابت می‌باشد.
- ۳) «خطای بیشتر در گردآوری داده‌ها» و «امکان استفاده در بررسی‌های مخرب را ندارد» از جمله محدودیت‌های سرشماری است.
- ۴) پرسش‌نامه، مشاهده، آمارگیری از جمله روش‌های جمع‌آوری داده‌ها می‌باشند.

(متوسط - آمارگیری و گردآوری - مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

محدودیت‌های سرشماری چهار مورد زیر را شامل می‌شود:

- ۱) هزینه زیاد
- ۲) زمان‌بر بودن
- ۳) خطا در جمع‌آوری داده‌ها
- ۴) امکان استفاده در بررسی‌های مخرب را ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) زیرمجموعه‌ای از جامعه آماری را که با روش‌های مشخصی انتخاب شده باشند نمونه گویند.
- ۲) پارامتر و آماره، مشخصه‌های عددی هستند که ویژگی خاصی را به ترتیب در جامعه و نمونه نشان می‌دهند. پارامترها همیشه عددی ثابت، ولی آماره‌ها از نمونه‌ای به نمونه دیگر تغییر می‌کند.
- ۴) روش‌های جمع‌آوری داده‌ها شامل چهار مورد زیر است:
۱) مشاهده ۲) پرسش‌نامه ۳) مصاحبه ۴) دادگان‌ها

۵- روی یک بسته آدامس عبارت (2 ± 20) گرم نوشته شده است از این عبارت نتیجه می‌گیریم که از هر بسته آدامس، تقریباً وزن بسته بین دو عدد؛ و گرم قرار دارند. در جاهای خالی از راست به چپ کدام اعداد باید قرار بگیرند؟
(۱) ۲۱، ۱۹، ۹۸، ۱۰۰ (۲) ۲۲، ۱۸، ۹۸، ۱۰۰ (۳) ۲۱، ۱۹، ۹۶، ۱۰۰ (۴) ۲۲، ۱۸، ۹۶، ۱۰۰

(متوسط - توزیع و چارک - مفهومی / کاربردی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

نکته مهم

وقتی روی یک بسته مواد غذایی عبارتی شبیه $(a \pm b)$ گرم نوشته می‌شود به این معناست که تقریباً ۹۶ درصد بسته‌ها وزنشان بین $(a - b)$ و $(a + b)$ گرم می‌باشد، ضمناً a میانگین وزن بسته‌ها و $\frac{b}{4}$ انحراف معیار آن‌ها است.

با توجه به نکته ذکر شده می‌توان گفت ۹۶ درصد بسته‌های آدامس وزنشان بین $(20 - 2)$ و $(20 + 2)$ گرم می‌باشد. توجه کنید که منظور

از ۹۶ درصد این است که از هر ۱۰۰ بسته ۹۶‌تای آن‌ها این ویژگی را دارد، اگر میانگین خواسته می‌شد جواب برابر ۲۰ و اگر انحراف معیار خواسته می‌شد جواب برابر با $1 = \frac{2}{4}$ بود.

با توجه به تست، داده‌های کمتر از میانه (کمتر از ۹/۵) و داده‌های بیشتر از چارک اول (بیشتر از ۵)، فقط شامل اعداد ۶، ۹، ۹ می‌شود؛ بنابراین باید انحراف معیار این داده‌ها را به دست آوریم:

$$\bar{x} = \frac{6+9+9}{3} = 8$$

$$\sigma^2 = \frac{(6-8)^2 + (9-8)^2 + (9-8)^2}{3} = \frac{(-2)^2 + (1)^2 + (1)^2}{3} = \frac{4+1+1}{3} = \frac{6}{3} = 2$$

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2} = \sqrt{2} \Rightarrow \text{جذر واریانس} = \text{انحراف معیار}$$

دام تستی

اگر دانش‌آموز اشتباه کند و فرمول واریانس را همان انحراف معیار در نظر بگیرد و دیگر جذر نگیرد به جواب ۲ می‌رسد (گزینه ۴)

تعاریف و رابطه بین واریانس و انحراف معیار

(۱) **انحراف معیار:** اگر n مشاهده را به صورت x_1, x_2, \dots, x_n داشته باشیم، انحراف معیار آن‌ها را با نماد σ (سیگما) نشان می‌دهند که به صورت زیر تعریف می‌گردد:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}}$$

(۲) **واریانس:** توان دوم انحراف معیار را واریانس گویند؛ یعنی: $\sigma^2 = \text{واریانس}$ به عبارت دیگر، اگر از واریانس جذر بگیریم، انحراف معیار به دست می‌آید؛ یعنی:

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2} \Rightarrow \text{جذر واریانس} = \text{انحراف معیار}$$

۸- میانگین یک سری از داده‌های آماری (دارای منحنی نرمال) برابر ۱۲ و بیش از ۹۹/۹٪ داده‌ها در محدوده $3 < x < 21$ قرار دارند، واریانس داده‌ها کدام است؟

- ۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) ۹ (۹)

(متوسط - انحراف معیار - مفهومی / محاسباتی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

تقریباً ۹۹/۹ درصد از داده‌ها در فاصله سه برابر انحراف معیار از میانگین و در بازه $(\bar{x} - 3\sigma, \bar{x} + 3\sigma)$ قرار دارند پس طبق تست داریم:

$$\bar{x}=12 \rightarrow (12-3\sigma, 12+3\sigma) = (3, 21) \Rightarrow \begin{cases} 12-3\sigma=3 \Rightarrow 3\sigma=9 \Rightarrow \sigma=3 \\ 12+3\sigma=21 \Rightarrow 3\sigma=9 \Rightarrow \sigma=3 \end{cases} \xrightarrow{\text{در دو حالت}} \sigma=3$$

$$\sigma^2 = (3)^2 = 9 \Rightarrow \text{واریانس} = (\text{انحراف معیار})^2$$

دام تستی

اگر دانش‌آموز انحراف معیار را همان واریانس بداند به جواب $\sigma=3$ می‌رسد و گزینه ۲ را انتخاب می‌کند.

قانون سه سیگما: چگونه داده‌ها حول میانه/میانگین پخش می‌شوند؟

(۱) تقریباً ۹۹/۹ درصد از مشاهدات در فاصله سه برابر انحراف معیار از میانگین قرار دارند.

$$(\bar{x} - 3\sigma, \bar{x} + 3\sigma)$$

(۲) تقریباً ۹۶ درصد از مشاهدات در فاصله دو برابر انحراف معیار از میانگین قرار دارند.

$$(\bar{x} - 2\sigma, \bar{x} + 2\sigma)$$

(۳) تقریباً ۶۸ درصد از مشاهدات در فاصله یک برابر انحراف معیار از میانگین قرار دارند.

$$(\bar{x} - \sigma, \bar{x} + \sigma)$$

- ۹- مقیاس اندازه‌گیری «طول یک جاده» با چه تعداد از موارد زیر یکسان است؟
- الف: طول عمر یک تلویزیون
ب: دمای هوای شهرها بر حسب سانتی‌گراد
- ج: کد ملی افراد
د: مراحل تولید خودرو
- ه: مدت زمان پیاده‌روی
و: اندازه وزن افراد
- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

(آسان - مقیاس‌های اندازه‌گیری - مفهومی / دانشی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

«طول جاده» متغیری کمی با مقیاس نسبتی است. حالا به سراغ قسمت‌های مختلف سؤال می‌رویم:

- الف) طول عمر یک تلویزیون ← کمی نسبتی
- ب) دمای هوای شهرها ← کمی فاصله‌ای
- ج) کد ملی افراد ← کیفی اسمی
- د) مراحل تولید خودرو ← کیفی ترتیبی
- ه) مدت زمان پیاده‌روی ← کمی نسبتی
- و) اندازه وزن افراد ← کمی نسبتی

مقیاس‌های فاصله‌ای و نسبتی: تفاوت‌ها و ویژگی‌ها

متغیرهای کمی به دو مقیاس فاصله‌ای و نسبتی تقسیم‌بندی می‌شوند. در مقیاس فاصله‌ای، تفاضل هر دو مقدار از متغیر، با معنی است ولی در مقیاس نسبتی علاوه بر تفاضل، حاصل تقسیم هر دو مقدار از متغیر هم با معنی است. ضمناً در مقیاس فاصله‌ای، صفر قراردادی است ولی در مقیاس نسبتی عدد صفر، واقعی (مطلق) است.

- ۱۰- در داده‌های ۰, ۱, ۱, ۱, ۲, ۲, ۴, ۸, ۱۲, ۲۰, ۲۲, ۲۵, ۸۰, ۸۶ با حذف داده‌های قبل از چارک اول و داده‌های بیشتر از میانه، دامنه تغییرات داده‌های باقی‌مانده چند برابر دامنه میان‌چارکی داده‌های اولیه است؟

- (۱) $\frac{1}{3}$ (۲) $\frac{1}{4}$ (۳) $\frac{1}{7}$ (۴) $\frac{1}{5}$

(متوسط - توزیع و چارک - مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

نکات مهم

- ۱) پس از مرتب کردن داده‌ها از کوچک به بزرگ، اگر تعداد داده‌ها فرد باشد، عدد وسط همان میانه (چارک دوم) است و اگر تعداد زوج باشد، میانگین دو عدد وسط، میانه است. ضمناً میانه نیمه اول داده‌ها چارک اول و میانه نیمه دوم داده‌ها چارک سوم نام دارد.
- ۲) دامنه تغییرات و دامنه میان‌چارکی از فرمول‌های زیر به دست می‌آیند:

$$R = \max - \min \text{ دامنه تغییرات}$$

$$IQR = Q_3 - Q_1 \text{ دامنه میان‌چارکی}$$

داده‌ها خودشان مرتب‌شده هستند، پس کارمان راحت‌تر است و فقط چارک‌ها را به دست می‌آوریم:

$$Q_2 = \frac{4+8}{2} = 6$$

۰, ۱, ۱, ۱, ۲, ۲, ۴, ۸, ۱۲, ۲۰, ۲۲, ۲۵, ۸۰, ۸۶

$$Q_1 = 1 \quad Q_3 = 22$$

پس برای داده‌های اولیه داریم:

$$IQR = Q_3 - Q_1 = 22 - 1 = 21$$

حالا داده‌های جدید را می‌نویسیم (داده‌های قبل از Q_1 و داده‌های بزرگ‌تر از Q_3 را حذف می‌کنیم).

$$1, 2, 2, 4 \Rightarrow R = \max - \min = 4 - 1 = 3$$

$$\Rightarrow \text{کسر مطلوب} = \frac{3}{21} = \frac{1}{7}$$

۱۱- در یک جامعه آماری، اختلاف داده‌ها از میانگین عبارتند از ۹، ۱، ۰، ۱، -۵، -۷، -۶، واریانس داده‌ها تقریباً کدام است؟

۵۰ (۴)

۴۸ (۳)

۴۶ (۲)

۴۲ (۱)

(متوسط - انحراف معیار - دانشی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

$$\sigma^2 = \frac{(-6)^2 + (-7)^2 + (-5)^2 + (-1)^2 + 0^2 + 1^2 + 9^2}{7} = \frac{36 + 49 + 25 + 1 + 100 + 81}{7} = \frac{292}{7} \approx 42$$

محاسبه واریانس: فرمول‌های کلیدی و کاربرد آن‌ها

(۱) اگر \bar{x} میانگین داده‌های x_1, x_2, \dots, x_n باشد، واریانس از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

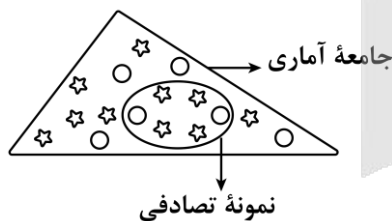
(۲) اگر a, b, c, \dots اختلاف داده‌ها از میانگین باشند واریانس برابر می‌شود با:

$$\sigma^2 = \frac{a^2 + b^2 + c^2 + \dots}{n}$$

توجه کنید که n تعداد کل داده‌ها است.

۱۲- در شکل زیر، ستاره‌ها نمایشگر موتور و دایره‌ها نمایشگر ماشین هستند. آماره نسبت موتورها به دو وسیله چند برابر پارامتر نسبت

ماشین‌ها به دو وسیله است؟

$\frac{2}{7}$ (۲)

$\frac{18}{5}$ (۴)

$\frac{11}{8}$ (۱)

$\frac{16}{9}$ (۳)

(متوسط - آمارگیری و گردآوری - کاربردی / مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

پارامتر و آماره: ویژگی‌ها و تمایز در تحلیل آماری

پارامتر: یک مشخصه عددی است که توصیف کننده جنبه خاصی از جامعه است و در صورتی که داده‌های کل جامعه در اختیار باشند قابل محاسبه است.

مثلاً اگر داده‌های مربوط به تک تک کوهنوردان را داشته باشیم نسبت مردان در کل جامعه کوهنوردی، بیانگر پارامتر مردان است.

آماره: یک مشخصه عددی است که توصیف کننده جنبه خاصی از نمونه است و از داده‌های نمونه به دست می‌آید. با تغییر یک نمونه، ممکن است مقدار آماره هم تغییر کند.

$$\text{آماره موتورها} = \frac{\text{تعداد موتورها در نمونه}}{\text{تعداد اعضای نمونه}} = \frac{4}{6} = \frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow \text{نسبت خواسته شده} = \frac{2}{3} = \frac{16}{9}$$

$$\text{پارامتر ماشین‌ها} = \frac{\text{تعداد کل ماشین‌ها}}{\text{تعداد کل اعضا}} = \frac{6}{16} = \frac{3}{8}$$

۱۳- برای توصیف داده‌های ۹، ۱۲، ۸، ۵۸، ۱۴ شاخص مرکزی مناسب است و برای توصیف داده‌های ۲۰، ۲۲، ۱۹، ۱۸، ۲۲ شاخص

مرکزی مناسب است.

(۲) میانه - میانگین

(۴) میانگین - میانه

(۱) میانه - میانه

(۳) میانگین - میانگین

برای توصیف داده‌ها و ارائه شاخص مرکزی مناسب اگر داده دورافتاده داشته باشیم شاخص میانه مناسب‌تر است در داده‌های سری اول داده ۵۸ داده دورافتاده است، پس میانه مناسب‌تر است، اما در داده‌های سری دوم داده دورافتاده نداریم و شاخص میانگین مناسب‌تر است.

۱۴- در یک کلاس ۳۰ نفره می‌خواهیم میانگین وزن دانش‌آموزان را به دست آوریم. در این بررسی تنها وزن ۱۰ نفر را به طور تصادفی به دست می‌آوریم و میانگین وزن این ده نفر را محاسبه می‌کنیم. در این بررسی آماری، جامعه، نمونه و داده‌ها کدام است؟
 (۱) جامعه: ۳۰ دانش‌آموز کلاس، نمونه: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده‌ها: اندازه وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده
 (۲) جامعه: اندازه وزن ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده: اندازه وزن ۱۰ دانش‌آموز
 (۳) جامعه: اندازه وزن ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: اندازه وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده
 (۴) جامعه: ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: وزن ۳۰ دانش‌آموز - داده‌ها: وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده

در این بررسی جامعه آماری ۳۰ دانش‌آموز کلاس است. نمونه ۱۰ دانش‌آموزی است که به طور تصادفی انتخاب شده و داده‌ها اندازه وزن این ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده است که محاسبه می‌شوند.

هر یک از دانش‌آموزان این کلاس را یک واحد آماری می‌گویند و متغیر مورد بررسی وزن دانش‌آموزان است.

۱۵- میانگین ۷ داده آماری برابر ۱۸ است. اگر یکی از این داده‌ها برابر ۱۶ باشد و این داده ۱۶ را حذف کنیم، سپس به آن‌ها داده‌های جدید ۱۹ و ۱۴ و ۱۷ و ۲۰ را اضافه کنیم، میانگین داده‌های موجود چقدر است؟
 (۱) ۱۷/۷۵ (۲) ۱۷/۵ (۳) ۱۸ (۴) ۱۸/۵

برای محاسبه میانگین داده داریم:

$$\bar{X} = \frac{\text{مجموع داده‌ها}}{\text{تعداد داده‌ها}}$$

در نتیجه:

$$\text{تعداد داده‌ها} \times \bar{X} = \text{مجموع داده‌ها}$$

$$\bar{X} = 18 \Rightarrow 18 = \frac{\text{مجموع ۷ داده اولیه}}{7} \Rightarrow \text{مجموع ۷ داده اولیه} = 18 \times 7 = 126$$

با حذف داده ۱۶ تعداد داده‌ها ۶ تا و مجموع این ۶ داده برابر ۱۱۰ می‌شود. حال با اضافه کردن ۴ داده ۱۹ و ۱۴ و ۱۷ و ۲۰ تعداد داده‌ها ۱۰ تا و میانگین آن‌ها برابر است با:

$$\bar{X}' = \frac{110 + 20 + 17 + 14 + 19}{10} = \frac{180}{10} = 18$$

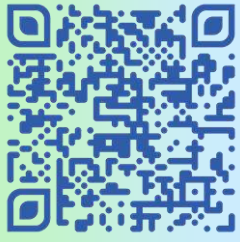

اگر تنها میانگین ۴ داده جدید را حساب کنیم به ۱۷/۵ می‌رسیم و اگر از دو مقدار ۱۷/۵ و ۱۸ میانگین را حساب کنیم به ۱۷/۷۵ می‌رسیم.

دقت کنید که داده ۱۶ حذف می‌شود و تعداد داده‌ها از ۷ داده به ۶ داده می‌رسد.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

زبان و ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم و ویژگی‌های سبکی آن / قافیه
صفحه‌های ۷۹ تا ۹۶

بودجه‌بندی
این آزمون

فصل سوم حدوداً ۳ الی ۴ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱۶- چند مورد از موارد زیر، از ویژگی‌های نثر و نظم سده‌های «پنجم و ششم» است؟

- آمیختگی با واژه‌ها، نام‌ها و لقب‌های غیر رایج در عصر غزنوی و سلجوقی
- معمول گشتن شعر مدحی و مدیحه‌سرایی به پیروی از شعر عربی
- تنوع شعر این دوره از نظر سبک گویندگی و موضوع
- ساده و روان بودن نثر این دوره و توجه داشتن به موضوع‌های حماسی، ملی و تاریخی
- تأثیر عمیق حکمت و دانش و اندیشه‌های دینی در شعر این دوره

(۴) چهار

(۳) سه

(۲) دو

(۱) یک

(دشوار - سبک سده پنجم و ششم - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد نادرست:

- معمول گشتن شعر مدحی و مدیحه‌سرایی به پیروی از شعر عربی مربوط به قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم است.
- توجه داشتن به موضوع‌های حماسی، ملی و تاریخی مربوط به قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم است.

ویژگی‌های نظم و نثر سده‌های پنجم و ششم

ویژگی‌های سبکی نظم سده‌های پنجم و ششم	
از بین رفتن لغات مهجور فارسی فراوانی ترکیب‌های نو کاهش سادگی و روانی و حرکت به سوی دشواری متن ورود لغات ترکی و مغولی	ویژگی‌های زبانی شعر سده‌های پنجم و ششم
رواج بیشتر قالب‌های شعری، به‌ویژه غزل و مثنوی رواج داستان‌سرایی؛ منظومه‌های داستانی توجه بیش‌تر به آرایه‌های ادبی به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار	ویژگی‌های ادبی شعر سده‌های پنجم و ششم
اصطلاحات عرفانی وعظ و اندرز فاصله‌گرفتن از عشق زمینی هجو رواج حس دینی مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی	ویژگی‌های فکری شعر سده‌های پنجم و ششم

ویژگی‌های سبکی نثر سده‌های پنجم و ششم

ویژگی‌های عمده نثر فارسی

- استفاده از آرایه‌های ادبی
- حذف افعال به قرینه
- کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی
- اصطلاحات علمی و فنی
- رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی
- آوردن مترادف‌ها و توصیف‌های فراوان
- کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن
- استفاده از ترکیبات دشوار

۱۷- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده نادرست است؟
 «تا حدود نیمه دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم، شعر پارسی همچنان تحت تأثیر سبک دوره سلجوقی و غزنوی است؛ یعنی سخن شاعرانی چون ناصر خسرو قبادیانی یادآور سروده‌های سخنوران قرن چهارم است. موضوع قابل توجه در شعر نیمه دوم قرن ششم، علاقه‌مندی شاعران به سرودن غزل‌های لطیف و زیباست.»

یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

(متوسط - سبک سده پنجم و ششم - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۱

تا حدود نیمه دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم، شعر پارسی همچنان تحت تأثیر سبک دوره سامانی و غزنوی است.

تحولات ادبیات فارسی در سده‌های پنجم و ششم

نکته مهم: این دوره نشان‌دهنده تحول تدریجی ادبیات فارسی از سبک خراسانی به سبک عراقی است ← سبک بینابین

شعر شاعرانی چون ناصر خسرو ← یادآور شعر سده چهارم

۱. شاعران خراسان و سیستان: حفظ شعر خراسانی و نوآوری محدود

علاقه به سرودن غزل‌های لطیف و زیبا

انوری و سنایی

ابتکار و نوآوری در عین تقلید ← باعث دگرگونی و تحول ← مثال: تحول در غزل

آوردن مضامین دقیق در غزل

کار تازه در ادب فارسی

خاقانی و نظامی

۲. شاعران آذربایجان

تمتایز ساختن سبک شعر فارسی

مؤثر در شکل‌گیری شیوه خاصی از شعر

۳. شاعران عراق عجم و فارس:

نمونه: جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی

تحولات موضوعی شعر فارسی در سده‌های پنجم و ششم

در دوره خراسانی، عرفان و تصوف رواج چندانی در ادبیات نداشت.

۱. عرفان و تصوف
 تحول سنایی در شعر فارسی، ورود عرفان به شعر فارسی ← پیروی‌کنندگان عطار و مولوی

خروج شعر از دربار = ورود به خانقاه ← گسترش دامنه موضوعات آن

۲. حکمت و اندیشه‌های دینی

۳. بدبینی شاعران نسبت به دنیا

۴. بیان ناخرسندی از روزگار

۵. طرح نابسامانی‌های اجتماعی

زمینه تاریخی ادبیات در سده‌های پنجم و ششم

گرایش شاهان در جلب عالمان و ادیبان به دربار (حمایت حکومت)

لشکرکشی و فتوحات غزنویان (گسترش جغرافیای زبان فارسی)

توسعه مدارس و مراکز تعلیم

گسترش و پیشرفت زبان فارسی به دلیل

نواحی مرکزی و غربی ایران (به سبب گسترش جغرافیای زبان فارسی)

عربی (به سبب تحصیل در مدارس که عمدتاً علوم دینی و ادبی آموزش می‌دادند)

واژه‌ها و اصطلاحات ترکی در عصر غزنوی

پدیده مهم زبان فارسی این دوره ← آمیزش با دیگر زبان‌ها

۱۸- موارد کدام گزینه، همگی از ویژگی‌های ادبی شعر «قرن پنجم و ششم» است؟

- ۱) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی - رواج و اوج‌گیری بیش‌تر قالب‌های شعری، به ویژه غزل و مثنوی
- ۲) به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر - فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی
- ۳) رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی - رواج هجو در شعر
- ۴) توجه بیش‌تر به آرایه‌های ادبی - فراوانی ترکیبات نو

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - سبک سده پنجم و ششم - خط به خط - ۱۰۱۰)

«رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی» و «رواج و اوج‌گیری بیش‌تر قالب‌های شعری، به ویژه غزل و مثنوی» از ویژگی‌های ادبی شعر «قرن پنجم و ششم» است.

ویژگی‌های ادبی سبک شعر سده‌های پنجم و ششم

- ۱) رواج و اوج‌گیری بیش‌تر قالب‌های شعری، به‌ویژه غزل و مثنوی
- ۲) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی
- ۳) توجه بیش‌تر به آرایه‌های ادبی
- ۴) به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر

۱۹- نویسنده یا سراینده آثار، در کدام گروه «همگی» درست است؟

- ۱) (مرزبان‌نامه: محمد ابن منور) - (اسرارالتوحید: ابوسعید ابوالخیر)
- ۲) (چهار مقاله: نظامی گنجوی) - (تفسیر سوره یوسف (ع): احمد ابن زید طوسی)
- ۳) (قابوس‌نامه: کیکاووس) - (کشف‌الاسرار: ابوالفضل میبیدی)
- ۴) (کلیله و دمنه: نصرالله منشی) - (مخزن‌الاسرار: خاقانی)

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - سبک سده پنجم و ششم - ترکیبی - ۱۰۱۰)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) (مرزبان‌نامه: سعدالدین وراوینی) - (اسرارالتوحید: محمد ابن منور)
- ۲) (چهار مقاله: نظامی عروضی)
- ۴) (مخزن‌الاسرار: نظامی)

آثارنامه: لیست آثار و نویسندگان علوم و فنون ادبی ۱

نویسنده	اثر
ابوالفضل میبیدی	کشف الاسرار و عده‌الابرار
ابوالمعالی نصرالله منشی	کلیله و دمنه
ناصر خسرو	سفرنامه
عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر وشمگیر	قابوس‌نامه
نظامی عروضی	چهار مقاله
محمد بن منور	اسرارالتوحید
سعدالدین وراوینی	مرزبان‌نامه
سنایی	حديقة الحقیقه
ابوعلی بلعمی	تاریخ بلعمی
عده‌ای از دانشمندان	ترجمه تفسیر طبری
عده‌ای از دانشمندان	شاهنامه ابومنصور
محمد بن جریر طبری	تفسیر طبری
محمد بن جریر طبری	تاریخ الرسل و الملوک
فردوسی	شاهنامه
نظامی گنجوی	مخزن الاسرار
احمد بن زید طوسی	تفسیر سوره یوسف
عطار نیشابوری	تذکره‌الاولیا
عطار نیشابوری	الهی‌نامه
مولوی	غرلیات شمس
سعدی	گلستان

توجه: سه مورد آخر از آثار قرن هفتم هستند.

سوتی‌های پرتکرار

در سوالات تاریخ ادبیات معمولاً طراحان از این نکات بهره می‌برند:

- معرفی **اسرارالتوحید** به عنوان کتابی از ابوسعید ابوالخیر در حالی که این کتاب نوشته محمد بن منور است و درباره ابوسعید ابوالخیر.
- جابه‌جا نوشتن آثار **نظامی گنجوی** (مخزن الاسرار، خسرو و شیرین، لیلی و مجنون، هفت پیکر، اسکندرنامه) و آثار **نظامی عروضی** (چهار مقاله).
- منسوب کردن ترجمه تفسیر طبری به **محمد بن جریر طبری** در حالی که محمد بن جریر طبری نویسنده اصل کتاب یعنی **تاریخ الرسل و الملوک** است.

راهنمای مسیرت

در مطالعه علوم و فنون ادبی تنها به آموختن آثاری که در متن دروس آمده اکتفا نکنید و آثاری را که در «کارگاه تحلیل فصل» و دیگر بخش‌های کتاب از آن‌ها متنی نقل شده بیاموزید.

۲۰- هر یک از عبارات زیر، معرف کدام چهره ادبی است؟

الف: قصیده تمام و کمال در موضوع حکمی و اندرزی سرود.

ب: بسیاری از شاعران به پیروی از وی به تصوّف و عرفان روی آوردند.

ج: تحت تأثیر خواجه عبدالله کتاب تفسیری نوشت.

د: باعث قوت و استحکام شعر غنایی شد.

۲) ناصر خسرو - سنایی - ابوالفضل میبدی - شهید بلخی

۱) کسایی مروزی - انوری - نصرالله منشی - نظامی

۴) ناصر خسرو - انوری - نصرالله منشی - فردوسی

۳) کسایی مروزی - سنایی - ابوالفضل میبدی - رودکی

(متوسط - سبک سده پنجم و ششم - ترکیبی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

«الف»: آوردن موعظه و نصیحت در شعر پارسی از آغاز قرن چهارم معمول گردید و در این باب قطعه‌های کوتاهی سروده شد؛ اما کسی که قصیده تمام و کمال در این موضوع سرود «**کسایی مروزی**» بود.

«ب»: تحوّل روحی و معنوی **سنایی** آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی گردید؛ آن‌چنان که به پیروی از وی بسیاری از شاعران به تصوّف و عرفان روی آوردند و شاعران بزرگی چون عطار و مولوی ظهور کردند.

«ج»: نمونه دیگر از نثر موزون که تحت تأثیر خواجه عبدالله نوشته شد، کتاب تفسیر «کشف الاسرار و غده الابرار» **ابوالفضل میبدی** است.

«د»: شعر غنایی با دو شاعر مشهور، **رودکی** و **شهید بلخی**، قوت و استحکام یافت.

شاعران و نویسندگان درس‌های چهارم و دهم

- محمد بن زکریای رازی:
- از دانشمندان بزرگ قرن چهارم
- ابوعلی سینا:
- متبحر در تمام علوم روزگار
- صاحب تحقیق و تألیف
- سراینده شعر به فارسی و عربی
- محمد بن جریر طبری:
- نویسنده «تفسیر طبری» به زبان عربی
- رودکی:
- بنیان‌گذاری شعر فارسی ← لقب «پدر شعر فارسی»
- قوت و استحکام شعر غنایی
- فردوسی:
- اوج حماسه ملی ایران و شعر حماسی
- شهید بلخی:
- قوت و استحکام شعر غنایی

• کسایی مروزی:

قصیده تمام و کمال در موعظه و نصیحت

• ناصر خسرو:

ادامه‌دهنده شیوه کسایی در قصیده تعلیمی

یادآور سروده‌های شاعران قرن چهارم

پایبندی به اعتقادات خاص دینی ← کناره‌گیری از دربارها

• ابوعلی بلعمی:

ترجمه «تاریخ الرسل و الملوک» به فارسی به امر منصور بن نوح سامانی

افزودن و حذف برخی مطالب ← تالیف مستقل: تاریخ بلعمی

درس دهم:

• انوری:

تلاش برای آوردن مضامین دقیق در غزل

تحولی که ایجاد کرد ← ظهور شاعران بزرگ در غزل در قرن هفتم

• سنایی:

تحولی که ایجاد کرد ← ظهور شاعران بزرگ در غزل در قرن هفتم

ابتدا مدیحه‌گوی، در دوره دوم شاعری مسغول سیر و سلوک معنوی

تحول روحی و معنوی او: آغازی برای دگرگونی عمیق شعر فارسی

شاعران به پیروی از او به عرفان روی آوردند ← ظهور امثال عطار و مولوی

• خاقانی و نظامی:

شاعران آذربایجان

متمایز کردن سبک شعر فارسی از آنچه در نواحی دیگر رایج بود.

• جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی:

از شاعران حوزه ادبی فارس و نواحی مرکزی

تأثیرگذار در تغییر سبک

• خواجه عبدالله انصاری:

به کمال رساندن نثر موزون

آثار او سرآمد همه نثرهای موزون فارسی‌اند.

• ابوالفضل میبیدی:

تأثیرپذیری از خواجه عبدالله در نوشتن تفسیر «کشف‌الاسرار و عدة‌الابرار» به نثر موزون

• ابوالمعالی نصرالله منشی:

نویسنده نخستین نمونه نثر فنی در سال ۵۳۶ ه.ق.: کلیله و دمنه

۲۱- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات، درست است؟

۱) نثر دوره سامانی گرچه ساده بود؛ اما اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن بسیار رواج داشت.

۲) شاهنامه ابومنصوری حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده‌ای از دانشوران سیستان، نوشته شد.

۳) جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی از شاعران مشهور عراق عجم در تجدید سبک بسیار تأثیرگذار بود.

۴) نثر فنی پس از نثر موزون رواج یافت و از نمونه‌های آن «کشف‌الاسرار و عدة‌الابرار» اثر ابوالفضل میبیدی است.

(دشوار - سبک سده پنجم و ششم - ترکیبی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) نثر در دوره سامانی، ساده و روان است و بیش‌تر به موضوع‌های حماسی، ملی و تاریخی توجه دارد و هنوز آوردن اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن رایج نشده است.

۲) شاهنامه ابومنصوری حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده‌ای از دانشوران خراسان، نوشته شد.

۴) «کشف‌الاسرار و عدة‌الابرار» از نمونه‌های نثر موزون است، نه نثر فنی.

۲۲- کدام ابیات فاقد ردیف است؟

همیشه دولت و بختت جوان باد
که شرمت ز بیگانگان است و خویش
به مهر اندر نشد سنگین دلش رام
یا مگر شمع فلک را سوز نیست
به هر زخم چون نی نوایی زخم

(۳) «ج» - «ب» (۴) «د» - «الف»

الف: همیشه کام و فرمانت روان باد
ب: چنان شرم دار از خداوند خویش
ج: چو ویسه داد یکسر پاسخ رام
د: گفت یا رب امشبم را روز نیست
ه: به هر خار چون گل صلابی زخم

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ه» - «ج»

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

«ب»: واژه‌های قافیه «خویش» (خود) و «خویش» (خویشاوند) جناس تام هستند.

«ج»: واژه‌های قافیه «رام» (رامین) و «رام» (به معنی آرام) جناس تام هستند.

بررسی سایر موارد:

«الف»: واژه‌های قافیه «روان» و «جوان» ردیف «باد» و «باد» هر دو فعل دعایی هستند.

«د»: واژه‌های قافیه «روز» و «سوز» ردیف «نیست» و «نیست» هر دو فعل (غیراسنادی) هستند.

«ه»: واژه‌های قافیه «صلابی» و «نوایی» ردیف «زخم» و «زخم» هر دو فعل مضارع اخباری هستند.

نکات مهم قافیه

رعایت قواعد دوگانه قافیه فقط یک استثنا دارد: در صورتی که مصوت‌های کوتاه دو کلمه اختلاف داشته باشند، وجود حروف الحاقی، قافیه را درست می‌کند. مثلاً کلمه «کشت» و «گشت» قافیه نمی‌شوند اما «کشته» و «گشته» قافیه می‌شوند. «بنده» و «زنده» هم قافیه می‌شوند زیرا کسره در حکم حرف الحاقی است.

گاهی یک واژه «عیناً» تکرار می‌شود (مثل ردیف) ولی جایگاه آن قبل از قافیه قرار گرفته، و نه بعد از آن. به این واژه اصطلاحاً حاجب می‌گوییم که در سوالات و آزمون‌های آزمایشی هم با آن برخورد می‌کنید. حتماً در بررسی سوالات مربوط به ذوقافیتین با دقت واژه‌های انتهای مصاربع را بررسی کنید. واژه‌هایی مثل «نو، غو (= صدای بلند)، رو (بن مضارع رفتن)، دو (بن مضارع دیدن)، شو (بن مضارع شدن)، درو، خسرو» ... باید به شکل «مصوت + صامت» واج‌نویسی شوند و در آن‌ها قافیه با قاعده ۲ ساخته شده است.

در قافیه، شکل نوشتاری واژه‌ها هم اهمیت دارد؛ «دست» و «مست» قافیه می‌شوند اما «دست» با «شصت» قافیه نمی‌گردد.

گاهی کلمات قافیه با هم‌دیگر «جناس تام» دارند؛ یعنی واژه به‌ظاهر یکسان است و از لحاظ نوشتاری و آوایی عیناً مشابه است، اما معنی آن کاملاً فرق می‌کند. در این حالت، واژه قافیه همان واژه‌های دارای جناس است. این موارد را با ردیف اشتباه نگیرید.

۲۳- قافیه کدام بیت نادرست است؟

دست چون بر زد از میان ببرد
داردش شه عزیز و خاصه خویش
روی صلح از پسر بگرداند
خداوند جهان سلطان عادل

(۱) باز چون ماند سیم کم شمرد
(۲) که بود جاهش از دگر کس بیش
(۳) چون شود تنگدست و درماند
(۴) پناه ملک شاهنشاه طغرل

(آسان - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

در گزینه «۴» قافیه نادرست است؛ زیرا واژه‌های «طغرل» و «عادل» دارای حروف مشترک پایانی نیستند. «طغرل» به «ل» ختم شده است و «عادل» به «ل».

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) شمرَد، ببرد (قاعده ۲)

۲) بیش، خویش (قاعده ۲)

۳) درماند، بگرداند (قاعده ۲)

۲۴- قاعده قافیه درونی در کدام بیت متفاوت است؟

هر جزو من چشمی شود، کی غم خورم من از عمی
مستی که هر دو دست را پابند دامت می کند
قمر از فلک درافتد چو نقاب برگشایی
خوش غلغلی در شهر زن ای جان به آواز بلند

۱) گفت آر دو چشم عاقبت خواهند دیدن آن صفت
۲) ای نیست کرده هست را بشنو سلام مست را
۳) شب من نشان مویت سحر من نشان رویت
۴) من بس کنم تو چست شو شب بر سر این بام رو

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

قافیه‌های درونی: مویت، رویت	حروف قافیه: ویت	حرف اصلی قافیه: «و»	قاعده ۱	حروف الحاقی: ی + ت
بررسی سایر گزینه‌ها:				
۱) قافیه‌های درونی: عاقبت، صفت	حروف قافیه: ت	حرف قافیه: «ت»	قاعده ۲	
۲) قافیه‌های درونی: هست، مست، دست	حروف قافیه: ست	حرف قافیه: «ست»	قاعده ۲	
۴) قافیه‌های درونی: شو، رو	حروف قافیه: و	حرف قافیه: «و»	قاعده ۲	

۲۵- قاعده قافیه در چند بیت بر اساس قاعده «۲» است؟

ور بلبلی عیشی کند، بی گل ندارد رنگ و بو
دوست می‌دارند طفلان رخت نو
صانع پروردگار حیّ توانا
از بر یار آمده‌ای، مرحبا!
هنوز از چرخ بیم دستبرد است

الف: گر مطربی رودی زند، بی می ندارد آبرو
ب: جمله دل‌ها مانند پیش او گرو
ج: اول دفتر به نام ایزد دانا
د: ای نفس خرم باد صبا
ه: هنوزت دل ضعیف و جثه خرد است

یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

قافیه در موارد «ب» و «ه» بر اساس قاعده «۲» است:

«ب»: واژه‌های قافیه: گرو، نو
«ه»: واژه‌های قافیه: خرد، دستبرد

حروف قافیه: و
حروف قافیه: رد

بررسی سایر موارد:

«الف»: واژه‌های قافیه: آبرو، بو
«ج»: واژه‌های قافیه: دانا، توانا
«د»: واژه‌های قافیه: صبا، مرحبا

حرف قافیه: مصوت بلند /او/
حرف قافیه: مصوت بلند /آ/
حرف قافیه: مصوت بلند /آ/

دام تستی

یکی از تله‌های رایج مبحث قافیه گول زدن دانش‌آموز با شکل نوشتاری واژگان مختوم به حرف «و» است. از آنجایی که این حرف می‌تواند نشان‌دهنده صامت /و/ یا مصوت /او/ باشد، کلمات قافیه‌ای که با این حرف به پایان رسیده‌اند می‌توانند مشمول قاعده ۱ یا ۲ شوند. پس به تلفظ کلمات دقت داشته باشید: کلمات مختوم به /و/ مشمول قاعده ۲ و کلمات مختوم به /او/ مشمول قاعده ۱ می‌شوند.

۲۶- قافیه ابیات کدام گزینه نادرست است؟

سر نهادم پیش از درهای عنف
گفت گنجی یافتم آخر به صبر
هنگام نوبت سحر است ای ندیم، خیز
مرد با نامحرمان چون بندی است

الف: گفت بشنو گر نباشم جای لطف
ب: پرس پرسان می‌کشیدش تا به صدر
ج: پیوند روح می‌کند این باد مشک‌بیز
د: هم‌زبانی خویشی و پیوندی است

۱) «الف» - «ب» ۲) «ج» - «د» ۳) «الف» - «ج» ۴) «ب» - «د»

در ابیات «الف» و «ب» قافیه معیوب است.

«الف»: واژه‌های «لطف» و «عُنف» نمی‌توانند قافیه گردند؛ زیرا حروف قافیه در لطف، «طُف» است و در عُنف «نُف».

«ب»: در این بیت نیز «صدر» و «صبر» نمی‌توانند با هم قافیه باشند؛ زیرا حروف مشترک یکسانی ندارند. در واژه «صدر» حروف قافیه «دَر» است و در «صبر» حروف قافیه «بَر».

قافیه در سایر ابیات کاملاً صحیح است.

قواعد و تبصره‌های قافیه

قافیه دو قاعده دارد:

قاعده یک: کلمات مختوم به مصوت‌های بلند /ا/ یا /و/ می‌توانند با هم قافیه شوند.

قاعده دو: کلماتی که «مصوت + صامت [+ صامت]» پایانی آن‌ها یکسان باشد می‌توانند با هم قافیه شوند.

تبصره: ممکن است به آخر کلمات قافیه حروفی الحاق شوند. رعایت حروف الحاقی الزامی است، اما حروفی که الحاقی محسوب می‌شوند اگر فقط در یک واژه بیابند دیگر الحاقی محسوب نمی‌شوند.

حروف الحاقی از این قرارند:

- شناسه‌ها
- ضمائر متصل
- مخفف صیغه‌های زمان حال بودن
- /ی/ آخر بعضی از واژه‌های مختوم به /آ/ یا /او/
- پسوندها

مثلاً در بیت «شب سیاه بدان زلفکان تو ماند/ سپید روز به پاکی رخان تو ماند» تنها حروف الحاقی با هم مشترک‌اند پس قافیه غلط است.

قافیه درونی آن است که شاعری درون مصراع‌ها نیز قافیه را رعایت کند:

ای صاحب کرامت شکرانه سلامت / روزی تفقدی کن درویش بینوا را
 ذوقافیتین آن است که شاعری کلمات پیش از قافیه اصلی را نیز با هم قافیه کند:
 ای که بر اسرار تو دانا کمند / کی رسد از عقل کس آنجا کمند

۲۷- ابیات کدام گزینه، «ذوقافیتین» هستند؟

طاقت و عـظ نباشـد سـر سـودایی را
 بـه امیـدش انـدر گـدایی صـبور
 زر و خـاک یکـسان نمایـد بـرت
 کـه دنیا و عقبی فراموش کرد
 نـه شرطی سـت نالیدن از دست دوست
 نـه امکان بـودن، نـه پای گریز
 (۳) «الف» - «ج» - «د» (۴) «ج» - «ه» - «و»

الف: لابلالی چه کند دفتر دانایی را
 ب: گـدایانی از پادشاهی نفـور
 ج: چـو در چشم شاهد نیاید زرت
 د: می صرف وحدت کسی نوش کرد
 ه: بگفت این جفا بر من از دست اوست
 و: نـه نیروی صبرم، نـه جای ستیز
 (۱) «الف» - «د» - «ه» (۲) «الف» - «ب» - «و»

«ج»: برت، زرت/ نیاید، نماید

«ه»: اوست، دوست / من، نالیدن. «از دست» تکراری است. گاهی در ذوقافیتین بین دو قافیه واژه یا واژه‌های تکراری می‌آید.

«و»: جای، پای / ستیز، گریز

بررسی سایر موارد:

«الف»: دانایی، سودایی / دفتر، سر

«ب» و «د» ذوقافیتین نیستند:

«ب»: نفور، صبور / پادشاهی و گدایی نمی‌توانند قافیه باشند حرف روی فرق دارد.

«د»: نوش، فراموش / کسی و عقبی نیز نمی‌توانند هم‌قافیه باشند.

۲۸- قاعده قافیه در چند بیت بر اساس قاعده «۱» است؟

کاینست فتحی بزرگ و کار شکوه
به راهی که پایان ندارد میوی
که گوید که جز من کسی پادشاست
هر کسی آن کند کز زاید
نور خورشید از آن لقایش بود
همانا که رزمش نه بر آرزوست

الف: خواجه ابلیس نعره زن بر کوه
ب: برو سعیدیا دست و دفتر بشوی
ج: بزرگی و دیهیم شاهی مراسم
د: بد ز بد گوهران پدید آید
ه: چشم دین روشن از بقایش بود
و: کمر بسته با شاه پر خاشجوست

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

پاسخ: گزینه ۴

دشوار - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱

حروف اصلی قافیه: وه

تنها در بیت «الف» قاعده قافیه «۲» است: کوه، شکوه

بررسی سایر موارد:

حرف الحاقی: ی

حرف اصلی قافیه: و

«ب»: بشوی، میوی

حرف اصلی قافیه: ا

«ج»: مرا، پادشا

حروف الحاقی: - «ست» را بهتر است ردیف در نظر بگیریم، نه حروف الحاقی. هر چند برخی در این گونه موارد به حروف الحاقی اعتقاد دارند.

حروف الحاقی: ید

حرف اصلی قافیه: ا

«د»: آید، زاید

حروف الحاقی: یش

حرف اصلی قافیه: ا

«ه»: بقایش، لقایش

حرف اصلی قافیه: و

«و»: پر خاشجوست، آرزوست

حروف الحاقی: - «ست» را بهتر است ردیف در نظر بگیریم، نه حروف الحاقی. هر چند برخی در این گونه موارد به حروف الحاقی اعتقاد دارند.

۲۹- با توجه به بیت‌های زیر، اطلاعات مقابل همه گزینه‌ها به جز ... درست است.

زمین از خون مردم چون میستان (حرف روی: صامت «ی»)
ز دیبای درفشان مه درفشان (بیت ردیف ندارد).
دگر آزار او جستن نیارد (قافیه نادرست است).
وز سم این نعل چارمیخ بکن (بیت «ذوقافیتین» است).

۱) هوا از نیزه گشته چون نیستان
۲) چو سروستان شده دشت از درفشان
۳) دگر لشکر به کوهستان نیارد
۴) از سر این شاخ هفت‌بیخ بزن

پاسخ: گزینه ۳

دشوار - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱

واژه‌های قافیه «نیارد، نیارد»، «نیارد» اول از مصدر «آوردن» و «نیارد» دوم از مصدر «یارستن» به معنی «توانستن» جناس تام.

حروف قافیه «ار + د» «ار» حروف اصلی «د» حروف الحاقی.

قافیه درست. طبق قاعده ۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) واژه‌های قافیه: «نیستان، میستان»، حروف قافیه: «نیستان»، حروف الحاقی: «نیستان» (پسوند مکان)، حرف روی: صامت «ی»

۲) واژه‌های قافیه: «درفشان»، «درفشان»، «درفشان» اول به معنی «پرچم‌ها»، «درفشان» دوم به معنی درخشان (جناس تام).

۴) واژه‌های قافیه پایانی: «بزن» و «بکن» واژه‌های قافیه دوم: «هفت‌بیخ» و «چهارمیخ»

دام تستی

همان‌طور که می‌دانید واژه‌هایی که جناس تام دارند می‌توانند قافیه واقع شوند. طراحان معمولاً در سوالات مربوط به ردیف از ابیاتی که کلمات قافیه‌شان جناس تام دارند استفاده می‌کنند تا دانش‌آموز به شک بیفتد که شاید بیت دارای ردیف است.

۳۰- در کدام گزینه «قافیه درونی» براساس قاعده «ا» و «تبصره قافیه» است؟

می‌شنوم که دم به دم پیش دل شکسته‌ای
شکنجه صبر ندارم بریز خونم و رستی
که لب‌ت حیات ما بود و نداشتی دوامی
تا کی کند سیاهی چندین دراز دستی؟

۱) گر به جراحت و آلم دل بشکستیم چه غم
۲) گرم عذاب نمایی به داغ و درد جدایی
۳) به کجا برم شکایت به که گویم این حکایت
۴) سلطان من خدا را زلفت شکست ما را

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۲

واژه‌های «نمایی» و «جدایی» قافیه‌های درونی
حروف قافیه: «ایی»
حرف اصلی: مصوت بلند «ا»
حروف الحاقی: «یی»
قافیه براساس قاعده ۱ و تبصره حروف الحاقی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) قافیه‌های درونی: واژه‌های «آلم» و «غم»
حروف قافیه: «م»
حروف الحاقی ندارد.
قافیه براساس قاعده ۲.

۳) قافیه‌های درونی: واژه‌های «شکایت» و «حکایت»
حروف قافیه: «ت»
حروف الحاقی ندارد.
قافیه براساس قاعده ۲.

۴) قافیه‌های درونی: واژه‌های «خدا» و «ما»
حرف قافیه: مصوت بلند «ا»
حرف الحاقی ندارد.
قافیه براساس قاعده ۱.
واژه‌های «را»، ردیف.

۳۱- مفهوم کدام گزینه با بیت «به جفایی و قفایی نرود عاشق صادق / مژه بر هم نزنند گر بزنی تیر و سنانش» تناسب دارد؟

که بینم از تو وفایی گذشت عمر و ندیدم
دل چون جهد از تیر کمانی که تو داری؟
تیر دیگر به همان لحظه تمنا می‌کرد
شرط وفا جور کشیدن ز یار

۱) جفا و جور تو عمری بدین امید کشیدم
۲) آهو نتواند ز سر تیر تو جستن
۳) تیر مژگان به دلم می‌زد و جانم به دعا
۴) جور کش و صبر کن ای دل که هست

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

در این بیت همانند صورت سؤال، سخن از این است که «عاشق جورکش است و از تحمل سختی‌ها باکی ندارد» و می‌گوید: ای دل! صبور باش و جور معشوق را بکش؛ زیرا تحمل جفای معشوق شرط عاشقی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در تمام زندگی به امید وفای تو جور تو را تحمل کردم؛ اما عمرم گذشت و وفایی ندیدم!
۲) حتی آهوی تیزپا هم نمی‌تواند از تیر عشق تو بجهد؛ دل من چگونه می‌تواند؟!

معشوق با مزه‌های خود مدام تیر عشق به دلم می‌زد؛ اما همان لحظه جان من تیر بعدی را از خدا می‌خواست!

- ۳۲- مفهوم کدام گزینه با بیت «در پیش بی‌دردان چرا فریاد بی‌حاصل کنم / گر شکوه‌ای دارم ز دل، با یار صاحب‌دل کنم» متفاوت است؟
- ۱) نه ز بی‌دردی بود خاموشی من چون سپند
 - ۲) گریه کردن پیش بی‌دردان ندارد حاصلی
 - ۳) برنمی‌خیزد صدا از دست چون تنها بود
 - ۴) ای دل اگر چه نیست جهان جای خنده لیک
- از درون فریاده‌ها دارم برای سوختن تخم را پاس از زمین شور باید داشتن پیش بی‌دردان خروشیدن نمی‌آید ز من نتوان به پیش مردم بی‌غم گریستن

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

در تمام ابیات به‌جز گزینه ۱ «سخن از این است که شکایت و درد دل کردن با کسانی که عاشق نیستند، بیهوده است چون آن را درک نمی‌کنند. اما در گزینه ۱» شاعر می‌گوید: سکوت من به خاطر بی‌دردی نیست؛ بلکه مانند دانه‌های اسفند، توان سوختن دارم، اما خاموشم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) گریه و شکایت از غم عشق پیش بی‌دردان سودی ندارد؛ همان‌طور که نباید دانه را در شوره‌زار کاشت.
- ۳) شکایت غم عشق با انسان‌های بی‌درد بیهوده است؛ همان‌گونه که یک دست به تنهایی صدا ندارد.
- ۴) درست است که دنیا پر از غم و غصه است؛ اما شکایت پیش بی‌غمان و بی‌خبران از عشق نیز شایسته نیست.

۳۳- کدام گزینه با بیت «چندان که گفتم غم با طبیبان / درمان نکردند مسکین غریبان» تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) هنوز با همه دردم امید درمان است
 - ۲) چند نصیحت کنند بی‌خبرانم به صبر
 - ۳) دردی از حسرت دیدار تو دارم که طبیب
 - ۴) خوش است درد که باشد امید درمانش
- که آخری بود آخر شبان یلدا را درد مرا ای حکیم صبر نه درمان اوست عاجز آمد که مرا چاره درمان تو نیست دراز نیست بیابان که هست پایانش

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

در گزینه ۳ «همانند صورت سؤال سخن از این است که «درد عشق درمان‌پذیر نیست» و می‌گوید: از فراق تو دردی دارم که هیچ طبیبی توانایی درمان آن را ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) با وجود این همه درد، امید به درمان دارم زیرا شب‌های یلدا نهایتاً پایانی دارند.
- ۲) بی‌خبران مرا به صبر توصیه می‌کنند، اما صبر درمان درد من نیست.
- ۴) تحمل دردی که امیدی به درمان آن باشد آسان است، همان‌طور که بیابانی که پایان داشته باشد دراز نیست.

۳۴- مفهوم بیت زیر در کدام گزینه تکرار شده است؟

- «ای صاحب کرامت شکرانه سلامت
تو را از آتش دوزخ کند فردا سپرداری
به پیری گر نمی‌خواهی که محتاج عصا گردی
چو مردانه‌رو باشی و تیزپای
فردا ز تو چون لاله اثر نیست در این باغ»
- روزی تفقیدی کن درویش بی‌نوا را
گر از دست حمایت ناتوانان را سپر گردی
ز پا افتادگان را در جوانی دستگیری کن
به شکرانه با کندپایان بپای
امروز قدح‌گیر به شکرانه که هستی

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

در بیت صورت سؤال، شاعر توصیه می‌کند به شکرانه سلامتی، باید از بینوایان دستگیری کرد. در گزینه ۳ هم این نکته بیان شده است: به شکر آن که تیزرو و مردانه می‌روی، با انسان‌های ضعیف مدارا کن.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) فواید دستگیری از ناتوانان: اگر به ناتوان‌ها کمک کنی، در روز قیامت از آتش دوزخ در امان خواهی بود.
- ۲) فواید دستگیری از ناتوانان: اگر می‌خواهی در ایام پیری، محتاج عصا نشوی، به هنگام جوانی، به ضعفا کمک کن.
- ۳) اغتنام فرصت: معلوم نیست فردا هم در این دنیا باشی، بنابراین به شکرانهٔ بودن، خوش بگذران.

۳۵- کدام بیت مفهومی متفاوت دارد؟

- ۱) گه بر گل از بنفشه خطی دلربا کشد
 ۲) گویی که رشته‌های عقیق است و لاجورد
 ۳) دامن خاک شد ز بسّند و لعل
 ۴) ز ژاله بر طرف دشت صد هزاران جوی
- گه لاله‌زار سنبل تر سایه‌بان کند
 از لاله و بنفشه همه روی مرغزار
 تاج فرعون و گنج دقیانوس
 ز لاله بر طرف باغ صد هزاران جام

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینهٔ ۱

در این گزینه شاعر به توصیف زیبایی معشوق پرداخته و می‌گوید: بر صورت همچون گل سرخش، خطی مانند بنفشه کشیده است و زلف همچون سنبلش، بر چهرهٔ همچون لاله‌زارش سایه انداخته است. اما مفهوم سایر گزینه‌ها توصیف بهار و زیبایی‌های عالم طبیعت در فصل بهار است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) گویی که روی مرغزار (= بر سطح چمنزار) از لاله و بنفشه، سراسر، رشته‌های عقیق و لاجورد شکل گرفته است.
- ۳) دامن خاک به علت رویدن گل‌ها و لاله‌ها مانند تاج فرعون و گنج دقیانوس شده است.
- ۴) بر طرف دشت از ژاله صد هزاران جوی [است] و بر طرف باغ صد هزاران جام از لاله [است].

درس‌های نهم تا دوازدهم مجموعاً **۱ الی ۲ تست از ۱۵ تست** کنکور را پوشش داده‌اند.

۳۶- در ارتباط با «امر به معروف و نهی از منکر» پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف - امر به معروف و نهی از منکر در چه فرایندهایی نقش مهمی دارد؟

ب - امر به معروف و نهی از منکر به چه روش‌هایی انجام می‌شود؟

ج - امر به معروف و نهی از منکر دارای چه سطوحی است؟

(۱) جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - فقط با روش‌های تشویق و پاداش و تنبیه و مجازات - عام و همگانی و به عهده همه افراد جامعه

(۲) فرهنگ‌پذیری و اقناع - استفاده بیشتر از روش‌های تبلیغی نسبت به روش‌های تنبیهی - خاص و وظیفه سازمان‌های حکومتی و رسمی

(۳) اقناع و فرهنگ‌پذیری - استفاده بیشتر از روش‌های تشویقی و تنبیهی نسبت به روش‌های تبلیغی - بیشتر وظیفه عموم افراد جامعه و در موارد اندکی وظیفه سازمان‌های رسمی

(۴) کنترل اجتماعی و جامعه‌پذیری - برخی روش‌های آن تبلیغی و برخی تشویقی یا تنبیهی - در مواردی همگانی و در مواردی وظیفه سازمان‌های حکومتی و رسمی

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - بازتولید هویت اجتماعی - خط به خط - ۱۰۰۹)

بررسی موارد:

الف) امر به معروف و نهی از منکر در فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارد.

پ) امر به معروف و نهی از منکر روش‌های مختلفی دارد. برخی روش‌های آن تبلیغی و برخی تشویقی یا تنبیهی است.

ج) امر به معروف و نهی از منکر سطوح مختلفی دارد. در مواردی همگانی و به عهده همه افراد جامعه است و در برخی موارد وظیفه سازمان‌های حکومتی و رسمی است.

۳۷- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- کدام‌یک از شیوه‌های تشویق و تنبیه، آثار و نتایج عمیق‌تری دارد؟

- کدام دسته از فرهنگ‌ها از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند؟

- وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه چیست؟

(۱) رسمی - با فطرت آدمیان سازگارترند - امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

(۲) غیررسمی - ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند - امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

(۳) رسمی - ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند - انسان‌ها درباره هویت خود دچار غفلت شده‌اند.

(۴) غیررسمی - با فطرت آدمیان سازگارترند - انسان‌ها درباره هویت خود دچار غفلت شده‌اند.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - بازتولید هویت اجتماعی - ترکیبی - ۱۰۰۹)

بررسی موارد:

- شیوه غیررسمی تشویق و تنبیه، آثار و نتایج عمیق‌تری دارد.

- فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند، از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند.

- وجود نظریات متفاوت درباره هویت، نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.

شیوه‌های تشویق و تنبیه

غیررسمی

• خانواده، همسالان، عموم افراد جامعه

رسمی

• سازمان‌ها و مؤسسات اجتماعی (ادارات، پلیس، دادگاه و زندان)

۳۸- به ترتیب «عامل سازگاری تغییرات هویتی افراد با هویت جهان اجتماعی» و «پیامد تأثیرپذیری یک جهان اجتماعی از جهان اجتماعی دیگر» کدام است؟

- ۱) فراهم شدن فرصت تحرک احتمالی صعودی برای اعضای جهان اجتماعی - علل بیرونی تعارض فرهنگی
- ۲) تلاش و پشتکار اعضای جهان اجتماعی و دست به نوآوری زدن در عرصه‌های اجتماعی - علل درونی تعارض فرهنگی
- ۳) شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد در چارچوب هنجارها و نهادهای جامعه - علل درونی تعارض فرهنگی
- ۴) شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اساسی جامعه - علل بیرونی تعارض فرهنگی

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - تغییرات هویت اجتماعی - مفهومی - ۱۰۱۰)

- مادامی که هویت اجتماعی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اساسی جامعه شکل می‌گیرد، تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی سازگار است و مورد تشویق و تأیید جامعه نیز قرار می‌گیرد.
- تعارض فرهنگی گاهی ناشی از علل درونی است و به نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی باز می‌گردد و گاه ناشی از علل بیرونی است و پیامد تأثیرپذیری از جهان‌های اجتماعی دیگر است.

نکته

فردی که با تلاش و پشتکار خود، در یکی از عرصه‌های اجتماعی دست به نوآوری می‌زند و از این طریق موقعیت اجتماعی خود و بخشی از افراد جامعه را ارتقا می‌بخشد، مورد تأیید جامعه واقع می‌شود.

۳۹- به ترتیب در هر یک از موارد زیر چه نوع تحرک اجتماعی صورت گرفته است؟
- فرزند یک نجار، مهندس برق شود.

- رئیس یک سازمان، برکنار شده و به عنوان یک کارمند به کارش ادامه دهد.

- آبدارچی یک شرکت به عنوان فروشنده در یک فروشگاه با همان حقوق مشغول به کار شود.

- ۱) افقی - نزولی - صعودی
- ۲) صعودی - نزولی - افقی
- ۳) افقی - افقی - صعودی
- ۴) صعودی - افقی - نزولی

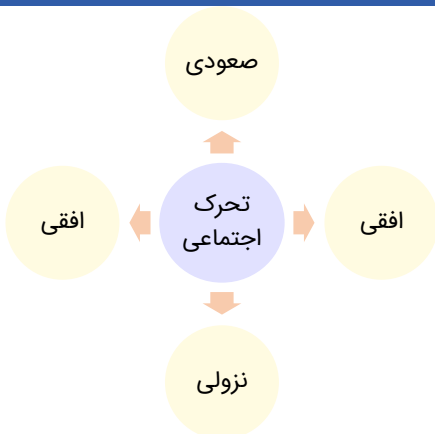
پاسخ: گزینه ۲

(آسان - تغییرات هویت اجتماعی - مفهومی - ۱۰۱۰)

بررسی موارد:

- وقتی فرزند یک نجار، مهندس برق شود؛ یعنی تحرک اجتماعی «صعودی» صورت گرفته است.
- وقتی رئیس یک سازمان برکنار می‌شود و به عنوان یک کارمند به کارش ادامه دهد، تحرک اجتماعی «نزولی» اتفاق افتاده است.
- وقتی آبدارچی یک شرکت به عنوان فروشنده در یک فروشگاه با همان حقوق مشغول به کار شود، شغل جدید، موقعیت اجتماعی او را تغییر نداده است؛ پس تحرک اجتماعی افقی است.

۴۰- در ارتباط با هویت فرهنگی جهان اجتماعی و هویت اجتماعی افراد، کدام مورد نادرست است؟

- ۱) هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است.
- ۲) هویت فرهنگی جهان اجتماعی تا زمانی دوام می‌آورد که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی و برای آن‌ها مهم باشد.
- ۳) هویت فرهنگی جهان اجتماعی در پرتو هویت اجتماعی افراد شکل می‌گیرد.
- ۴) هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی، شغلی و ... متناسب با خود را پدید می‌آورد.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - علل درونی تحولات هویتی - خط به خط - ۱۰۱۱)

هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد.

هویت فرهنگی جهان اجتماعی بر اساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی آن شکل می‌گیرد. این هویت هنگامی محقق می‌شود که در میان مردم، عقاید و ارزش‌های مشترکی پدید آید؛ یعنی هرگاه نوعی از عقاید و ارزش‌ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدید می‌آید.

۴۱- به ترتیب پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- الف - فرد اولین و مهم‌ترین آشنایی‌های خود با جهانی که در آن متولد می‌شود را در کجا بدست می‌آورد؟
- ب - در جوامع فئودالی، موقعیت اجتماعی افراد به چه چیزی بستگی داشت؟
- ج - تبدیل شدن یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر را چه می‌گویند؟
- ۱) خانواده - مفید بودن یا نبودن طبقه متوسط - تحرک اجتماعی
 - ۲) خانواده - رابطه آن‌ها با زمین - تحول اجتماعی
 - ۳) مدرسه - مفید بودن یا نبودن طبقه رعیت - تحول اجتماعی
 - ۴) مدرسه - رابطه آن‌ها با زمین - تحرک اجتماعی

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - علل درونی تحولات هویتی - ترکیبی - ۱۰۱۱)

بررسی موارد:

- الف) فرد اولین و مهم‌ترین آشنایی‌های خود با جهانی که در آن متولد می‌شود را در خانواده به دست می‌آورد.
- ب) در جوامع فئودالی، موقعیت اجتماعی افراد به رابطه آن‌ها با زمین بستگی داشت.
- ج) تبدیل شدن یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر را «تحول اجتماعی» می‌گویند.

در جوامع فئودالی

موقعیت اجتماعی افراد به رابطه آن‌ها با زمین بستگی داشت.

برخی ارباب و گروهی رعیت بودند.

طبقه سوم در این جوامع، طبقه‌ای از مردم عادی بودند که نه ارباب و نه رعیت بودند.

این طبقه هویت منفی و پست داشت و از نظر قانونی و اجتماعی بی‌اعتبار بودند.

این طبقه به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می‌شد.

این طبقه همان طبقه متوسط بود که جهت کسب اعتبار برای خودش، به ارزیابی گروه‌های دیگر بر اساس مفید بودن یا نبودن آن‌ها پرداخت.

این طبقه با ارزیابی اشراف با معیار فایده‌مندی، آن‌ها را بی‌اعتبار ساخت؛ زیرا خود را تولیدکننده و مفید و اشراف را مصرف‌کننده و سربار جامعه معرفی می‌کرد.

۴۲- در بین عبارات زیر، کدام موارد نادرست است؟

- الف - هویت خانوادگی هر کدام از ما بخشی از هویت اجتماعی ما و نتیجه عضویت در یک خانواده است.
 ب - جایگاهی که یک فرد در جامعه یا در یک گروه اجتماعی دارد را تحرک اجتماعی می‌گویند.
 ج - تحرک اجتماعی یک فرد نسبت به والدینش را تحرک درون‌نسلی می‌گویند.
 د - در برخی بخش‌های جهان اجتماعی، سازوکارهایی برای نظارت بر اعضا وجود دارد.
- ۱) «ب» و «ج» و «د» ۲) «الف» و «ب» و «ج» ۳) «ج» و «د» و «الف» ۴) «الف» و «ب» و «د»

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - علل درونی تحولات هویتی - ترکیبی - ۱۰۱۱)

مورد «الف» درست و موارد «ب» و «ج» و «د» نادرست است.

- پ) موقعیت اجتماعی، جایگاهی است که یک فرد در جامعه یا در یک گروه اجتماعی دارد.
 ج) تحرک اجتماعی یک فرد نسبت به والدینش را تحرک «میان‌نسلی» می‌گویند.
 د) در تمامی بخش‌های جهان اجتماعی سازوکارهایی برای نظارت بر اعضا وجود دارد.

نکته

جابه‌جایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر را «تحرک اجتماعی» می‌گویند.

۴۳- جهان اسلام به چه دلیلی در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد و چگونه در دانش‌های مختلف آن‌ها دخل و تصرف کرد؟

- ۱) اهمیت دادن این دو فرهنگ به عقلانیت - سرایت داد و ستد فرهنگی به لایه‌های عمیق این دو فرهنگ
 ۲) اهمیت قائل شدن اسلام برای عقل و عقلانیت - به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود
 ۳) عدم پافشاری این دو فرهنگ بر عقاید و ارزش‌های خود - به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود
 ۴) نپذیرفتن عناصر مشرکانه و اساطیری این دو فرهنگ - سرایت داد و ستد فرهنگی به لایه‌های عمیق این دو فرهنگ

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - علل بیرونی تحولات هویتی - خط به خط - ۱۰۱۲)

به دلیل اهمیتی که اسلام برای عقل و عقلانیت قائل است، جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد و به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود در دانش‌های مختلف آن‌ها دخل و تصرف کرد و عناصر مشرکانه و اساطیری آن‌ها را نپذیرفت.

نکته

جهان اسلام در سده‌های نخستین رویارویی با جهان‌های اجتماعی دیگر، با حفظ هویت فرهنگی خود به تعامل با آن‌ها پرداخت و به همین دلیل، عناصر سازگار با هویت خود را از آن‌ها گرفت و در موارد مورد نیاز، به بازسازی آن عناصر پرداخت.

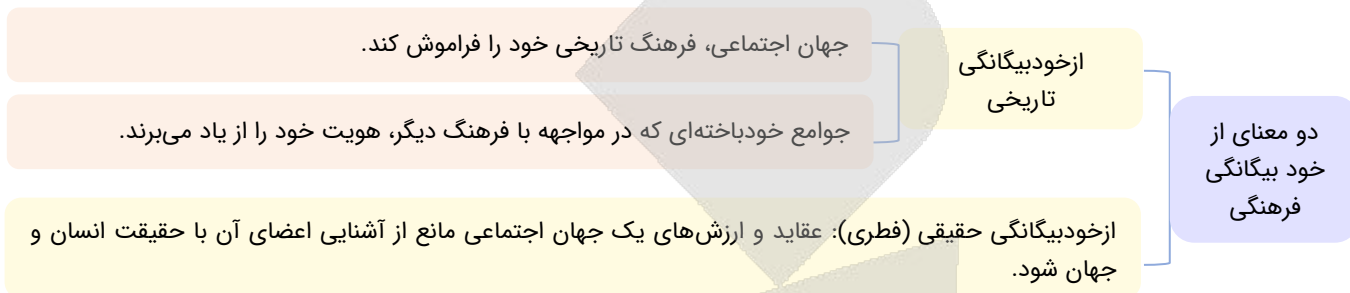

۴۴- هر یک از عبارات زیر، ویژگی کدام نوع جهان اجتماعی را بیان می‌کند؟

- الف - جهان اجتماعی که به روش تقلیدی عمل می‌کند و ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می‌دهد.
 ب - عقاید و ارزش‌های آن، مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود.
 ج - جهان اجتماعی که در مواجهه با فرهنگ دیگر، هویت خود را از یاد می‌برد.
 ۱) دچار از خودبیگانگی حقیقی - خودباخته - دچار از خود بیگانگی فطری
 ۲) دچار از خودبیگانگی تاریخی - دچار از خود بیگانگی حقیقی - دچار از خود بیگانگی فطری
 ۳) خودباخته - دچار از خود بیگانگی فطری - دچار از خود بیگانگی تاریخی
 ۴) دچار از خودبیگانگی فرهنگی - دچار از خود بیگانگی تاریخی - خودباخته

بررسی موارد:

- الف) جهان اجتماعی خودباخته، به روش تقلیدی عمل می‌کند و ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می‌دهد.
- ب) جهان اجتماعی که عقاید و ارزش‌های آن، مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود، دچار از خودبیگانگی حقیقی (فطری) می‌شود.
- ج) جهان اجتماعی که در مواجهه با فرهنگ دیگر، هویت خود را از یاد می‌برد، به از خودبیگانگی تاریخی دچار می‌شود.

۴۵- هر یک از موارد زیر به ترتیب، با مفاهیم کدام گزینه در ارتباط است؟

- خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب
- عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی
- دلیل گرفتاری جوامع غیرغربی به خودباختگی فرهنگی
- ۱) تهاجم فرهنگی - رسانه‌ها و فضای مجازی - حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست دادن
- ۲) غرب‌زدگی - تعاملات و برخوردهای بین فرهنگی - مبهوت و مقهور جهان اجتماعی غرب شدن
- ۳) تهاجم فرهنگی - تعاملات و برخوردهای بین فرهنگی - مرعوب قدرت اجتماعی و فرهنگی برتر غرب گشتن
- ۴) غرب‌زدگی - رسانه‌ها و فضای مجازی - مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب گشتن

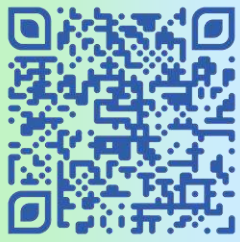
بررسی موارد:

- خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب را «غرب‌زدگی» می‌نامند.
- رسانه‌ها و فضای مجازی، عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی است.
- بسیاری از جوامع غیرغربی در رویارویی با جهان غرب، به دلیل اینکه مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب گشتند، به خودباختگی فرهنگی گرفتار شدند.

امروزه رسانه‌ها و فضای مجازی با عبور از مرزهای جغرافیایی، سیاسی و فرهنگی جوامع، از سویی تعامل فرهنگی را از سطح محققان و مولدان فرهنگی به عموم کاربران و مصرف‌کنندگان فرهنگی منتقل کرده است و از سوی دیگر تعامل فرهنگی را از سطح نمادها و هنجارها به عمق عقاید و ارزش‌ها می‌کشد. این وضعیت باعث می‌شود تا عقاید و ارزش‌های جهان‌های اجتماعی توحیدی، اسطوره‌ای و دنیوی در عرض هم و البته با کمیت و کیفیت نابرابر در دسترس همه افراد قرار گیرند. بدین ترتیب، رسانه‌ها و فضای مجازی عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی می‌گردد.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
یا روی لینک زیر بزنید!
پاسخنامه ویدئویی آزمون

صناعة النفط (درس ۷)
صفحه‌های ۹۳ تا ۱۰۴

بودجه‌بندی
این آزمون

سهم در
کنکور

این مبحث حدوداً ۱ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

■ ■ عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٤٦ - ٥١)

٤٦- ﴿هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾:

- ١) او شما را از زمین پدید آورد و از شما درخواست کرد تا در آن آبادانی کنید!
- ٢) او کسی است که شما را از زمین به وجود آورد و خواستار آباد کردنش از شما می‌شود!
- ٣) او شما را از زمین پدید آورد و خواستار آباد کردن آن از شما شد!
- ٤) او شما را از زمین پدید می‌آورد تا خواستار آباد کردن آن از شما شود!

(آسان - متن درس هفتم - خط به خط - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

او شما را از زمین پدید آورد و خواستار آباد کردن آن از شما شد!

بررسی سایر گزینه‌ها:

أَنْشَأَ (ماضی باب إفعال): پدید آورد ← رد گزینه ٤

«کسی که» در گزینه ٢ اضافی است.

استعمرکم: خواستار آباد کردن از شما شد ← رد سایر گزینه‌ها

٤٧- «كَانَ مَهْنَدِسُو النَّفْطِ يُوَكِّدُونَ أَنَّ نَقْلَ النَّفْطِ بِالنَّاقِلَاتِ أَكْثَرَ نَفَقَةً مِنْ نَقْلِهِ بِالْأَنْبِيِبِ!»:

- ١) مهندسان نفت تأکید می‌کردند که انتقال نفت با نفتکش‌ها هزینه‌ی بیش‌تری نسبت به انتقال آن با لوله‌ها دارد!
- ٢) مهندسان نفت تأکید دارند که انتقال نفت با نفتکش‌ها هزینه‌ی بیش‌تری نسبت به انتقالش با لوله دارد!
- ٣) مهندسان نفت تأکید می‌کردند که قطعاً انتقال نفت با نفتکش بیش‌ترین هزینه‌ها را نسبت به انتقال آن با لوله‌ها دارد!
- ٤) مهندسان نفت بر این تأکید کرده‌اند که انتقال نفت با نفتکش‌ها نسبت به انتقال آن با لوله‌ها هزینه‌ی بیش‌تری دارد!

(متوسط - متن درس هفتم - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

مهندسان نفت تأکید می‌کردند که انتقال نفت با نفتکش‌ها هزینه‌ی بیش‌تری نسبت به انتقال آن با لوله‌ها دارد!

بررسی سایر گزینه‌ها:

الأنابيب + يوكدون (ماضی استمراری) ← رد گزینه‌های ٢ و ٤

«قطعاً» در گزینه ٣ اضافی است.

توجه!

«إِنَّ: قطعاً» قید تأکید است ولی «أَنَّ: که» حرف ربط بین ٢ جمله است.

النَّاقِلَاتِ: نفتکش‌ها ← رد گزینه ٣

الأنابيب: لوله‌ها ← رد گزینه ٢

یادآوری

به جمع یا مفرد بودن واژگان در عبارت عربی دقت کنید که باعث رد گزینه می‌شوند.

۴۸- «حُدِّرْنَا فِي مَرْعَةٍ أَحَدٍ جِيرَانِنَا مِنَ الْاِقْتِرَابِ مِنَ الْفَرَسِ الَّذِي كَانَ يَشْعُرُ فِي قَدَمِهِ بِالْوَجَعِ فَكَانَ صَاحِبُهُ يَنْتَظِرُ الطَّيِّبَ!»:

- ۱) یکی از همسایگانمان در مزرعه، ما را از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد برحذر داشت که صاحب آن به انتظار پزشک بود!
- ۲) در مزرعه یکی از همسایه‌های خود از این که به نزدیک شدن آن اسب که در پایش درد حس می‌کرد هشدار داده می‌شدیم و صاحب آن منتظر پزشک بود!
- ۳) در مزرعه یکی از همسایه‌های خویش هشدار داده شدیم تا به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد نزدیک نشویم و صاحب آن در انتظار پزشکش بود!
- ۴) در مزرعه یکی از همسایگانمان از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد هشدار داده شدیم و صاحب آن در انتظار پزشک بود!

(دشوار - تمارین درس هفتم - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

در مزرعه یکی از همسایگانمان از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد هشدار داده شدیم و صاحب آن در انتظار پزشک بود!
بررسی سایر گزینه‌ها:

حُدِّرْنَا: هشدار داده شدیم ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

نکته

فعل ماضی مجهول بر وزن «فُعِلَ» و مضارع مجهول «يُفَعَلُ» می‌آید.
پس «حُدِّرْنَا»: هشدار داد «معلوم و حُدِّرْنَا»: هشدار داده شد «مجهول است».

في مزرعة أحد جيراننا (ترکیب اضافی): در مزرعه یکی از همسایگانمان ← رد گزینه ۱
الاقتراب (مصدر است): نزدیک شدن ← رد گزینه ۳
الطيب (ضمیر ندارد): پزشک ← رد گزینه ۴

۴۹- «إِذَا شَاهَدْتُمُ اللَّوْحَاتِ التَّحذِيرِيَّةَ بِاللَّوْنِ الْأَصْفَرِ فِي تِلْكَ الْمُنْطَقَةِ اعْلَمُوا أَنَّهَا تُحَدَّرُكُمْ مِنْ بِنَاءِ الْعِمَارَاتِ فَعَلَيْكُمْ بِصِيَانَةِ الْقَوَانِينِ!»:

- ۱) هرگاه تابلوهای هشداردهنده را به رنگ زرد در آن منطقه دیدید بدانید که شما از ساختن ساختمان هشدار داده شده‌اید پس بر شما باد محافظت از قوانین!
- ۲) اگر تابلوی هشدارآمیز را به رنگ زرد در آن منطقه مشاهده کردید دریابید که شما را از بنا کردن ساختمان‌ها هشدار می‌دهد پس شما باید از قوانین نگهداری کنید!
- ۳) هرگاه تابلوهای هشدارآمیز منطقه را به رنگ زرد آنجا دیدید بدانید که به شما برای ساختن بناها هشدار می‌دهد تا از قوانین مراقبت کنید!
- ۴) اگر تابلوهای هشداردهنده را به رنگ زرد در آن منطقه مشاهده کردید بدانید که به شما در ساختن ساختمان‌ها هشدار می‌دهد، پس شما باید از قوانین نگهداری کنید!

(دشوار - متن درس هفتم - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

اگر تابلوهای هشداردهنده را به رنگ زرد در آن منطقه مشاهده کردید بدانید که به شما در ساختن ساختمان‌ها هشدار می‌دهد، پس شما باید از قوانین نگهداری کنید!

بررسی سایر گزینه‌ها:

لوحات (جمع است.): تابلوها ← رد گزینه ۲

تلك المنطقة: آن منطقه ← رد گزینه ۳

تُحَدَّرُكُمْ (کم، مفعول آن است.): به شما هشدار می‌دهد ← رد گزینه ۱

العمارات: ساختمان‌ها ← رد گزینه ۱

عليكم ب: شما باید، بر شما باد ← رد گزینه ۳

۵۰- عَيْنِ الصَّحِيح:

- ۱) ما عبد الله بشيء أفضل من أداء حق المؤمن!؛ خدا را با چیزی برتر از به جا آوردن حق مؤمن پرستش نکرد!
- ۲) يحاول بلدنا لإنتاج أكثر في صناعة النفط حتى يصدر قسماً منه إلى البلدان الأخرى!؛ کشورمان برای تولید بیش تر در صنعت نفت تلاش می کند تا بخشی از آن را به کشورهای دیگر صادر کند!
- ۳) عَلَّمْنَا الْأُسْتَاذَةَ أَنْ مَوَادَّ التَّجْمِيلِ وَ الْمَطَاطُ تُصْنَعُ مِنَ النَّفْطِ!؛ از استاد آموختیم که مواد آرایشی و پلاستیک از نفت ساخته می شود!
- ۴) لَا يُسْمَعُ صَوْتُ جَدِّي فِي السَّيَّارَةِ جَيِّدًا لِأَنَّهُ يَتَكَلَّمُ هَادِئًا!؛ صدای پدر بزرگم در ماشین به خوبی شنیده نشد زیرا او آهسته صحبت می کند!

(دشوار - تمارین درس هفتم - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

کشورمان برای تولید بیش تر در صنعت نفت تلاش می کند تا بخشی از آن را به کشورهای دیگر صادر کند!
بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) «ما عبد» فعل مجهول و «الله» نایب فاعل آن است: «خدا با چیزی برتر از به جا آوردن حق مؤمن پرستیده نشد.»
- ۳) «عَلَّمْتُ» فعل مفرد مؤنث غایب است که «نا» مفعول آن است. پس: «استاد به ما آموخت که...»
- ۴) «لَا يُسْمَعُ» فعل مجهول «مضارع» است: «شنیده نمی شود»

۵۱- «کلید اتاق دوپست و بیست را در ساعت نه از مسئول پذیرش گرفتیم!»:

- ۱) أخذت مفتاح غرفة مئتين وعشرين من مسؤول الاستقبال في الساعة التاسعة!
- ۲) قد أخذت مفتاح حجرة مئتين وعشرة من المسؤول الاستقبال في الساعة التسعة!
- ۳) في تسع ساعات أخذت مفتاح حجرة عشرين ومئتين من مسؤول الاستقبال!
- ۴) في الساعة التاسعة أخذت مفاتيح غرف مئتين وعشرين من المسؤول في الاستقبال!

(متوسط - تمارین درس هفتم - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

أخذت مفتاح غرفة مئتين وعشرين من مسؤول الاستقبال في الساعة التاسعة!
بررسی سایر گزینه ها:

- کلید اتاق: مفتاح غرفة، مفتاح حجرة ← رد گزینه ۴
 دوپست و بیست: مئتين وعشرين ← رد گزینه های ۲ و ۳
 ساعت نه: الساعة التاسعة ← رد گزینه های ۲ و ۳
 مسئول پذیرش (مضاف ال نمی گیرد): مسئول الاستقبال ← رد گزینه های ۲ و ۴

■ اقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة (۵۲ - ۵۵) بما يناسب النص:

سافرت في العطلات إلى أحد من المدن الجنوبية في إيران التي يُستخرج النفط هناك من باطن الأرض. عملية استخراج النفط عجيب جداً. العمال يحفرون بئراً عميقاً ويضعون أنبوباً فيها فالنفط يصعد من الأنبوب. عمق هذه الآبار في بعض الأوقات يصل إلى خمسة آلاف متر و طول أعماق بئر النفط في العالم يصل إلى اثني عشر كيلومتراً! في هذه السفرة لبثت في فندق قرب آبار النفط. كل صباح كنت أكل الفطور الذي يُقدّم في الساعة الثامنة إلا رباعاً حتى العاشرة والنصف وأخرج من الفندق لمشاهدة عجائب صناعة النفط.

ترجمه متن

در تعطیلات به یکی از شهرهای جنوبی در ایران که نفت آنجا از درون زمین استخراج می شود، سفر کردم. عملیات استخراج نفت واقعاً شگفت آور است. کارگران چاه عمیقی را حفر می کنند و لوله ای را در آن قرار می دهند پس نفت از لوله بالا می آید. عمق این چاهها برخی اوقات به پنج هزار متر می رسد و طول عمیق ترین چاه نفت در جهان به دوازده کیلومتر می رسد! در این سفر در هتلی نزدیک چاه های نفت اقامت کردم. هر روز صبح صبحانه را که در ساعت یک ربع به هشت تا ده و نیم ارائه می شد، می خوردم و برای دیدن شگفتی های صنعت نفت از هتل خارج می شدم.

۵۲- عَيْن الصَّحِيح:

- ۱) سافر الڪاتب إلى المدینة التي يُستخرج النَّفْط هناك من سطح الأرض.
- ۲) طُول أعمق بئر النَّفْط أكثر من اثني عشر كيلومتراً.
- ۳) الفطور يُقدّم لمدّة ساعتين و خمس و أربعين دقيقةً.
- ۴) الڪاتب يذهب لمُشاهدة عجائب صناعة النَّفْط قبل الفطور.

(دشوار - تمارین درس هفتم - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

صبحانه به مدت دو ساعت و چهل و پنج دقیقه ارائه می‌شود. (مطابق متن صحیح است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) نویسنده به شهری سفر کرده است که آن جا نفت از سطح زمین استخراج می‌شود. (مطابق متن صحیح نیست؛ زیرا گفته شده نفت از درون زمین استخراج می‌شود.)
- ۲) طول عمیق‌ترین چاه نفت به بیشتر از دوازده کیلومتر می‌رسد. (مطابق متن صحیح نیست؛ زیرا گفته شده به دوازده کیلومتر می‌رسد نه بیشتر از آن.)
- ۴) نویسنده قبل از صبحانه برای دیدن شگفتی‌های صنعت نفت می‌رود. (مطابق متن صحیح نیست؛ زیرا گفته شده بعد از صبحانه برای دیدنشان می‌رود.)

۵۳- عَيْن الخَطَأ:

- ۱) آبار النَّفْط كثيرة في جنوب إيران.
- ۲) يَبَع فَندُق الكَاتِب قُرب آبار النَّفْط.
- ۳) يَكُون إستِخْرَاج النَّفْط من الأرض بِوِاسِطَةِ الأَنْبِيبِ.
- ۴) عمق آبار النَّفْط يصل إلى خَمسة آلاف مترٍ دائماً.

(متوسط - تمارین درس هفتم - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

عمق چاه‌های نفت همیشه به پنج هزار متر می‌رسد. (مطابق متن صحیح نیست؛ زیرا گفته شده برخی اوقات به پنج هزار متر می‌رسد.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) چاه‌های نفت در جنوب ایران زیاد هستند. (مطابق متن صحیح است.)
- ۲) هتل نویسنده نزدیک چاه‌های نفت قرار دارد. (مطابق متن صحیح است.)
- ۳) استخراج نفت از زمین به واسطه لوله‌ها می‌باشد. (مطابق متن صحیح است.)

■ عَيْن الخَطَأ في الإعراب و التَّحْلِيل الصَّرْفِي (۵۴ و ۵۵)

۵۴- «يُستخرج»:

- ۱) فعل مضارع - ثلاثي مزيد - للمفرد المذكر الغائب - متعدّد - مجهول / فعل و مع نائب فاعله جملة فعلية
- ۲) له أكثر حروف زائدة - ماضيه «أستخرج» - مجهول - ثلاثي مزيد / فعل و نائب فاعله «النَّفْط»
- ۳) مصدره على وزن «إستفعال» - فعل مضارع - للمفرد المذكر الغائب - متعدّد / فعل و نائب فاعله اسم ظاهر
- ۴) فعل - يكون وقوعه في زمن الحال - للمفرد الغائب - مصدره «استخراج» - متعدّد - مجهول / فعل و نائب فاعله «النَّفْط»

(دشوار - تمارین درس هفتم - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

اصطلاح «فعلٌ مَع فاعله یا مَع نَائِب فاعله» زمانی به کار برده می‌شود که فاعل یا نائب فاعل ضمیر مستتر در فعل باشند. زمانی که اسم ظاهر به عنوان فاعل یا نائب فاعل برای فعلی می‌آید، کاربرد این عبارت صحیح نیست. در اینجا نیز اسم ظاهر «النَّفْط» به عنوان نائب فاعل برای فعل «يُستخرج» آمده است.

- ۱) اسم - مؤنث - مفرد - عدد ترتیبی - معرب / صفة و مجرور
- ۲) عدد من الأعداد الأصلية - مؤنث - معرب / صفة
- ۳) مفرد - معرب - من الأعداد - لها حالة أخرى «ثمانية» / صفة لـ «الساعة» و في الإعراب تابعة لها
- ۴) عدد من الأعداد الترتيبية - معرب - مؤنث / صفة و مجرور

(آسان - تمارین درس هفتم - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

«الثامنة» عدد ترتیبی می باشد.

اعدادی که بر وزن «فاعل» باشند، ترتیبی محسوب می شوند.

تنها استثنای آن «یکم» می باشد که به صورت «أول» می آید.

گفتن ساعت‌ها نیز همواره با اعداد ترتیبی انجام می شود. تنها استثنای آن ساعت ۱ است که برای آن از عدد اصلی استفاده می کنیم: «الساعة الواحدة»

عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۵۶ - ۶۰)

۵۶- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- ۱) أَعْبَدُوا اللَّهَ فِي حَيَاتِكُمْ حَتَّى تُفْلِحُوا فِي الْآخِرَةِ.
- ۲) وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يُخْلِقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ.
- ۳) يُسْمَعُ مِنْ بَعِيدٍ صَوْتٌ يُحَذِّرُهُمْ عَنْ وَجُودِ الْخَطَرَاتِ.
- ۴) عَالِمٌ يُنْتَفَعُ بِعِلْمِهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ.

(دشوار - فعل مجهول - خط به خط - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

«لَا يُخْلِقُونَ شَيْئًا» غلط است؛ زیرا فعلی که مفعول گرفته است، نمی تواند مجهول شود و شکل صحیح آن «لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا» است.

۵۷- عین الفعل الذي لا يمكن أن يُبنى للمجهول:

- ۱) تُخْبِرُنِي الطَّالِبَةُ بِأَنَّهَا تَرِيدُ أَنْ تُسَاعِدَنِي فِي دَرُوسِي!
- ۲) الْإِنْسَانُ قَدْ اسْتَخْرَجَ النَّفْطَ مِنَ الْأَرْضِ مِنْ قَدِيمِ الزَّمَانِ!
- ۳) اسْتِخْرَاجُ النَّفْطِ يَسْتَعْرِقُ وَقْتًا طَوِيلًا مِنَ الْمَسْتَعْرِجِينَ!
- ۴) لَا يَنْقَطِعُ رَجَائِنَا مِنَ اللَّهِ لِأَنَّهُ غَفَّارُ الذُّنُوبِ وَ سِتَّارُ الْعُيُوبِ!

(متوسط - فعل مجهول - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

صورت سؤال: فعلی را که ممکن نیست مجهول بشود، مشخص کن: پس باید به دنبال یک فعل لازم باشیم.

لا ينقطع رجائنا من الله لأنه غفار الذنوب و ستار العيوب.

بررسی افعال: «لا ينقطع»: قطع نمی شود (از باب انفعال) = لازم

متعدی: افعالی که مفعول می پذیرند. (گذرا به مفعول)

لازم: افعالی که مفعول نمی پذیرند. (ناگذر به مفعول)

برای پیدا کردن مفعول سه راه وجود دارد:

۱. نشانه مفعولی «را» در ترجمه عبارت. مثال: علی تکلیفش را نوشت.

۲. پرسیدن سؤال «چه چیزی را؟» و «چه کسی را؟» از فعل: باید از قبل از فعل جمله سؤال «چه چیزی را؟» یا «چه کسی را؟» قرار بدهیم.

← اگر معنا داد یعنی مفعول می پذیرد و متعدی است. مثال: علی درسش را نوشت. / چه چیزی را نوشت؟

← اگر معنا نداد یعنی مفعول نمی پذیرد و لازم است. مثال: علی راه رفت. / چه چیزی را راه رفت؟

۳. ابواب: ابواب افعال و تفعیل غالباً متعدی هستند و باب افتعال نیز غالباً لازم می باشد. باب انفعال تنها بابی است که همیشه لازم است.

حال با شناختن افعال متعدی و لازم باید بدانیم که فقط افعال متعدی امکان دارند که مجهول بشوند (فقط از افعال متعدی است که امکان دارد فعل مجهول ساخته بشود) و اگر افعال متعدی را مجهول کنیم، مفعول آن‌ها تبدیل به نائب فاعل می شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) تُخْبِرُنِي الطَّالِبَةُ بِأَنَّهَا تَرِيدُ أَنْ تَسَاعِدَنِي فِي دُرُوسِي.
بررسی افعال: «تُخْبِرُنِي»: آگاه می‌کند مرا (از باب افعال) = متعدی
 «ترید»: می‌خواهد (از باب افعال) = متعدی
 «تساعدني»: کمک کند مرا = متعدی
- ۲) الإنسان قد إستخرج النّفط من الارض من قديم الزّمان.
بررسی افعال: «قد إستخرج»: استخراج کرده است = متعدی
- ۳) إستخراج النّفط يستغرق وقتاً طويلاً من المستخرّجين.
بررسی افعال: «يستغرق»: دربر می‌گیرد = متعدی

۵۸- عَيْن ما فيه نائب الفاعل:

- ۱) تَرَسَّمُ صَدِيقَتِي صَوْرًا خَلَابَةً عَلَى جِدَارِ الْمَدْرَسَةِ!
 ۲) عَلَى امْتِدَادِ الْأَنْبِيَاءِ لَا تَوْجَدُ أَعْمَدَةً اتِّصَالَاتٍ!
 ۳) هُوَ يُنْقَلُ النّفطُ مِنَ الْبَيْرِ إِلَى مِينَاءِ التّصْدِيرِ!
 ۴) يَجِبُ عَلَى كُلِّ مُوَاطِنٍ الْإِتِّصَالَ بِالشَّرْكَةِ عِنْدَ مُشَاهَدَةِ الْخَطَرِ!

(متوسط - فعل مجهول - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

صورت سؤال: گزینه‌ای را که در آن نائب فاعل است، مشخص کن: پس باید به دنبال فعل مجهول بگردیم.

«لا توجَدُ»: پیدا نمی‌شود، مجهول و «أعمدة» نائب فاعل آن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) «تَرَسَّمُ»: رسم می‌کند، معلوم و «صديقتي» فاعل آن و «صور» مفعول می‌باشد.
 ۳) «يُنْقَلُ»: منتقل می‌کند، معلوم و «النّفط» مفعول آن می‌باشد؛ فاعل آن «هو» مستتر است.
 ۴) «يَجِبُ»: واجب است، معلوم و فاعل آن «الائتصال» است.

۵۹- عَيْن الخطأ في المحل الإعرابي للكلمات التي تحتها خط على الترتيب:

- ۱) نَقُودٌ وَرَقِيَّةٌ أُسْتُخْدِمَتْ لِأَوَّلِ مَرَّةٍ فِي الصِّينِ مِيفِدَةً لِحَيَاةِ الْإِنْسَانِ. (صفت و مرفوع - خبر و مرفوع)
 ۲) يَحْفَرُ الْعَمَّالُ الْمَجْدُونُ بَرًّا عَمِيقًا وَيَضَعُونَ أَنْبِيَاءَ فِيهَا. (صفت و مرفوع - مفعول و منصوب)
 ۳) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴿﴾ (نائب فاعل و مرفوع - مضاف اليه و مبنی)
 ۴) صَوْتُ قَوِيٍّ سَمِعَ مِنْ بَعِيدٍ فَخَافَ الْجَمِيعُ. (مبتدا و مرفوع - نائب فاعل و مرفوع)

(آسان - فعل مجهول - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

منظور از محل اعرابی در صورت سؤال نقش کلمات می‌باشند.

«صوت» مبتدا می‌باشد و مرفوع است، اما «الجميع» فاعل برای فعل «خاف» محسوب می‌شود؛ زیرا «خاف» معلوم است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) «نقود» مبتدا و مرفوع است؛ پس «ورقية» (کاغذی) که صفت نقود می‌باشد نیز مرفوع است. «مفيدة» خبر و مرفوع می‌باشد.

صفت در حالت اعرابی (رفع، نصب و جر)، جنس و تعداد از موصوف پیروی می‌کند.

- ۲) «العَمَّالُ» فاعل و مرفوع است؛ پس «المجدون» که صفت العَمَّال می‌باشد نیز مرفوع است. «أنبياء» نیز مفعول و منصوب می‌باشد.

- ۳) «الصِّيَامُ» نائب فاعل فعل مجهول «كُتِبَ» می‌باشد و مرفوع است. «كم» در «قبلکم»، مضاف اليه برای «قبل» می‌باشد.

۶۰- عین نائب الفاعل جمعاً سالماً:

- ۱) تُفتح أبواب صالة الامتحان للتلاميذ في الساعة الزابعة إلاً ربعا!
- ۲) صُدرت بضائع صناعية من الصين إلى أوروبا!
- ۳) وقفت الحافلات في المحطة لمدة دقائق و نزل المسافرون من الحافلات!
- ۴) يحذر المواطنون من حفر الأرض لبناء العمارة!

(دشوار - فعل مجهول - تركيبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

صورت سؤال: نائب فاعلی را که جمع سالم باشد مشخص کن.

«المواطنون» نائب فاعل می باشد و جمع سالم مذکر است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) «أبواب» نائب فاعل می باشد، اما جمع مکسر است.

۲) «بضائع» نائب فاعل می باشد، اما جمع مکسر است.

۳) «الحافلات» فاعل برای فعل «وقفت» می باشد. «المسافرون» نیز فاعل برای «نزل» می باشد.

درس‌های یازدهم تا سیزدهم مجموعاً ۲ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

- ۶۱- کدام گزینه دربارهٔ وضعیت و جایگاه سواره‌نظام در سه دورهٔ هخامنشیان (۱)، اشکانیان (۲) و ساسانیان (۳) درست است؟
- (۱) در هر سه دوره سواره‌نظام برخلاف نیروی پیاده‌نظام، جایگاه مهمی در سپاه داشت.
- (۲) در دورهٔ (۱) برخلاف دورهٔ (۲) و (۳)، پیاده‌نظام اهمیت بیشتری نسبت به سواره‌نظام داشت.
- (۳) در دورهٔ (۳) برخلاف دوره‌های (۱) و (۲)، سواره‌نظام سنگین اسلحه اصلی‌ترین بخش سپاه بود.
- (۴) در دورهٔ (۱) و (۲)، هنوز هستهٔ سواره‌نظام به‌مانند دورهٔ (۳) شکل نگرفته بود و اهمیت خاصی نداشت.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - آیین کشورداری - مفهومی - ۱۰۱۱)

در هر سه دورهٔ مذکور در صورت سؤال، سواره‌نظام جایگاه مهمی داشت.

در دورهٔ هخامنشی (۱) سواره نظام جایگاه مهمی داشت و سلاح اصلی آنان نیزه بود. در دورهٔ اشکانیان (۲) به نیروی نظامی سواره‌نظام اهمیت فراوانی داده می‌شد و اتفاقاً در این دوره، نیروی پیاده‌نظام نقش چندانی نداشت. اساس تشکیلات نظامی این دوره، سواره‌نظام چابکی بود که در هنگام سواری تیراندازی می‌کرد و باعث از هم پاشیدن لشکر دشمن می‌شد. در دورهٔ ساسانیان (۳) اصلی‌ترین بخش سپاه را سواره‌نظام سنگین اسلحه زره‌پوش تشکیل می‌داد که به آن اسواران گفته می‌شد؛ بنابراین توضیحات، تنها گزینهٔ «۱» صحیح است.

مشاوره

کلاً تو تاریخ دهم، درس‌های ۱۱ تا ۱۶، همه مطالب به‌صورت واحد برای حکومت‌های مختلف باستانی مطرح شده و شما باید اونا رو به‌صورت مقایسه‌ای یاد بگیرید؛ مثلاً تو این سؤال وضعیت سواره‌نظام مورد سؤال قرار گرفته؛ این ادعا برای هنر، دین، آداب و رسوم، جایگاه خانواده، شیوهٔ حکومت و ... هم صدق می‌کنه! پس حواستون رو جمع کنین!

سپاه و جنگ‌افزار در عهد باستان

شکل‌گیری و گسترش حکومت‌های بزرگ در ایران باستان که هر یک به‌مدت چندین قرن دوام آوردند، بدون وجود ارتشی منظم، مجهز و آموزش‌دیده امکان‌پذیر نبود. ما چهارتا حکومت اصلی داریم که به‌ترتیب عبارت‌اند از: ماد، هخامنشی، اشکانی و ساسانی! اگر خط سیر را از ماد تا ساسانی پی بگیریم، متوجه می‌شویم که به‌مرور زمان نه‌تنها ساختار اداری حکومت‌ها پیچیده‌تر و منسجم‌تر می‌شود، بلکه ارتش و تشکیلات نظامی نیز قاعده‌مندتر و منظم‌تر می‌گردد؛ به عبارت دیگر، از دورهٔ ماد که ارتش را پیاده‌نظام، کماندار و نیزه‌دار و افراد معدودی سواره‌نظام تشکیل می‌داد تا دورهٔ ساسانیان که اسواران روی کار آمدند، ما شاهد این پیشرفت هستیم.

- ۶۲- کدام گزینه به گروه‌های اجتماعی اشاره می‌کند که در نتیجه اصلاحات خسرو انوشیروان به قدرت و نفوذ آنان افزوده شد؟

الف - جنگاوران و دهقانان

ب - بازرگانان و پیشه‌وران

ج - دبیران، پزشکان و منجمان

د - صاحب‌منصبان عالی‌رتبه دینی، سیاسی و نظامی

(۴) «ج» - «د»

(۳) «الف» - «د»

(۲) «ب» - «د»

(۱) «الف» - «ج»

(دشوار - جامعه و خانواده - مفهومی - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۱

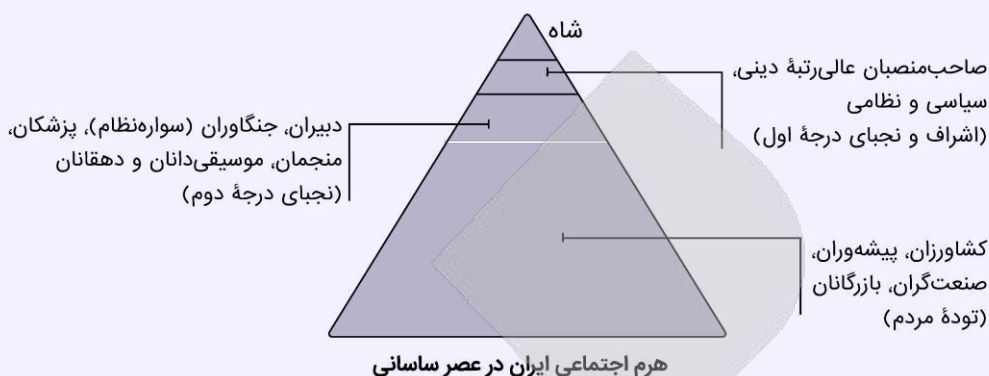
خسرو انوشیروان پس از جنبش مزدک، برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی اقداماتی انجام داد که در نتیجه این اقدامات، قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شد.

هرم اجتماعی ایران در عصر ساسانی

پس از اصلاحات خسرو انوشیروان قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه اول کاهش یافت و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شد.

اینجا باید حواستان باشد که در نتیجه اقدامات و اصلاحات خسروانوشیروان، دبیران، جنگاوران (سواره نظام)، پزشکان، منجمان، موسیقی دانان و دهقانان یا همان نجبای درجه دوم، رشد کردند. این را از کجا می فهمیم؟ از نمودار صفحه ۱۱۲! حالا ممکن است بگوئید مگر عکس در کنکور و آزمون می آید؟ دقت کنید که اولاً این تصویر، عکس محسوب نمی شود، دوماً اینکه این نمودار در راستای متن درسی است! پس خوب حواستان را جمع کنید.

۶۳- میان کدام یک از جنبه های سیاسی سلسله های هخامنشی، اشکانی و ساسانی شباهت وجود دارد؟

- (۱) قلمرو به شکل غیرمتمرکز اداره می شد و اداره برخی از سرزمین ها و مناطق کشور به صورت موروثی در اختیار پادشاهان کوچک و حاکمان محلی بود. (هخامنشیان، اشکانیان)
- (۲) دبیران نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری داشتند و کار اصلی آنان نگارش فرمان ها، نامه ها و اسناد و ثبت و ضبط آنان بود. (اشکانیان، ساسانیان)
- (۳) پادشاهان مدعی بودند که بنا به خواست اهوره مزدا به مقام شاهی رسیده اند. (هخامنشیان، ساسانیان)
- (۴) شیوه جدیدی از فرمانروایی خردمندانه مبتنی بر احترام به دین و فرهنگ مردم سرزمین های فتح شده و مشارکت آنان در حکومت داری (هخامنشیان، ساسانیان)

(متوسط - آیین کشورداری - مفهومی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

- شیوه حکومت ملوک طوایفی ← شیوه غیرمتمرکز اداره حکومت در دوره اشکانیان بود.

- نقش ممتاز و بسیار مهم دبیران در تشکیلات ساسانی بود که به رئیس دبیران و کاتبان: ایران دبیرد یا دبیران مهست گفته می شد.

- پادشاهان ساسانی همچون پادشاهان هخامنشی ادعا داشتند که به خواست اهوره مزدا به مقام پادشاهی دست یافته اند و حکومت آنان مورد تأیید اوست.

- کورش بنیان گذار حکومت هخامنشی از تشکیلات و تجربه های اداری حکومت های پیشین استفاده می کرد و شیوه جدیدی از فرمانروایی خردمندانه مبتنی بر احترام به دین و فرهنگ مردم سرزمین های فتح شده و همچنین مشارکت آنان در حکومت را پایه ریزی کرد.

ادعای شاهان هخامنشی و ساسانی مبنی بر خواست اهوره مزدا بر پادشاهی آنان به حکومت آنان جنبه دینی می داد و مردم را تشویق و ترغیب به فرمان برداری از آنان می کرد.

۶۴- در کدام مورد مقایسه درستی از تشکیلات اداری هخامنشیان (۱) و ساسانیان (۲) ارائه داده شده است؟

- (۱) تشکیلات اداری (۱) تقریباً ادامه تشکیلات اداری حکومت قبل بود ولی (۲) با توجه به شرایط و اوضاع جامعه، تشکیلات نوین و گسترده تری را ایجاد کرد.
- (۲) در رأس تشکیلات اداری هر دو حکومت، شاه و پس از آن بزرگ فرمادار قرار داشت که وظیفه اش نظارت بر عملکرد دیوان های مختلف بود.
- (۳) تشکیلات اداری (۱) از اداره ها یا دیوان های مختلفی تشکیل شده بود و تشکیلات اداری (۲) به دو بخش تشکیلات اداری مرکزی و تشکیلات اداری استانی تقسیم می شد.
- (۴) تشکیلات اداری مرکزی (۱) را خزانه شاهی، انبار شاهی و دیوان شاهی تشکیل می داد و در رأس تشکیلات اداری (۲) وزیر بزرگ قرار داشت.

پاسخ: گزینه ۴

دشوار - آیین کشورداری - مفهومی - ۱۰۱۱

۱) یا همان هخامنشیان: نظام سیاسی و اداری هخامنشی در واقع در دوره داریوش یکم و در نتیجه اقدامات و اصلاحات او شکل گرفت. این نظام به دو بخش تشکیلات اداری مرکزی و تشکیلات استانی یا ساتراپی تقسیم می‌شد. تشکیلات اداری مرکزی را خزانه شاهی، انبار شاهی و دیوان شاهی تشکیل می‌داد.

۲) یا همان ساسانیان: تشکیلات اداری ساسانیان از اداره‌ها یا دیوان‌های مختلفی تشکیل شده بود که در رأس آن‌ها، وزیر بزرگ قرار داشت که به او بزرگ فرمادار می‌گفتند. وزیر تحت نظارت مستقیم پادشاه کار می‌کرد و مجری فرامین او بود. زمانی که پادشاه در جنگ یا سفر بود، وزیر به عنوان جانشین او کشور را اداره می‌کرد. وزیر همچنین گاهی فرماندهی سپاه را نیز در جنگ به عهده می‌گرفت.

نکته

توجه داشته باشید که هر دوره با توجه به شرایط سیاسی و اجتماعی، تشکیلات اداری شکل می‌گرفت؛ قطعاً حکومت‌های بعدی از کارکرد نظام سیاسی - اداری حکومت‌های پیشین آگاه بودند و از ضعف‌ها و کاستی‌های آن‌ها درس می‌گرفتند.

۶۵- کدام مورد درباره دلیل توانمندی سواره نظام اشکانی درست است؟

- ۱) داشتن سلاح سنگین ۲) استفاده از صدای طبل ۳) پیشینه صحراگردی ۴) داشتن پوشش زرهی

آسان - آیین کشورداری - خط به خط - ۱۰۱۱

پاسخ: گزینه ۳

اساس تشکیلات نظامی اشکانیان، سواره نظام چابکی بود که در هنگام سواری تیراندازی می‌کرد. دلیل توانمندی آنان هم پیشینه صحراگردی‌شان بود که به آنان توانایی جنگیدن و تحمل مشقت را داده بود. اشکانیان به تدریج، سواره نظام دارای سلاح سنگین نیز تشکیل دادند که مجهز به زره و کلاه خود بود. استفاده از صدای طبل نیز در آغاز حملات سپاه اشکانی معمولاً وحشت بسیاری در لشکر دشمن ایجاد می‌کرد و نظم آن‌ها را به هم می‌ریخت.

۶۶- کدام توصیف به اوضاع اجتماعی ایران باستان به درستی اشاره دارد؟

- الف - دوره مادها، سر آغاز ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی بود.
 ب - در دوره ساسانی، طبقه فرودست گسترش چشمگیری یافت و دارای درجات و مراتب متفاوت شد.
 ج - در دوره ساسانی، گروه جدیدی به طبقه حاکم افزوده شد و قدرت نجبای درجه اول افزایش یافت.
 د - در دوره هخامنشیان به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، جنگجویان نسبت به روحانیان و کشاورزان جایگاه بالاتری یافتند.
- ۱) «ب» - «ج» ۲) «الف» - «د» ۳) «الف» - «ب» ۴) «ج» - «د»

متوسط - آیین کشورداری - خط به خط - ۱۰۱۲

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

- پ) در دوره ساسانی، طبقه فرادست گسترش یافتند و دارای درجات و مراتب متفاوت بودند.
 ج) در دوره ساسانی گروه جدیدی مانند دبیران به طبقه حاکم افزوده شد و قدرت نجبای درجه دوم افزایش یافت.

اوضاع اجتماعی ایران باستان

دوره ساسانی	دوره هخامنشیان	دوره مادها
<ul style="list-style-type: none"> ایجاد حکومت مرکزی قدرتمند و در پی آن توسعه تشکیلات اداری و دیوانی گروه جدیدی به نام دبیران ایجاد شد. طبقه حاکم، طبقه فرادست و توده مردم طبقه فرودست بودند. در دوره ساسانی قدرت نجبای درجه دوم، به ویژه دوره خسرو انوشیروان افزایش یافت. 	<ul style="list-style-type: none"> در زمان هخامنشیان با افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابری اجتماعی و اقتصادی میان طبقه حاکم و توده مردم افزایش یافت. به دلیل اهمیت فتوحات نظامی گروه جنگجویان نسبت به دو گروه دیگر در جایگاه بالاتری قرار داشتند. 	<ul style="list-style-type: none"> افراد و خاندان‌هایی که اداره حکومت را بر عهده داشتند به ثروت و منزلت بالاتری دست یافتند. تمرکز قدرت و ثروت در دست عده‌ای خاص موجب ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی شد. دوره مادها سرآغاز این تحول است.

۶۷- کدام مورد درباره وضعیت جامعه و خانواده در دوره ساسانیان درست است؟

- ۱) در این دوره به دلیل افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.
- ۲) تقسیم‌بندی اجتماعی سه‌گانه بر پایه شغل و پیشه افراد را می‌توان میراث ایران در این دوره دانست.
- ۳) اطلاعات درباره حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در این دوره دلالت بر داشتن حق مالکیت و کسب درآمد و شریک بودن در اموال همسر برای زنان می‌کند.
- ۴) لوح‌های گلی کشف شده نشانگر آن است که زن و مرد در کنار هم و با حقوقی برابر کار می‌کردند.

پاسخ گزینه ۳

(متوسط - جامعه و خانواده - خط به خط - ۱۰۱۲)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) تمرکز قدرت و ثروت نزد عده‌ای خاص، در دوره هخامنشی موجب ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی به معنای واقعی آن شد که در زمان هخامنشیان افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی بر این نابرابری‌ها افزود.
- ۲) تقسیم‌بندی اجتماعی سه‌گانه بر پایه شغل و پیشه افراد ← میراث مشترک آریاییان هند و ایرانی به شمار می‌آید.
- ۴) لوح‌های گلی کشف شده در زمان هخامنشیان زن و مرد در کنار هم و با حقوقی برابر کار می‌کردند و تعدادی از کارکنان کارگاه‌های شاهی را زنان تشکیل می‌دادند.

نکته

در اطلاعات به جا مانده از دوره ساسانی تنی چند از زنان خاندان شاهی مانند همسر یزدگرد دوم و دو دختر خسرو پرویز به نام‌های پوران و آزر می‌دخت بر تخت سلطنت نشستند. اینان از نخستین شاهان زن یکی از بزرگ‌ترین حکومت‌های جهان باستان هستند.

۶۸- کدام گزینه توصیف درستی درباره دوره‌ای که «سرآغاز شکل‌گیری طبقه اجتماعی و نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی» بود ارائه می‌دهد؟

- ۱) گروه جنگجویان به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، نسبت به روحانیان و کشاورزان در جایگاه بالاتری قرار گرفت.
- ۲) قدرت و مناصب حکومتی در اختیار خاندان‌های قدرتمند قدیمی بود.
- ۳) صاحبان مشاغل و مناصب عالی‌رتبه کشوری و لشکری دارای زمین‌های فراوان بودند.
- ۴) مؤسس آن پایتخت خود را به صورت دژی نظامی درآورد و استحکامات متعددی بنا کرد.

پاسخ: گزینه ۴

(دشواری - جامعه و خانواده - مفهومی - ۱۰۱۲)

در دوره مادها پس از تشکیل حکومت، افراد و خاندان‌هایی که اداره حکومت را بر عهده داشتند، به ثروت بیشتر و منزلت بالاتری دست یافتند. تمرکز قدرت و ثروت نزد عده‌ای خاص سبب ایجاد: (نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی - شکل‌گیری طبقات اجتماعی) شد. دوره کوتاه مدت مادها را باید سرآغاز این تحول داشت.

نکته

دوره کوتاه فرمانروایی مادها را باید سرآغاز این تحول دانست.

طبقات اجتماعی در دوره هخامنشیان	طبقات اجتماعی در دوره مادها
در دوره هخامنشیان با افزایش (فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی) ← نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.	<ul style="list-style-type: none"> • مؤسس مادها دهبوک، در ابتدا هگمتانه را به صورت دژی نظامی درآورد. • سرزمین‌های مختلفی را فتح کردند. • افراد و خاندان‌هایی که اداره حکومت را بر عهده داشتند به ثروت بیشتری دست یافتند. • تمرکز ثروت در دست عده‌ای ← نابرابری اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی شد. • دوره کوتاه مادها سرآغاز این تحولات است.

- ۶۹- مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱) ایران و جهان در عصر باستان، برای اثبات هر یک از گزاره‌های زیر، به کدام منابع استناد کرده‌اند؟
- الف - روابط تجاری گسترده میان ایران در عهد ساسانی با مناطق و تمدن‌های اطراف
- ب - وجود کارگاه‌های شاهی در دوران هخامنشیان و تولید اشیاء و مواد خوراکی مورد نیاز کاخ شاهی
- ج - وجود رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی در دوران سلوکیان
- (۱) سالنامه‌های آشوری - کتیبه بیستون - کشفیات و پژوهش‌های باستان‌شناسی
- (۲) کشفیات باستان‌شناسی - کتیبه بیستون - شواهد و مدارک تاریخی
- (۳) سالنامه‌های آشوری - منشور کورش هخامنشی - کشفیات و پژوهش‌های باستان‌شناسی
- (۴) کشفیات و پژوهش‌های باستان‌شناسی - محتوای لوح‌های گلی کشف‌شده از خزانه تخت‌جمشید - شواهد و مدارک تاریخی

(دشوار - اقتصاد و معیشت - خط به خط - ۱۰۱۳)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

- الف) در دوران اشکانیان و به ویژه ساسانیان کاربرد پول به‌خصوص در شهرها گسترش یافت و سکه‌های نقره‌ای و مسی در مبادلات تجاری در منطقه وسیعی به جریان افتاد. تعداد فراوانی از سکه‌های ساسانی در ایران و سرزمین‌های همجوار یافت شده است که این نشان‌دهنده کشفیات باستان‌شناسی است.
- پ) محتوای لوح‌های گلی کشف‌شده از خزانه تخت‌جمشید معلوم می‌کند که در زمان هخامنشیان، کارگاه‌هایی وجود داشته که متعلق به شاه بوده است و اشیاء و موارد خوراکی مورد نیاز کاخ شاهی در آنجا تولید می‌شده است.
- ج) شواهد و مدارک تاریخی دلالت بر رونق نسبی تولیدات صنعتی و کارگاهی در دوران سلوکیان و مخصوصاً اشکانیان دارد.

مشاوره

بحث منبع‌شناسی، همیشه مهمون آزمون و سؤالات تستی تاریخ هست و به هر حال موضوع مورد علاقه طراحان کنکور هم به حساب می‌آید. چاره شما برای پاسخ به این قسم از سؤالاتی تاریخ چیست؟ اینکه وقتی دارید مطالب درسی کتاب رو می‌خوانید و تا رسیدید به این جملات که مثلاً طبق فلان منبع یا طبق پژوهش‌های تاریخی و ... دست به قلم شوید و زیر اون منابع خط بکشید و به ذهن بسپارید.

- ۷۰- به دنبال کدام عامل در عصر باستان، کشت گونه‌های جدیدی از گیاهان و درختان در سرتاسر قلمرو سلسله‌های ایران، معمول شد؟
- (۱) دولتی شدن زمین‌های زراعتی
- (۲) گسترش راه‌ها و توسعه تجارت
- (۳) تشویق حکومت‌ها به زراعت
- (۴) کندن قنات برای آبیاری

(آسان - اقتصاد و معیشت - خط به خط - ۱۰۱۳)

پاسخ: گزینه ۲

در عصر باستان بر اثر گسترش راه‌ها و توسعه تجارت، کشت گونه‌های جدیدی از گیاهان و درختان سرتاسر قلمرو پهن‌اور سلسله‌های ایران، معمول شد. همچنین در آن عصر، گونه‌هایی از گیاهان و درختان از ایران به اروپا و چین رفت و یا از آنجا به ایران آمد.

مشاوره

علت و معلول‌ها توی تاریخ خیلی مهمن و اتفاقاً همیشه هم ازش سؤال می‌آید و باید وقتی مطالب درسی رو می‌خوانید، مارکر به دست، به این علت و معلول‌ها رسیدید، زیرشون خط بکشید تا همیشه یادتون بمونه!

درس‌های هفتم و هشتم مجموعاً **تست ۱** از **تست ۱۲** کنکور را پوشش داده‌اند.

۷۱- به ترتیب دلایل توانایی و ظرفیت بالای جذب جمعیت در ایران و عامل تأثیرگذار در پراکندگی جمعیت در دهه‌های اخیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- ۱) بهره‌مندی در حوزه تجارت منطقه‌ای - رفاه و درآمد
- ۲) موقعیت جغرافیایی منحصر به فرد - مسائل اقتصادی و آب و هوایی
- ۳) محیط طبیعی ویژه - نقش انسان
- ۴) برخورداری از اقلیم خاص چهار فصل - عوامل طبیعی

(آسان - پراکندگی و رشد جمعیت - خط به خط - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

کشور ایران، به لحاظ برخورداری از موقعیت جغرافیایی ممتاز و همچنین محیط طبیعی ویژه، توانایی و ظرفیت بالای جذب جمعیت را دارا می‌باشد. در دهه‌های اخیر، نقش انسان به عنوان عامل تأثیرگذار در پراکندگی جمعیت، نسبت به گذشته، افزایش چشمگیری داشته است.

از نظر جغرافی‌دانان نقشه پراکندگی جمعیت همواره تغییر می‌کند.

جمعیت و توزیع آن در کشور ما ناهمگون است؛ یعنی برخی مناطق، جمعیت بیشتر و برخی مناطق، جمعیت کمتری دارند.

نقاط شمالی و غربی کشور جمعیت متراکم‌تر و نواحی جنوبی و شرقی از نظر جمعیتی کم‌تراکم‌تر هستند.

برخی نواحی مرکزی (بیابان‌ها) تقریباً خالی از سکنه است.

پراکندگی جمعیت

ناهمواری‌ها

رودهای دائمی و موقت

معادن

پوشش گیاهی و ...

پیشینه تاریخی

سرمایه و فناوری

سرمایه‌گذاری دولت‌ها

حمل و نقل و ارتباطات و ...

عوامل طبیعی

عوامل انسانی

تأثیرپذیری پراکندگی جمعیت از

در دهه‌های اخیر، انسان نقش اساسی‌تری به عنوان یک عامل اثرگذار در پراکندگی جمعیت ایفا کرده است.

۷۲- در کدام عبارت، علت استفاده از قانون ۷۰ به درستی آمده است؟

- ۱) نیاز به آینده‌نگری جمعیتی برای برنامه‌ریزی‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، آموزشی، فرهنگی و دفاعی
- ۲) دستیابی به میزان افزایش و کاهش جمعیت
- ۳) اطلاع از میزان رشد جمعیت و اطلاع از وضعیت سنی و جنسیتی جمعیت
- ۴) برنامه‌ریزی دقیق و بررسی ویژگی‌های جمعیتی

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - پراکنندگی و رشد جمعیت - خط به خط - ۱۰۰۷)

معمولاً برنامه‌ریزان برای برنامه‌ریزی‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، آموزشی، فرهنگی و دفاعی به آینده‌نگری جمعیتی نیاز دارند. قانون ۷۰، زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می‌دهد. اطلاع از میزان رشد جمعیت، پایه محاسبه فرمول دو برابر شدن جمعیت است. زمان به دست آمده سبب می‌شود تا برای آینده، پیش‌بینی‌های لازم را انجام دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) یکی از مباحث مهم جمعیت، بررسی میزان افزایش و کاهش جمعیت هر کشور است.
- ۳) و ۴) ساختمان جمعیت، ویژگی‌های قابل اندازه‌گیری جمعیت را مورد بررسی قرار می‌دهد. اطلاع از وضعیت سنی و جنسیتی جمعیت هر کشور از موارد قابل توجه برنامه‌ریزان است.

دو برابر شدن جمعیت

معمولاً برنامه‌ریزان برای برنامه‌ریزی‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، آموزشی و فرهنگی و دفاعی به آینده‌نگری جمعیتی نیاز دارند. قانون ۷۰، زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می‌دهد و کمک می‌کند برای آینده پیش‌بینی‌های لازم انجام شود. برای محاسبه دو برابر شدن جمعیت، لازم است از نرخ رشد جمعیت اطلاع داشته باشیم.

$$\text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت} = \frac{۷۰}{\text{نرخ رشد جمعیت}}$$

با توجه به نرخ رشد جمعیت در ایران در سال ۱۳۹۵، می‌توان مدت زمان دو برابر شدن جمعیت را این‌گونه محاسبه کرد:

$$\frac{۷۰}{۱/۱} = ۶۳/۶$$

۷۳- به چه دلیل متخصصان، جمعیت را به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند و جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی چگونه است؟

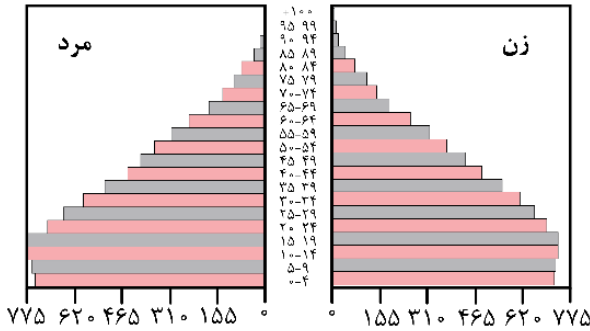
- ۱) اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور - در طول زمان دچار تغییرات قابل توجه می‌شود.
- ۲) اهمیت بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت گروه‌های خاص - در طول زمان دچار تغییرات قابل توجه می‌شود.
- ۳) اهمیت بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت گروه‌های خاص - جز در زمان‌های خاص تفاوت چندانی ندارد.
- ۴) اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور - جز در زمان‌های خاص تفاوت چندانی ندارد.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - ساختمان جمعیت و سیاست‌های جمعیتی - خط به خط - ۱۰۰۷)

جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی جز در زمان‌های خاص، تفاوت چندانی ندارد؛ اما در طول زمان، نسبت سنی در کشورها دچار تغییراتی می‌شود. متخصصان به دلیل اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور از لحاظ سنی، جمعیت را به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند.

۷۴- با توجه به هرم سنی کشور اکوادور، چه تعداد از موارد زیر درباره جمعیت این کشور صادق است؟

- الف - جوانی جمعیت
- ب - فعالان اقتصادی زیاد
- ج - رشد کم جمعیت
- د - تعداد زیاد موالید

۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴)

(متوسط - ساختمان جمعیت و سیاست‌های جمعیتی - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

موارد «الف»، «ب» و «د» درست‌اند.

در هرم سنی کشورهای در حال توسعه (مانند اکوادور)، قاعده هرم پهن است که نشان‌دهنده جوانی جمعیت، تعداد زیاد موالید و در نتیجه رشد بالای جمعیت و همچنین فعالان اقتصادی زیاد است.

هرم سنی

در هر کشوری هرم سنی به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که با ساختمان سنی جمعیت آن کشور آشنا شوند و از آن برای برنامه‌ریزی استفاده کنند؛ به عنوان نمونه برای تحقق برنامه‌های تأمین اجتماعی، بهبود وضعیت سالمندان، ارتقای سطح سلامت جامعه، تأمین شغل برای حال و آینده، ایجاد فرصت‌های تحصیلی، تفریحی و رفاهی برای جوانان، امنیت ملی جلوگیری از پیری جمعیتی، از اطلاعات و آمارهای سنی و جنسیتی جمعیت کمک می‌گیرند. در نظر داشته باشید که هر هرم معنای خاص خود را دارد.

قاعده پهن: جوانی جمعیت، تعداد زیاد موالید و در نتیجه رشد بالای جمعیت و در عین حال امید به زندگی پایین. (به خاطر این‌که موالید زیاد در کشورهای در حال توسعه مشاهده می‌شود که از نظر امکانات بهداشتی در سطح پایین‌تری قرار دارند.)

قاعده باریک: پیری جمعیت و مرگومیر بالا. کتاب توضیحی درباره قاعده و راس هرم جمعیتی نداده و ما هم مجاز به طراحی سوال از موارد خارج کتاب نیستیم.

۷۵- کدام گزینه با توجه به جدول زیر که به یک کشور فرضی تعلق دارد، رشد مطلق آن کشور را به درصد نشان می‌دهد؟

میزان موالید	میزان مرگ و میر	جمعیت	میزان مهاجرپذیری	میزان مهاجرفرستی
۳۵۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	۵۰۰۰

۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴)

(دشوار - پراکندگی و رشد جمعیت - مسئله - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

نرخ موالید و مرگومیر، بیانگر رشد طبیعی جمعیت است که اگر نرخ مهاجرت را به آن اضافه یا از آن کم کنیم، رشد مطلق جمعیت به دست می‌آید.

برای درک بهتر، فرمول را به صورت زیر می‌نویسیم:

$$\text{رشد مطلق جمعیت} = \left(\frac{\text{مهاجران خارج شده} - \text{میزان مرگ و میر}}{\text{کل جمعیت}} - \frac{\text{مهاجران وارد شده} + \text{میزان موالید}}{\text{کل جمعیت}} \right) \times 100$$

$$\text{رشد مطلق جمعیت} = \frac{(350000 + 40000) - (60000 + 5000)}{25000000} \times 100 = 1/3$$

رشد طبیعی جمعیت

یکی از مباحث مهم جمعیت، بررسی میزان افزایش یا کاهش جمعیت هر کشور است. متخصصان برای بررسی این موضوع، رشد طبیعی جمعیت را اندازه‌گیری می‌کنند. متخصصان برای محاسبه رشد طبیعی جمعیت میزان مرگ‌ومیر و موالید را در یک سال مشخص، از هم کم و بر تعداد کل جمعیت تقسیم و سپس آن را به درصد بیان می‌کنند.

$$\text{رشد طبیعی جمعیت} = \frac{(\text{میزان مرگ‌ومیر} - \text{میزان موالید})}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

مثال: اگر میزان موالید ایران در سال ۱۳۹۵ حدود ۱,۲۵۰,۰۰۰ نفر و مرگ‌ومیر آن ۳۷۰,۰۰۰ نفر باشد، میزان رشد طبیعی ایران چند درصد است؟

$$\frac{1,250,000 - 370,000}{79,926,270} \times 100 = 1.1\%$$

میزان رشد طبیعی جمعیت در کشورهای مختلف متفاوت است. برخی کشورها رشد بیش از ۳/۵ درصد و برخی رشد منفی دارند.

رشد مطلق جمعیت

علاوه بر زاد و ولد و مرگ‌ومیر، عامل مهاجرت نیز بر رشد جمعیت کشورها مؤثر است. اگر در محاسبه رشد طبیعی جمعیت، عامل مهاجرت را هم در نظر بگیریم؛ یعنی تعداد مهاجران را نیز به آن اضافه یا از آن کم کنیم، رشد مطلق جمعیت به دست می‌آید.

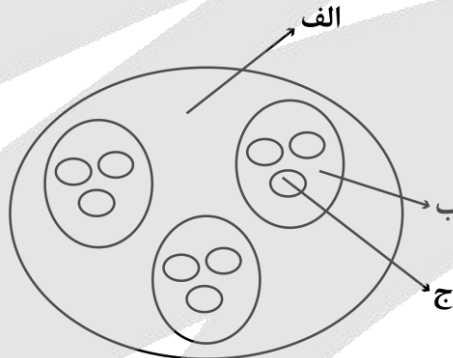
$$\text{رشد مطلق جمعیت} = \frac{\text{تعداد مهاجران} \pm (\text{میزان مرگ‌ومیر} - \text{میزان موالید})}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

مثال: با توجه به آمار سال ۱۳۹۵، میزان مهاجرت از ایران ۲,۰۰۰,۰۰۰ نفر و میزان ورود مهاجران به ایران ۱,۵۰۰,۰۰۰ نفر بوده است. رشد مطلق جمعیت در ایران چند درصد بوده است؟

$$\frac{(1,250,000 + 1,500,000) - (370,000 + 2,000,000)}{79,926,270} \times 100 = 0.5\%$$

۷۶- با توجه به شکل زیر کدام مورد در رابطه با تقسیمات فعلی کشور ایران به درستی بیان شده است؟

- ۱) در صورتی که «الف» توسط فرماندار اداره شود، واحد اداری «ب» شهرداری می‌باشد و «ج» محیطی همگن است که حداقل ۲۰ خانوار یا ۱۰۰ نفر در آن سکونت دارند.
- ۲) در صورتی که «الف» توسط استاندار اداره شود، «ج» از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل شده باشد، واحد اداری «ب» فرمانداری می‌باشد.
- ۳) در صورتی که «ج» توسط شهردار اداره شود، واحد اداری «الف» بخش‌داری می‌باشد و «ب» از به هم پیوستن چند دهستان همجوار، روستا و شهر تشکیل شده است.
- ۴) در صورتی که «ج» توسط دهیار اداره شود، «ب» کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین را نشان می‌دهد و واحد اداری «الف» بخش‌داری می‌باشد.

دشوار - تقسیمات کشوری ایران - مفهومی - ۱۰۰۸

پاسخ گزینه ۴

از لحاظ نظام اداری، دهستان تابع بخش، بخش تابع شهرستان، شهرستان تابع استان و استان تابع تشکیلات مرکزی (پایتخت) خواهد بود.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱ اگر «الف» شهرستان باشد (توسط فرماندار اداره می‌شود) «ب» شهر می‌باشد که واحد اداری آن شهرداری است و «ج» روستا می‌باشد.
- ۲ اگر «الف» استان باشد (توسط استاندار اداره می‌شود) «ب» شهرستان می‌باشد که واحد اداری آن فرمانداری می‌باشد و «ج» دهستان می‌باشد که از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل شده است.
- ۳ در صورتی که «ج» شهر باشد (توسط شهردار اداره می‌شود) «الف» بخش می‌باشد و «ب» نیز بخش است که از به هم پیوستن چند دهستان همجوار، روستا و شهر تشکیل شده است.
- ۴ در صورتی که «ج» روستا باشد (توسط دهیار اداره می‌شود) «ب» دهستان می‌باشد و «الف» بخش می‌باشد که واحد اداری آن بخش‌داری است.

تقسیمات کشوری

دهستان، کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل می‌شود و از لحاظ محیط طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی همگن است و امکان خدمات‌رسانی و برنامه‌ریزی در سامانه و شبکه‌ای واحد را فراهم می‌سازد.

۷۷- هر یک از موارد «الف» و «ب» به ترتیب اشاره به کدام دوره‌های تاریخی دارد؟

الف - واحدهای اصلی تقسیمات کشوری در این دوره‌های تاریخی یکسان بوده است.

ب - تعداد بزرگترین واحد از تقسیمات کشوری در این دوره‌های تاریخی برابر بوده است.

- ۱) هخامنشیان و اشکانیان - عباسیان و حال حاضر
 ۲) صفویه و زندیه - قاجاریه و سلوکیان
 ۳) عباسیان و افشاریه - قاجاریه و سلوکیان
 ۴) ساسانیان و اشکانیان - عباسیان و حال حاضر

(دشوار - تقسیمات کشوری ایران - مفهومی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۱

واحدهای اصلی تقسیمات کشوری در برخی دوره‌های تاریخی یکسان بوده است:

- ۱- قسمت‌های حکومت هخامنشی در حکومت اشکانیان یا پارت‌ها ادامه داشت.
- ۲- در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه. تعداد بزرگترین واحد از تقسیمات کشوری در برخی دوره‌های تاریخی برابر بوده است:
- ۱) در دوره عباسیان، قلمرو جغرافیایی آنها به واحدهایی تحت عنوان ایالت تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.
- ۲) در سال ۱۳۵۷ ه.ش، در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی، ایران به ۲۴ استان تقسیم شد. و در سال ۱۳۷۲ ه.ش طرح اولین استان جدید با نام اردبیل (استان ۲۵ ام) به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن استان‌های قم (۲۶)، قزوین (۲۷)، گلستان (۲۸)، خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی (۲۹) و ۳۰ ام (توجه شود که استان خراسان بزرگ به سه استان تقسیم شد و بنابراین دو استان به تعداد استان‌ها اضافه گردید) و البرز (۳۱) اضافه شدند.

شرح تقسیمات کشوری	دوره تاریخی	
یک آبادی کوچک را ویس و آبادی بزرگتر را گنو می‌نامیدند.	آریاییان	پیش از اسلام
داریوش کشور را به سی شَهْرَبی که همان شهر می باشد، تقسیم کرد و برای هر یک از آنان مأمورینی گماشت که آنها را شهربان و به یونانی ساتراپ می‌گفتند.	هخامنشیان	
کشور به ۷۲ بخش تقسیم شد.	سلوکیان	
قسمت‌های حکومت هخامنشی در حکومت اشکانیان یا پارت‌ها ادامه داشت.	اشکانیان	
کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.	ساسانیان	پس از اسلام
در دوره عباسیان، قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان ایالت تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.	عباسیان	
عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.	صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه	
در دوره قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از: آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و بنادر، خراسان و سیستان.	قاجاریه	
با تصویب قانون تقسیمات کشوری، ایران به ده استان که نام هر استان یک عدد بود و ۴۹ شهرستان تقسیم شد. در این قانون، هر استان به چند شهرستان و هر شهرستان به چند بخش و هر بخش به چند دهستان و هر دهستان به چند قصبه تقسیم می‌شد.	سال ۱۳۱۶	
در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی، ایران به ۲۴ استان تقسیم شد. در سال ۱۳۷۲ ه.ش طرح اولین استان جدید با نام اردبیل به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن استان‌های قم، قزوین، گلستان، خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی و البرز اضافه شدند.	سال ۱۳۵۷	

۷۸- کدام موارد در رابطه با تقسیمات کشوری در ایران پیش از اسلام، به درستی مطرح شده‌اند؟

- الف - در دوره ساسانیان همانند اشکانیان کشور به ۷۲ قسمت تقسیم شد که بزرگترین آن خوره نام داشت.
 ب - در دوره ساسانیان برخلاف اشکانیان کشور به ۷۲ قسمت تقسیم شد که بزرگترین آن ایالت نام داشت.
 ج - در دوره اشکانیان همانند هخامنشیان کشور به ۳۰ شهربی تقسیم شد که مأمورین آن‌ها ساتراپ نام داشت.
 د - در دوره هخامنشیان برخلاف سلوکیان کشور به ۳۰ شهربی تقسیم شد که توسط شهربان اداره می‌شدند.
 (۱) «الف» و «ج» (۲) «ب» و «ج» (۳) «ب» و «د» (۴) «ج» و «د»

(دشوار - تقسیمات کشوری ایران - مفهومی - ۱۰۰۸)

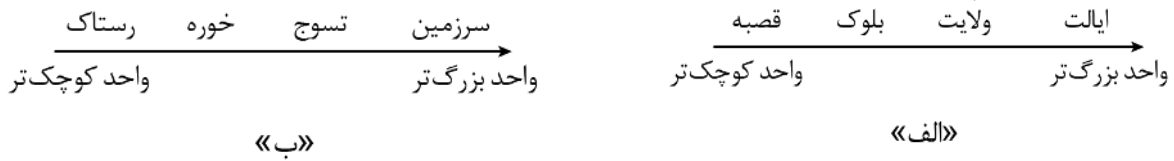
پاسخ: گزینه ۴

در عصر هخامنشیان، داریوش کشور را به سی شَهْرَبی که همان شهر می‌باشد، تقسیم کرد و برای هر یک از آنان مأمورینی گماشت که آن‌ها را «شهربان» و به یونانی «ساتراپ» می‌گفتند. در دوره سلوکیان کشور به ۷۲ بخش تقسیم شد. قسمت‌های حکومت هخامنشی در حکومت اشکانیان یا پارت‌ها ادامه داشت. در دوره ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود. توجه داشته باشید دوره اشکانیان بعد از هخامنشیان است و همان تقسیمات هخامنشیان را تکرار کرده‌اند. بنابراین در دوره اشکانیان همانند هخامنشیان کشور به ۳۰ شهربی تقسیم شد.

۷۹- مورد به ترتیبِ درستی از واحدهای تقسیمات کشوری از نظر وسعت اشاره دارد که

«الف»

«ب»

- ۱) «الف» - مطابق با تقسیمات کشوری در دوره صفویه همانند قاجاریه است.
- ۲) «ب» - مطابق با تقسیمات کشوری در دوره ساسانیان برخلاف اشکانیان است.
- ۳) «الف» - مطابق با تقسیمات کشوری در دوره افشاریه برخلاف زندیه است.
- ۴) «ب» - مطابق با تقسیمات کشوری در دوره ساسانیان همانند هخامنشیان است.

متوسط - تقسیمات کشوری ایران - خط به خط - ۱۰۰۸

پاسخ: گزینه ۱

در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه. توجه شود که در دوره ساسانیان کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوج یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

۸۰- با توجه به شکل مقابل، کدام گزینه درست است؟

- ۱) واحدی از تقسیمات کشوری است که توسط فرماندار اداره می‌شود.
- ۲) کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است.
- ۳) واحدی از تقسیمات کشوری است که از پیوند چند دهستان تشکیل می‌شود.
- ۴) بزرگ‌ترین واحد تقسیمات کشوری است که استاندار آن را اداره می‌کند.

متوسط - تقسیمات کشوری ایران - خط به خط - ۱۰۰۸

پاسخ: گزینه ۱

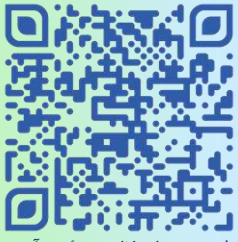
در تصویر، ما شاهد واحدی از تقسیمات کشوری ایران هستیم که از چند بخش همجوار تشکیل شده است. کدام یک از واحدها این ویژگی را دارد؟ شهرستان.

شکل مربوط به شهرستان قائنات است که از سه بخش مرکزی، بخش سده و بخش نیمبلوک تشکیل شده است. در هر یک از این بخش‌ها چندین دهستان وجود دارد. شهرستان چگونه وضعی دارد؟ واحدی از تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند بخش همجوار تشکیل شده و از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، واحد متناسب و همگنی را به وجود آورده است. شهرستان توسط فرماندار اداره می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲) دهستان این ویژگی را دارد.
- ۳) بیانگر بخش است.
- ۴) مربوط به استان است.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

منطق: درس هفتم (احکام قضایا) / درس هشتم (قیاس اقترازی)
صفحه‌های ۶۲ تا ۸۲

بودجه‌بندی
این آزمون

درس‌های هفتم و هشتم، در مجموع ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

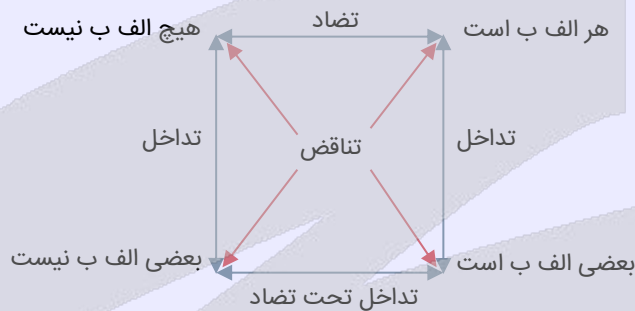
۸۱- کدام گزینه در مورد احکام قضایا درست است؟

- (۱) همه قضایای محصوره، حداقل دارای ۴ نوع رابطه هستند.
- (۲) شرط اساسی در مربع تقابل، تغییر کمیت و کیفیت قضیه است.
- (۳) یکی از احکام موجود در مربع تقابل، جابجایی موضوع و محمول است.
- (۴) اینگونه نیست که احکام قضایا، صرفاً برای قضایای محصوره قابل تصور باشد.

(متوسط - تناقض، تداخل و تضاد - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

مربع تقابل:

قضایای شخصی نیز می‌توانند در میان احکام قضایا، دارای تناقض باشند.

نکته

با تغییر نسبت در قضایای شخصی به رابطه تناقض می‌رسیم.

مثال رابطه تناقض در قضایای شخصی:

علی باهوش است ← علی باهوش نیست

تذکر!

«مربع تقابل» مخصوص قضایای محصوره است؛ اما «احکام قضایا» (مانند رابطه تناقض) برای قضایای شخصی نیز صدق می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

میان قضایای محصوره، حداقل ۳ نوع رابطه وجود دارد؛ نه ۴ نوع رابطه. در واقع، قضایای جزئی، متضاد ندارند و قضایای کلیه،

تداخل تحت تضاد ندارند. (حتی اگر تداخل تحت تضاد را نخوانده بودید نیز تأثیری در پاسخ این تست نداشت)

مثال

قضیه «بعضی الف ب نیست» دارای سور جزئی است و متضاد ندارد.

در مربع تقابل، از میان کمیت و کیفیت، تغییر یک کدام نیز کافی است.

مثال

می‌تواند کمیت ثابت باشد اما کیفیت تغییر کند ← رابطه تضاد

می‌تواند کمیت تغییر کند اما کیفیت ثابت باشد ← رابطه تداخل

گزینه ۲ از نگاه دیگر

اگر گفته می‌شد «تغییر کمیت یا کیفیت قضیه» این گزینه نیز درست بود؛ یعنی به جای «و» از «یا» استفاده می‌کرد.

۳ مربع تقابل برای قضایایی است که موضوع و محمول آن ثابت باشد.

تذکره!

فقط در «عکس مستوی» جای موضوع و محمول تغییر می‌کند که ارتباطی به مربع تقابل ندارد.

۸۲- متضاد متناقض قضیه صادق «بعضی الف ب است» چیست و از نظر صدق و کذب چه وضعیتی دارد؟

- (۱) هر الف ب است - کاذب
 (۲) هیچ الف ب نیست - نامعلوم
 (۳) هیچ الف ب نیست - کاذب
 (۴) هر الف ب است - نامعلوم

(متوسط - تناقض، تداخل و تضاد - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

استراتژی

کلم اول

متناقض قضیه صادق «بعضی الف ب است» را به دست می‌آوریم

هم سور را تغییر می‌دهیم؛ هم نسبت را ← هیچ الف ب نیست.
 در تناقض، از صدق به کذب می‌رسیم ← پس قضیه «هیچ الف ب نیست» کاذب می‌شود.

کلم دوم

متضاد قضیه کاذب «هیچ الف ب نیست» را به دست می‌آوریم

فقط نسبت را تغییر می‌دهیم ← هر الف ب است.
 در تضاد، از کذب نمی‌توان به نتیجه مشخصی رسید ← وضعیت صدق و کذب قضیه «هر الف ب است» نامعلوم می‌باشد.

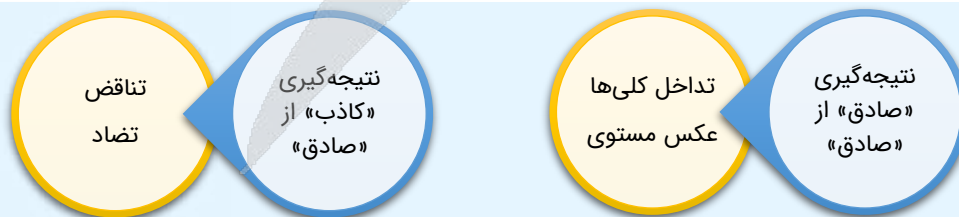
۸۳- با علم به صدق قضیه «هر الف ب است» به ترتیب کدام قضیه صادق و کدام قضیه کاذب است؟

- (۱) بعضی الف ب است - بعضی الف ب نیست
 (۲) بعضی الف ب نیست - بعضی الف ب است
 (۳) بعضی الف ب است - هیچ الف غیر ب نیست
 (۴) هیچ الف ب نیست - هیچ الف ب نیست

(متوسط - تناقض، تداخل و تضاد - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

استراتژی

میانبر

مطابق کادر بالا، فقط در تناقض و تضاد است که از یک قضیه صادق، به یک قضیه کاذب می‌رسیم. (رد گزینه‌های ۲ و ۳)
 مطابق کادر بالا، فقط در تداخل و عکس مستوی است که از یک قضیه صادق کلی، به یک قضیه صادق می‌رسیم. (رد گزینه‌های ۲ و ۴)

قضیه «بعضی الف ب است» که اولین قضیه گزینه «۱» می باشد، متداخل قضیه صادق صورت سؤال است؛ پس صادق می باشد؛ زیرا در تداخل، از صدق کلی، به صدق جزئی می رسیم.

قضیه «بعضی الف ب نیست» که دومین قضیه گزینه «۱» می باشد، متناقض قضیه صادق صورت سؤال است؛ پس کاذب می باشد؛ زیرا در تناقض، از صدق، به کذب می رسیم.

بررسی سایر گزینه ها:

۲) قضیه اول کاذب و قضیه دوم صادق است.

۳) قضیه اول صادق است - قضیه دوم نیز صادق است؛ زیرا عیناً معادل همان قضیه صورت سؤال می باشد.

تذکره!

هر جا «غیر» در محمول بود؛ آن را خط بزنی و نسبت را تغییر دهی. مثلاً در گزینه «۳»، «غیر» را خط زدیم و به جای آن، فعل «نیست» را به «است» تبدیل کردیم که معادل همان قضیه صورت سؤال شد.

۴) قضیه اول کاذب است - در قضیه دوم جای موضوع و محمول تغییر کرده است که نباید اینگونه باشد.

۸۴- اگر از قضیه «برخی علتها، معلول نیستند» نتیجه بگیریم «برخی معلولها، علت نیستند» کدام عبارت درست است؟

۱) قضیه اول صادق و قضیه دوم کاذب است.

۲) با توجه به واقعیت، استدلال معتبری است.

۳) قطعاً دچار مغالطه ایهام انعکاس شده ایم.

۴) قیاسی نامعتبر اما ضروری ارائه کرده ایم.

(متوسط - عکس مستوی و مغالطه ایهام انعکاس - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

تذکره!

در دانش منطق، با ماده و محتوا کاری نداریم.

اگر هر یک از قواعد عکس مستوی رعایت نشود دچار مغالطه ایهام انعکاس شده ایم. یکی از قواعد عکس مستوی این است که سالبه جزئی، عکس مستوی لازم الصدق ندارد. در صورت سؤال از قضیه سالبه جزئی، عکس مستوی گرفته شده، پس قطعاً مغالطه ایهام انعکاس رخ داده است.

نکته

حتی اگر از سالبه جزئی عکس مستوی بگیریم و قضیه صادق باشد، باز هم دچار مغالطه ایهام انعکاس شدیم.

۸۵- در کدام گزینه مغالطه ایهام انعکاس وجود دارد؟

۱) هرکس که مثلثات می داند، دیپلم ریاضی دارد؛ پس برخی دیپلمه های رشته ریاضی، مثلثات بلد هستند.

۲) برخی موافقین تأثیر مثبت معدل در کنکور، دانش آموز هستند؛ پس همه دانش آموزان، موافق تأثیر مثبت معدل هستند.

۳) همه فارغ التحصیلان رشته انسانی درس ادبیات را خوانده اند؛ اما نمی توان گفت هرکس درس ادبیات خوانده، فارغ التحصیل انسانی است.

۴) برخی کارمندان با تعطیلی های مکرر ادارات خوشحال نمی شوند؛ اما نمی توان گفت برخی از افرادی که از تعطیلی ادارات خوشحال نمی شوند، کارمند نیستند.

(متوسط - عکس مستوی و مغالطه ایهام انعکاس - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

عکس مستوی قضیه «موجبه جزئی» همان «موجبه جزئی» است؛ در حالی که در گزینه «۲» به صورت «موجبه کلیه» عکس شده است.

تذکره!

موجبه کلیه به صورت موجبه جزئی عکس می شود؛ اما موجبه جزئی به صورت موجبه کلیه عکس نمی شود و همان شکل خود را حفظ می کند.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) قضیه «موجبه کلیه» به صورت «موجبه جزئی» عکس شده است؛ پس مغالطه ایهام انعکاس ندارد.

۳ قضیه «موجبه کلیه» به صورت «موجبه جزئیه» عکس می شود؛ در این گزینه نیز در هنگام انعکاس، وقتی سور تغییر نکرده، به درستی نوشته شده که «نمی توان گفت...» و این موضوع رعایت شده است.

۴ قضیه «سالبه جزئیه» عکس مستوی لازم الصدق ندارد؛ در این گزینه نیز به درستی نوشته شده که «نمی توان گفت...» و این موضوع رعایت شده است.

دام تستی

اگر به کلیدواژه «نمی توان گفت» در گزینه های «۳ و ۴» دقت نکردید، در دام طراح تست افتاده اید.

تست مذکور مشابه کنکور سراسری داخل ۱۴۰۰ طرح شده است.

در کدام مورد مغالطه ایهام انعکاس وجود دارد؟

- ۱) تعدادی از کالاهایی که صادر می شوند، از مالیات معاف نشده اند، پس چند قلم از کالاهای معاف از مالیات، صادر نشده اند.
- ۲) چون هیچ یک از علف خوارانی که تاکنون مشاهده شده بدون شُم نبوده اند، می فهمیم که بعضی بدون شُم ها جزء علف خواران نیستند.
- ۳) بعضی فیلسوفان، رابطه ضروری میان علت و معلول را انکار می کنند، پس تعدادی از کسانی که منکر ضرورت علی و معلولی اند، فیلسوف اند.
- ۴) طبق نظرسنجی ها، هیچ یک از مردم موافق افزایش قیمت کالاهای اساسی نیستند، پس ما با افزایش قیمت کالاهای اساسی موافق نیستیم.

پاسخ: گزینه ۱

۸۶ - کدام عبارت درباره قیاس اقترانی صحیح نیست؟

- ۱) اینگونه نیست که همواره جایگاه حد وسط در میان دو مقدمه قیاس یکسان باشد.
- ۲) شرط نتیجه گیری از دو مقدمه قیاس، وجود جزء مشترک میان آن ها است.
- ۳) موضوع نتیجه از مقدمه اول و محمول نتیجه از مقدمه دوم اخذ می شود.
- ۴) مقدمه اول و دوم از یک قیاس، می تواند جمله خبری یا انشایی باشد.

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - قیاس اقترانی / تا قبل از شرایط اعتبار قیاس - خط به خط - ۱۰۰۸)

مقدمات قیاس لزوماً قضیه، یعنی جمله خبری بامعنا هستند و جملات انشایی چون قضیه محسوب نمی شوند، نمی توانند به عنوان مقدمات قیاس استفاده شوند.

میانبر

جملات انشایی، اصلاً در دانش منطق بررسی نمی شوند که بخواهند در قیاس ذکر شوند.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) حد وسط در قیاس اقترانی می تواند در یکی از مقدمات موضوع و در مقدمه دیگر محمول باشد (شکل های اول و چهارم) و یا اینکه در هر دو مقدمه محمول (شکل دوم) و یا در هر دو مقدمه موضوع (شکل سوم) باشد.

نکته

به حد وسط، «عامل مقارنت مقدمه ها» نیز می گویند؛ زیرا سبب نزدیکی و مقارنت دو مقدمه می شود.

۲) برای آنکه بتوان از دو مقدمه قیاس نتیجه گرفت باید رابطه ای میان دو قضیه برقرار باشد؛ یعنی باید جزء مشترکی میان آنها وجود داشته باشد.

اینجوری بهتر یاد میگیری!

وقتی دو نفر می خوان باهم ازدواج کن، باید توی بعضی اخلاق ها، باهم تفاهم داشته باشن؛ قضایا هم همینطور هستند و به شرطی میشه باهاشون قیاس ساخت و ازشون نتیجه گرفت که حد وسط داشته باشن.

نکته

نمی توان از دو قضیه ای که ارتباطی با یکدیگر ندارند، نتیجه ای به دست آورد.

مثال

مقدمه اول: بعضی ایرانی‌ها کرد زبان هستند.
مقدمه دوم: هر کارمندی، حقوق‌بگیر است.
نتیجه: *

در قیاس اقترائی، اجزای نتیجه در میان مقدمات پخش شده‌اند؛ به عبارت دیگر موضوع نتیجه عیناً در مقدمه اول و محمول نتیجه عیناً در مقدمه دوم قیاس وجود دارند.

یادآوری مباحث مربوط به حد وسط

۸۷- کدام قیاس فاقد مغالطه عدم تکرار حد وسط است؟

- (۱) انسان از خاک است، خاک از جمادات است، پس انسان از جمادات است.
- (۲) من به او بدهکار هستم و او هم به شما بدهکار است؛ بنابراین من به شما بدهکارم.
- (۳) کارمندا پولدارند، پولدارها جزء قشر کارگر نیستند؛ پس کارمندا جزء قشر کارگر نیستند.
- (۴) سبز یشمی رنگ است؛ رنگ یک نقطه دارد؛ پس می‌توان گفت سبز یشمی هم یک نقطه دارد.

(متوسط - قیاس اقترائی / تا قبل از شرایط اعتبار قیاس - مفهومی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

در این گزینه «پولدار» حد وسط است که در هر دو مقدمه هم به صورت لفظی و هم معنایی تکرار شده است؛ بنابراین مغالطه عدم تکرار حد وسط در قیاس این گزینه وجود ندارد.

تذکر!

سؤال فقط از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که مغالطه عدم تکرار حد وسط نداشته باشد؛ بنابراین نیازی به بررسی سایر شرایط مثل قانون کیفیت نتیجه یا شرایط اعتبار قیاس نیست و صرفاً همین که حد وسط در هر دو مقدمه به درستی تکرار شده باشد کافی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

حد وسط در مقدمه اول «از خاک» و در مقدمه دوم «خاک» است؛ پس حد وسط به صورت لفظی تکرار نشده است و مغالطه رخ داده است.

یک مثال پرتکرار دیگر که مشابه گزینه ۱ است

شراب از انگور است. انگور حلال است؛ پس شراب حلال است.

حد وسط در مقدمه اول «بدهکار به او» و در مقدمه دوم «بدهکار به شما» است؛ پس حد وسط به صورت لفظی تکرار نشده است و مغالطه رخ داده است.

«رنگ» در مقدمه اول به معنای «مصدق خارجی رنگ» و در مقدمه دوم به معنای «لفظ رنگ» است؛ پس حد وسط به صورت معنایی تکرار نشده است و مغالطه رخ داده است.

یک مثال پرتکرار دیگر که مشابه گزینه ۴ است

دکتر پزشکیان رئیس‌جمهور است. رئیس‌جمهور هر ۴ سال عوض می‌شود؛ پس دکتر پزشکیان هر ۴ سال عوض می‌شود.

یادآوری

برای دانستن تفاوت مصداق و لفظ به توضیحات ابتدایی درس دوم مراجعه کنید.

مشاوره

تمرین‌های کتاب درسی را جدی بگیرید؛ گزینه چهارم این سؤال دقیقاً از مثال کتاب درسی در صفحه ۷۴ اقتباس شده است.

برای یادگیری بیشتر مغالطه عدم تکرار حد وسط، به مثال‌های مذکور توجه کنید

در مثال‌های زیر حد وسط در یک معنا تکرار نشده است:

در باز است، باز پرنده است، پس در پرنده است.
 کسانی که برای دیگران نقشه می‌کشند، غیرقابل اعتمادند، مهندسان راه و ساختمان برای دیگران نقشه می‌کشند؛ بنابراین مهندسان راه و ساختمان غیرقابل اعتمادند.

شراب آب انگور است. آب انگور حلال است؛ پس شراب حلال است.

در مثال‌های زیر حد وسط به یک لفظ تکرار نشده است:

سقراط غیر افلاطون است. افلاطون انسان است؛ سقراط غیر انسان است.
 نان و پنیر از هیچ چیز بهتر است؛ هیچ چیز از نان خالی بهتر نیست؛ بنابراین: نان و پنیر از نان خالی بهتر نیست.
 آب از اکسیژن و نیتروژن است. اکسیژن و نیتروژن قابل احتراق‌اند؛ پس آب قابل احتراق است.

۸۸- کدام قیاس اقترانی، شکل اول و معتبر است؟

(۱) هیچ نیکوکاری گناهکار نیست.	(۲) برخی مجرمین به حبس محکوم می‌شوند.
برخی گناهکاران توبه می‌کنند.	برخی محکومین به حبس، مرد هستند.
نتیجه ← برخی توبه‌کنندگان، نیکوکار هستند.	نتیجه ← برخی مجرمین، مرد هستند.
(۳) همه شیرها، حیواناتی وحشی هستند.	(۴) هر اسبی جاندار است.
برخی حیوانات وحشی، در جنگل زندگی می‌کنند.	بعضی چهارپایان اسب هستند.
نتیجه ← برخی شیرها، در جنگل زندگی می‌کنند.	نتیجه ← بعضی چهارپایان جاندار هستند.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - قیاس اقترانی - مفهومی - ۱۰۰۸)

تذکره!

به ترتیب ظاهری مقدمه‌ها توجه نکنید؛ ممکن است ترتیب ظاهری اشتباه باشد.

اگر به ترتیب ظاهری توجه نکنیم، پس چگونه مقدمه اول و دوم را مشخص کنیم؟

به نتیجه نگاه کنید؛ موضوع نتیجه از هر مقدمه‌ای که آمده بود، آن مقدمه را به‌عنوان مقدمه اول مشخص کنید.

گام اول

ظاهر گزینه ۴:

در نگاه اول، ممکن است گمان کنید که قیاس مذکور در گزینه ۴، شکل چهارم است؛ زیرا ظاهراً حد وسط در مقدمه اول در موضوع و در مقدمه دوم در محمول قرار دارد؛ اما اشتباه می‌کنید 😊

گام دوم

گریز از دام تستی موجود در گزینه ۴:

ترتیب ظاهری مقدمات، برعکس است؛ یعنی جای مقدمه اول و دوم را باید عوض کنید. در واقع، موضوع نتیجه (چهارپایان) از مقدمه دوم گرفته شده؛ پس باید آن را به جای مقدمه اول بنویسیم.

کلم سوم

بازنویسی قیاس موجود در گزینه ۴ و تشخیص شکل قیاس:

مقدمه ۱ ← بعضی چهارپایان اسب هستند.

مقدمه ۲ ← هر اسبی جاندار است.

نتیجه ← بعضی چهارپایان جاندار هستند.

← حد وسط در مقدمه اول «محمول» و در مقدمه دوم ← پس شکل اول است.

«موضوع» است.

کلم آخر

بررسی شرایط اعتبار قیاس:

شرط اول ← هر دو مقدمه موجه است و مشکلی وجود ندارد.

شرط دوم ← علامت حد وسط در مقدمه دوم مثبت است و مشکلی وجود ندارد.

شرط سوم ← در نتیجه، اصلاً علامت مثبت وجود ندارد و نیازی به بررسی شرط سوم نیست.

پس قیاس مذکور، معتبر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) قیاس مذکور، شکل چهارم است؛ زیرا مطابق با نکته‌ای که در توضیح گزینه ۴ مفصلاً توضیح داده شد، ترتیب مقدمات برعکس بیان شده است. همچنین قانون نتیجه قیاس رعایت نشده است: یکی از مقدمات سالبه می‌باشد، اما نتیجه موجه است.

دام تستی

اگر این گزینه را انتخاب کرده‌اید، در دام تست افتاده و صرفاً به ظاهر استدلال توجه کرده‌اید.

۲) و ۳) قیاس‌های مذکور در گزینه‌های ۲ و ۳، شکل اول است و ترتیب مقدمات نیز در آن‌ها رعایت شده و از این حیث، هیچ دامی در آن وجود ندارد؛ اما علامت حد وسط در هر دو مقدمه منفی بوده و قیاس‌ها فاقد شرط دوم اعتبار هستند.

میانبر

مقدمه دوم از قیاس اقترائی شکل اول، همیشه باید دارای سور کلی باشد تا آن قیاس معتبر شود؛ با دانستن این میانبر، گزینه‌های ۲ و ۳ خط می‌خورند.

کنکورشناسی

در کنکور داخل و خارج ۱۳۹۹ از اعتبار قیاس و در کنکور داخل ۱۳۹۳ از شکل قیاس سؤال طرح شده بود؛ اما ترکیب این دو به نحوی که در این تست شاهد آن بودیم، تاکنون در کنکور طرح نشده است؛ با این وجود همچنان شانس بالایی برای طرح سؤال در کنکور دارد.

۸۹- اگر مقدمه اول یک قیاس اقترائی معتبر، «هر الف ب است» باشد و نتیجه آن «هیچ د ب نیست» باشد؛ کدام گزینه می‌تواند مقدمه دوم آن باشد؟

- (۱) بعضی د الف نیست. (۲) بعضی د الف است. (۳) هر د الف است. (۴) هیچ د الف نیست.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - شرایط اعتبار قیاس اقترائی - مفهومی - ۱۰۰۸)

کلم اول

صورت سؤال را با توجه به اطلاعات داده شده، به صورت یک استدلال بازنویسی می‌کنیم

مقدمه اول ← هر الف ب است

مقدمه دوم ←

نتیجه ← هیچ ب د نیست

کلم دوم

- اطلاعات ضروری از استدلال مذکور را بیان می‌کنیم
- نتیجه سالبه است؛ پس یکی از مقدمه‌ها باید سالبه باشد. مقدمه اول موجب است؛ پس مقدمه دوم قطعاً سالبه است. (رد گزینه‌های ۳ و ۲)
- نتیجه دارای سور کلی است؛ پس هیچ کدام از مقدمه‌ها سور جزئی نداشته‌اند. (رد گزینه‌های ۱ و ۲)

تذکر

نتیجه قیاس، تابع پست‌ترین مقدمه‌ها است؛ پس اگر یک مقدمه جزئی باشد، نتیجه حتماً جزئی است. اگر یک مقدمه سالبه باشد، نتیجه حتماً سالبه است.

کلم آخر

جمع‌بندی موارد بالا را بیان می‌کنیم
مقدمه دوم، قطعاً سالبه کلیه است. (تأیید گزینه ۴)

کنکورشناسی

تست مذکور، پرتکرارترین تست کنکور از درس ۸ منطق دهم است؛ به نحوی که در کنکور تیرماه ۱۴۰۴، تیرماه ۱۴۰۳، اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳، تیرماه ۱۴۰۲، دی‌ماه ۱۴۰۱، داخل و خارج ۱۴۰۱ و داخل ۱۴۰۰ مشابه آن طرح شده بود.

تست مذکور مشابه کنکور سراسری تیرماه ۱۴۰۳ است.

- یکی از مقدمات و نتیجه قیاس معتبری به ترتیب، «بعضی ب الف است.» و «بعضی الف ج است.» می‌باشد، مقدمه دیگر این قیاس کدام است؟
- ۱) بعضی ج ب است.
 - ۲) هر ج ب است.
 - ۳) هر ب ج است.
 - ۴) بعضی ب ج است.

پاسخ: گزینه ۳

۹۰- می‌دانیم مقدمه دوم قیاسی، متداخل قضیه «بعضی الف ب است» و مقدمه اول آن «هر الف ج است» می‌باشد؛ اولاً این قیاس شکل چندم است و ثانیاً کدام نتیجه از آن معتبر است؟

- ۱) شکل سوم - هر ج ب است
- ۲) شکل دوم - بعضی ج ب است
- ۳) شکل سوم - بعضی ج ب است
- ۴) شکل دوم - هر ج ب است

(متوسط - شرایط اعتبار قیاس اقترانی - مفهومی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

کلم اول

مقدمه دوم را به دست می‌آوریم؛ لذا ابتدا باید قضیه «بعضی الف ب است» را متداخل کنیم.
بعضی الف ب است ← هر الف ب است

کلم دوم

حالا قیاسی که مقدمات آن صادق شده را بازنویسی می‌کنیم.
مقدمه اول: هر الف ج است.
مقدمه دوم: هر الف ب است.

نتیجه: بعضی ج ب است. (نتیجه شکل سوم، همیشه جزئی است)

کلم سوم

شرایط اعتبار قیاس مذکور را با نتیجه مذکور در گزینه ۳ بررسی می‌کنیم.
شرط اول ← هر دو مقدمه موجب است؛ پس شرط اول که باید حداقل یک کدام موجب باشد، برقرار است.
شرط دوم ← حد وسط (الف) در هر دو مقدمه علامت مثبت دارد؛ پس شرط دوم برقرار است.
شرط سوم ← هیچ کدام از موضوع یا محمول نتیجه، علامت مثبت ندارند؛ پس نیازی به بررسی شرط سوم نیست.

گزینه ۳ پاسخ است؛ زیرا...
از آنجا که حد وسط در هردو مقدمه موضوع است؛ قیاس مذکور شکل سوم بوده و قضیه «بعضی ج ب است» به عنوان نتیجه قیاس معتبر است.

تست مذکور، علی‌رغم ظاهر دشوار خود، بسیار آسان است. در کنکور نیز گاهی چنین تست‌هایی وجود دارد.

حتی اگر نمی‌دانستید که نتیجه شکل سوم همیشه جزئی است و بین گزینه‌های ۱ و ۳ می‌ماند، باز هم گزینه ۱ جواب نبود؛ زیرا در این صورت شرط سوم اعتبار قیاس رعایت نمی‌شد.

۹۱- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف - الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی الگویی است که با شرایط اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کشورها سازگار است و می‌تواند راه روشنی را پیش پای مردم کشورما قرار دهد.

ب - علی سال گذشته خانه‌ای خریداری نموده و امسال آن را به دوست خود فروخته است؛ ارزش حاصل از این معامله در تولید ناخالص داخلی لحاظ نمی‌شود.

ج - استقلال اقتصادی، محصول خودباوری، تلاش و مجاهدت همه‌جانبه و فراگیر مردمان سخت‌کوشی است که حاضر نیستند زیر سایه بیگانگان زندگی کنند و به آنان وابسته باشند.

د - در طبقه‌بندی گروه‌های جمعیتی در شاخص دهک‌ها، سطح درآمد از بیشترین به کم‌ترین مدنظر قرار می‌گیرد.

(۲) صحیح، صحیح، غلط، غلط

(۱) غلط، غلط، غلط

(۴) صحیح، غلط، غلط، صحیح

(۳) غلط، غلط، صحیح، صحیح

(متوسط - مقاوم‌سازی اقتصاد - مفهومی / حفظی - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

الف) غلط است؛ الگوی پیشرفت اسلامی - ایرانی الگویی است که با «شرایط فرهنگی، اقلیمی و تاریخی کشور» سازگار است و می‌تواند راه روشنی را پیش پای مردم ما قرار دهد.

ب) صحیح است؛ ارزش حاصل از خرید و فروش کالاهای دست دوم از جمله خودرو، مبلمان یا خانه در محاسبات لحاظ نمی‌شود. این قبیل کالاها زمانی که برای اولین بار تولید و فروخته شده‌اند، به حساب آمده‌اند.

ج) غلط است؛ «اقتصاد مقاوم»، محصول خودباوری، تلاش و مجاهدت همه‌جانبه و فراگیر مردمان سخت‌کوشی است که حاضر نیستند زیر سایه بیگانگان زندگی کنند و به آنان وابسته باشند.

د) غلط است؛ در طبقه‌بندی گروه‌های جمعیتی در شاخص دهک‌ها، سطح درآمد از کم‌ترین به بیشترین مدنظر قرار می‌گیرد.

۹۲- باتوجه به مندرجات جدول زیر که مربوط به یک کشور فرضی است و تنها دو کالای A و B را تولید می‌کند، به ترتیب نرخ رشد تولید اسمی و نرخ رشد تولید واقعی در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵ چند درصد است؟ (سال ۱۳۹۵ سال پایه است.)

سال	کالای A		کالای B	
	مقدار	قیمت	مقدار	قیمت
۱۳۹۵	۵۰۰	۲,۰۰۰ تومان	۱۰۰	۵,۰۰۰ تومان
۱۳۹۶	۶۰۰	۳,۰۰۰ تومان	۱۲۰	۵,۵۰۰ تومان

(۲) ۶۴ درصد - ۲۰ درصد

(۱) ۶۷ درصد - ۲۰ درصد

(۴) ۶۴ درصد - ۱۵ درصد

(۳) ۶۷ درصد - ۱۵ درصد

فرمول‌های مهم این بخش

تولید کل به قیمت جاری در هر سال:

= تولید کل در سال موردنظر به قیمت جاری (تولید کل اسمی)

(قیمت کالای B در همان سال × مقدار تولید کالای B در سال موردنظر) + (قیمت کالای A در همان سال × مقدار تولید کالای A در سال موردنظر)

تولید کل به قیمت ثابت در هر سال:

= تولید کل در سال موردنظر به قیمت ثابت (تولید کل واقعی)

(قیمت کالای B در سال پایه × مقدار تولید کالای B در سال موردنظر) + (قیمت کالای A در سال پایه × مقدار تولید کالای A در سال موردنظر)

تولید کل در سال اول (سال پایه) به قیمت ثابت (تولید کل واقعی) = تولید کل در سال اول (سال پایه) به قیمت جاری (تولید کل اسمی)
برای آن که بدانیم تولیدات سال جاری نسبت به سال قبل، چه میزان رشد داشته است، از فرمول‌های زیر استفاده می‌کنیم:

$$\text{نرخ رشد تولید} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی سال قبل} - \text{تولید ناخالص داخلی سال جاری}}{\text{تولید ناخالص داخلی سال قبل}} \times 100$$

$$\text{نرخ رشد تولید اسمی} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل} - \text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال جاری}}{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل}} \times 100$$

$$\text{نرخ رشد تولید واقعی} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل} - \text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال جاری}}{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل}} \times 100$$

تولید کل در سال اول (سال پایه) به قیمت ثابت (تولید کل واقعی) = تولید کل در سال اول (سال پایه) به قیمت جاری (تولید کل اسمی)

$$\text{GDP اسمی و واقعی در سال ۱۳۹۵} = (500 \times 2,000) + (100 \times 5,000) = 1,000,000 + 500,000 = 1,500,000 \text{ تومان}$$

$$\text{GDP اسمی سال ۱۳۹۶} = (600 \times 3,000) + (120 \times 5,500) = 1,800,000 + 660,000 = 2,460,000 \text{ تومان}$$

$$\text{نرخ رشد تولید اسمی در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵} = \frac{2,460,000 - 1,500,000}{1,500,000} \times 100 = 64 \text{ درصد}$$

$$\text{GDP واقعی سال ۱۳۹۶} = (600 \times 2,000) + (120 \times 5,000) = 1,200,000 + 600,000 = 1,800,000 \text{ تومان}$$

$$\text{نرخ رشد تولید واقعی در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال ۱۳۹۵} = \frac{1,800,000 - 1,500,000}{1,500,000} \times 100 = 20 \text{ درصد}$$

۹۳- هریک از عبارتهای زیر مربوط به ویژگیهای اقتصادی کدام دوره از حکومتهای ایران است؟

الف - نوسازی و توسعه ایران در این زمان به صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می شد.

ب - اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند و

نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.

ج - راههای ارتباطی ایران با برقراری خطوط تلگراف به اروپا و راه افتادن کشتیهای تجاری در دریای خزر و خلیج فارس، تا حدی

رو به بهبود گذاشت.

د - تأسیس بانکهای روسی و انگلیسی و سیل ورود کالاهای خارجی، آسیبهای توان فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.

ه - اجرای برنامههایی موسوم به انقلاب سفید، آخرین صدمه را به کشاورزی وارد کرد.

(۱) الف: قاجار، ب: نیمه اول حکومت صفویه، ج: پهلوی، د: قاجار، ه: پهلوی

(۲) الف: پهلوی، ب: دوره پایانی حکومت صفویه، ج: قاجار، د: قاجار، ه: پهلوی

(۳) الف: پهلوی، ب: دوره پایانی حکومت صفویه، ج: پهلوی، د: قاجار، ه: قاجار

(۴) الف: قاجار، ب: نیمه اول حکومت صفویه، ج: قاجار، د: پهلوی، ه: پهلوی

پاسخ: گزینه ۲

آسان - مقاومسازی اقتصاد - حفظی - ۱۰۱۰

بررسی موارد:

- نوسازی و توسعه ایران در این زمان به صورتی ظاهری و با صنایع مونتاژ انجام می شد. (الف) - اجرای برنامههایی موسوم به انقلاب سفید آخرین صدمه را به کشاورزی وارد کرد. (ه): دوران پهلوی

- حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند. (ب): دوره پایانی حکومت صفویه

- راههای ارتباطی ایران با برقراری خطوط تلگراف به اروپا و راه افتادن کشتیهای تجاری تا حدی رو به بهبود گذاشت. (ج) - تأسیس بانک

ملی روسی و انگلیسی و سیل ورود کالاهای خارجی آسیبهای توان فرسایی به اقتصاد ایران وارد کرد. (د): دوران قاجار

۹۴- با توجه به مندرجات جدول زیر و همچنین چنانچه مجموع ارزش اقلام تولیدی «مواد غذایی، ماشین آلات و پوشاک» در یک جامعه

فرضی ۱۸۵ میلیارد ریال باشد، در این صورت:

الف - تولید خالص داخلی سرانه ب - تولید ناخالص داخلی در این جامعه کدام است؟

A	هزینه استهلاک	$\frac{1}{5}$ ارزش تولید مردم کشور که در خارج اقامت دارند
B	ارزش خدمات ارائه شده	$\frac{2}{3}$ ارزش تولید خارجیان مقیم کشور
C	جمعیت کل کشور	۸۵ میلیون نفر
D	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۳۰ میلیارد ریال
E	ارزش تولید مردم کشور که در خارج اقامت دارند	۸۵ میلیارد ریال

(۱) الف: $\frac{2}{564}$ هزار ریال، ب: ۲۳۵ میلیارد ریال

(۲) الف: $\frac{2}{564}$ هزار ریال، ب: ۲۵۳ میلیارد ریال

(۳) الف: $\frac{3}{564}$ هزار ریال، ب: ۲۳۵ میلیارد ریال

(۴) الف: $\frac{3}{564}$ هزار ریال، ب: ۲۵۳ میلیارد ریال

پاسخ: گزینه ۱

دشوار - رشد اقتصادی و محاسبه آن - محاسباتی - ۱۰۱۱

میلیارد ریال $17 = \frac{1}{5} \times 85 =$ هزینه استهلاک

میلیارد ریال $20 = \frac{2}{3} \times 30 =$ ارزش خدمات ارائه شده

میلیارد ریال $235 = 185 + 20 + 30 =$ تولید ناخالص داخلی
 هزینه استهلاک - تولید ناخالص داخلی = تولید خالص داخلی
 میلیارد ریال $218 = 235 - 17 =$ تولید خالص داخلی

هزار ریال $2/564 \approx \frac{218}{85} = \frac{\text{تولید خالص داخلی}}{\text{جمعیت کشور}} =$ تولید خالص داخلی سرانه

۹۵- در خصوص دوره‌های اقتصادی ایران کدام مورد می‌تواند درست باشد؟

- ۱) در طی هفت قرن دوران شکوفایی تمدن اسلامی می‌توان به مواردی نظیر لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها اشاره کرد.
- ۲) از اوایل تا اواسط دوران صفویه اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد.
- ۳) تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل‌گیری قدرت‌های بزرگ در این قاره مربوط به دوران قاجار است.
- ۴) در دوران قاجار ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها، از دست داد.

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - مقاوم‌سازی اقتصاد - خط به خط - ۱۰۱۰)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) موارد یادشده، مربوط به ایران دوران باستان می‌باشد.
- ۲) از اوایل تا اواسط صفویه شرایط مناسب بود.
- ۳) تغییر و تحول در اروپا مربوط به دوره پایانی صفویه است.

ویژگی ایران در دوران شکوفایی تمدن اسلامی

طی هفت قرن دوران شکوفایی تمدن اسلامی، جلوه‌هایی از پیشرفت اندیشه اقتصادی، تأمین مالی مراکز علمی، عمران و آبادانی، تجهیز زیرساخت‌ها و موقوفات را می‌توان در اقتصاد ایران و جهان اسلام مشاهده کرد. احکام اقتصادی اسلام پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا قرار گرفت.

ویژگی ایران در دوران صفویه

رونق و آبادانی اقتصاد ایران را تا اواسط حکومت صفویه می‌توان از زیربناها و عمران بندرها، بازارها، مدارس علمی، کاروان‌سراها، مساجد باقی‌مانده و فعالیت‌های خیریه‌ها درک کرد. در نیمه اول حکومت صفویه، علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت؛ اما در دوره پایانی حکومت صفویه، اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود تصور درستی نداشتند و به همین دلیل نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند. این وضعیت با تغییر و تحول سریع در اروپا و شکل‌گیری قدرت‌های بزرگ در آن قاره مصادف بود. دولت‌های اروپایی با تجهیز ناوگان خود به رقابت شدید نظامی و تجاری با یکدیگر و استعمار کشورهای دیگر پرداختند. این رقابت و همچنین استعمار کشورهای دیگر، موجب تسریع جریان توسعه این کشورها شد. آن‌ها از یک‌سو با چنگ انداختن بر دارایی‌های سایر ملت‌های جهان به ثروت‌اندوزی پرداختند و از سوی دیگر در رقابت با یکدیگر به نوسازی سریع صنایع و تولیدات خود اقدام کردند.

ویژگی ایران در دوران قاجاریه

در دوره قاجاریه، ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها، از دست داد. تلاش حاکمان صرف تحکیم پایه‌های حکومت خود، افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم، اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود، تأمین هزینه‌های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات می‌شد. از دست دادن بخش‌های مهمی از سرزمین و منابع ایران، هزینه‌های شکست در جنگ، عهدنامه‌های ننگین و مبالغ جرمیه‌های گزاف آن‌ها، بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، سیاست‌های رکودی و انقباضی، نبودن برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری اقتصادی، اعطای امتیازها به شرکت‌ها و کشورهای استعماری، تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی و سیل ورود کالاهای خارجی، آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد. اقدامات محدود مذهبی و ملی، مثل تأسیس دارالفنون و برقراری نظم مالی و اداری توسط امیرکبیر، تأسیس شرکت اسلامی و تحریم کالاهای خارجی توسط علمای اصفهان، تحریم تنباکو و لغو قرارداد رژی و بیانیه‌هایی در حمایت از تولید ملی، متأسفانه چندان اثربخش نبود.

۹۶- مندرجات جدول زیر، بیانگر وضعیت توزیع درآمد در کشور C در سال ۱۹۸۰ میلادی بر اساس شاخص دهک‌ها است. چنانچه:

جدول وضعیت توزیع درآمد در کشور C مربوط به سال ۱۹۸۰ میلادی		
۱	سهم دهک اول	؟
۲	سهم دهک دوم	؟
۳	سهم دهک سوم	۶ درصد
۴	سهم دهک چهارم	۷ درصد
۵	سهم دهک پنجم	۸ درصد
۶	سهم دهک ششم	۹ درصد
۷	سهم دهک هفتم	۱۰/۵ درصد
۸	سهم دهک هشتم	۱۲/۵ درصد
۹	سهم دهک نهم	؟
۱۰	سهم دهک دهم	؟
صد درصد جمعیت کشور		صد درصد درآمد ملی

تفاوت سهام دهک‌های اول و چهارم: ۴ درصد
 تفاوت سهام دهک‌های دوم و هفتم: ۵/۵ درصد
 تفاوت سهام دهک‌های پنجم و نهم: ۷ درصد
 درآمد ملی کشور برابر با ۵۵۰ میلیون دلار جمعیت کشور برابر با ۵ میلیون نفر باشد، در این صورت:
 الف - سهم دهک اول، سهم دهک دوم، سهم دهک نهم و سهم دهک دهم به ترتیب چند درصد است؟
 ب - سهم دهک نهم از درآمد ملی کشور چند میلیون دلار است؟
 ج - جمعیت ۴۰ درصد پایین جامعه در این کشور چند میلیون نفر است؟

- (۱) الف: سه - پنج - چهارده و نیم - بیست و سه و نیم ب: ۸۲/۵ ج: ۴
 (۲) الف: دو و نیم - شش - پانزده - بیست و چهار ب: ۷۸/۵ ج: ۲
 (۳) الف: سه - پنج - پانزده - بیست و چهار ب: ۷۸/۵ ج: ۴
 (۴) الف: سه - پنج - پانزده - بیست و چهار ب: ۸۲/۵ ج: ۲

(دشوار - شاخص‌های پیشرفت اقتصادی - محاسباتی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

شاخص دهک‌ها

یکی از معیارهای سنجش وضعیت توزیع درآمد: شاخص دهک‌ها برای تشکیل این معیار:

- ۱- مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند.
- ۲- در این طبقه‌بندی، سطح درآمد از کم‌ترین به بیشترین مدنظر قرار می‌گیرد.
- ۳- گروه اول که ۱۰ درصد اولیه جمعیت را تشکیل می‌دهند، کم‌ترین درصد درآمد ملی و ۱۰ درصد آخر، بیشترین درصد درآمد ملی را دارند.
- ۴- سهم هر دهک از سهم دهک ماقبل خود بزرگ‌تر یا مساوی و از سهم دهک بعدی کوچک‌تر یا مساوی آن خواهد بود.
- ۵- مجموع سهم تمامی دهک‌ها برابر با ۱۰۰ خواهد بود.

۶- اقتصاددانان برای به دست آوردن شاخصی برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد در کشورهای مختلف، این روش را اجرا می‌کنند: سهم دهک دهم / سهم دهک اول

هرچه این نسبت پایین‌تر باشد، توزیع درآمد عادلانه‌تر است و بالعکس.

۷- اقتصاددانان برای به دست آوردن شاخص مقایسه وضعیت توزیع درآمد روش‌های زیر را نیز می‌توانند به کار گیرند:

• ۲۰ درصد بالا را نسبت به ۲۰ درصد پایین جامعه می‌سنجند: مجموع سهم دهک نهم و دهم / مجموع سهم دهک اول و دوم

• ۱۰ درصد بالا را نسبت به ۴۰ درصد پایین جامعه می‌سنجند: سهم دهک دهم / مجموع سهم دهک‌های اول تا چهارم

بررسی موارد:

درصد ۴ = سهم دهک اول - سهم دهک چهارم

درصد ۳ = سهم دهک اول \Rightarrow ۴ = سهم دهک اول - ۷ \Rightarrow

درصد ۵/۵ = سهم دهک دوم - سهم دهک هفتم

درصد ۵ = سهم دهک دوم $\Rightarrow 5/5 = 10/5$ - سهم دهک دوم

درصد ۷ = سهم دهک پنجم - سهم دهک نهم

درصد ۱۵ = ۷ + ۸ = سهم دهک نهم $\Rightarrow 7 = 8 - 1$ - سهم دهک نهم

مجموع سهم تمامی دهک‌ها به جز سهم دهک دهم - ۱۰۰ = سهم دهک دهم

درصد ۲۴ = ۱۰۰ - ۷۶ = $(10/5 + 12/5 + 15) - (3 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9 + 10)$ - سهم دهک دهم

میلیون دلار $82/5 = 15/100 \times 550$ = سهم دهک نهم از درآمد ملی

برای شکل‌گیری شاخص دهک‌ها، مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند. در نتیجه جمعیت هر دهک برابر خواهد بود با:

$$\text{جمعیت کشور} = \frac{\text{جمعیت کشور}}{10} = \text{جمعیت هر دهک}$$

$$\Rightarrow \text{جمعیت هر دهک} = \frac{5,000,000}{10} = 500,000 \text{ نفر}$$

۴۰ درصد پایین جامعه یعنی دهک‌های اول، دوم، سوم و چهارم، در نتیجه جمعیت ۴۰ درصد پایین جامعه در این کشور برابر با ۲ میلیون (۵۰۰,۰۰۰ × ۴ = ۲,۰۰۰,۰۰۰) نفر است.

۹۷- کدام گزینه پاسخ درست و مناسبی برای پرسش‌های زیر است؟

الف - شاخص توسعه انسانی چیست؟

ب - تمامی عوامل به جز از جمله موارد مربوط به شاخص‌های پایداری محیطی هستند.

ج - رتبه ایران در شاخص توسعه انسانی است و جزو کشورهای به شمار می‌رود.

۱) یکی از شاخص‌های رایج جهانی برای اندازه‌گیری پیشرفت است و آن را با HID نمایش می‌دهند - انرژی‌های تجدیدشونده و فسیلی و کاهش آلاینده‌های محیط‌زیست - ۶۵ - با توسعه‌یافتگی بالا

۲) این شاخص از مؤلفه‌هایی نظیر میزان امید به زندگی در بدو تولد، میانگین سال‌های تحصیل و سرانه درآمد ناخالص ملی تشکیل شده است - انرژی‌های تجدیدشونده و فسیلی و کاهش آلاینده‌های محیط‌زیست - ۵۶ - با توسعه‌یافتگی متوسط

۳) یکی از شاخص‌های رایج جهانی برای اندازه‌گیری پیشرفت است و آن را با HID نمایش می‌دهند - بهداشت عمومی و شاخص‌های فقر - ۵۶ - با توسعه‌یافتگی متوسط

۴) این شاخص از مؤلفه‌هایی نظیر میزان امید به زندگی در بدو تولد، میانگین سال‌های تحصیل و سرانه درآمد ناخالص ملی تشکیل شده است - بهداشت عمومی و شاخص‌های فقر - ۶۵ - با توسعه‌یافتگی بالا

(متوسط - شاخص‌های پیشرفت اقتصادی - حفظی - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

الف) یکی از شاخص‌های رایج جهانی برای اندازه‌گیری پیشرفت‌های اقتصادی کشورهای گوناگون، شاخص‌های توسعه انسانی (HDI) است. مؤلفه‌هایی نظیر میزان امید به زندگی در بدو تولد، میانگین سال‌های تحصیل و سرانه درآمد ناخالص ملی، تشکیل‌دهنده شاخص توسعه انسانی است.

ب) علاوه بر این، مؤلفه‌هایی نظیر نرخ باروری، نابرابری‌های جنسیتی، دسترسی به آب آشامیدنی سالم، بهداشت عمومی، شاخص‌های فقر و پایداری محیطی (مثل انرژی‌های تجدیدشونده و فسیلی، کاهش آلاینده‌های محیط‌زیست و گازهای گلخانه‌ای، نقصان منابع طبیعی و تغییرات نواحی جنگلی)، در گزارش‌های توسعه انسانی منعکس می‌شود.

ج) در گزارش توسعه انسانی، ایران در رتبه ۶۵ قرار دارد و جزو کشورهای با توسعه‌یافتگی بالا به شمار می‌رود.

۹۸- موارد کدام گزینه تکمیل کننده جاهای خالی عبارات زیر است؟

- مهم ترین دلیل برای اندازه گیری تولید ناخالص داخلی، در طول زمان است.
- معمولاً از نمودارهای رشد تولید ناخالص داخلی، برای نشان دادن استفاده می شود.
- اقلام باقی مانده از سال قبل در محاسبات تولید ناخالص داخلی، منظور
- (۱) نظارت بر تغییرات تولید - رشد اقتصادی کشورها - نمی گردد
- (۲) مقایسه درآمدها - تورم جهانی - نمی گردد
- (۳) بررسی قیمت ها - نرخ بهره - می گردد
- (۴) تحلیل سطح اشتغال - تغییرات جمعیتی - می گردد

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - رشد اقتصادی و محاسبه آن - حفظی - ۱۰۱)

مهم ترین دلیل برای اندازه گیری تولید ناخالص داخلی، «نظارت بر تغییرات تولید» در طول زمان است. معمولاً از نمودارهای رشد تولید ناخالص داخلی، برای نشان دادن «رشد اقتصادی کشورها» استفاده می شود. اقلام باقی مانده از سال قبل در محاسبات تولید ناخالص داخلی منظور «نمی گردد».

۹۹- درآمد داخلی کشور بحرین با ۵ میلیون نفر جمعیت در سال ۲۰۲۰ برابر ۶۸,۰۰۰ میلیون دلار بوده است. در صورتی که سهم پولی

- دهک های اول و دوم این جامعه از تولید کل به ترتیب برابر با ۲,۰۴۰ میلیون دلار و ۳,۴۰۰ میلیون دلار و سهم دهک های نهم و دهم نیز به ترتیب ۱۶ و ۱۸ درصد از تولید کل این کشور باشد:
- الف - مجموع سهم دو دهک پایین درآمدی از درآمد کل چقدر است؟
- ب - درآمد سرانه هر فرد در دهک دوم برابر با چه عددی است؟

(۲) الف: ۳۴ درصد ب: ۳۴۰۰ دلار

(۱) الف: ۳۴ درصد ب: ۶۸۰۰ دلار

(۴) الف: ۸ درصد ب: ۶۸۰۰ دلار

(۳) الف: ۸ درصد ب: ۳۴۰۰ دلار

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - شاخص های پیشرفت اقتصادی - محاسباتی - ۱۰۱)

بررسی موارد:

الف) سهم دو دهک های پایین درآمدی یعنی دهک اول و دوم از درآمد داخلی برابر است با:

$$\text{سهم دهک اول (به درصد)} = \frac{\text{سهم پولی دهک اول}}{\text{درآمد داخلی}} = \frac{۲,۰۴۰}{۶۸,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۳\%$$

$$\text{سهم دهک دوم (به درصد)} = \frac{۳,۴۰۰}{۶۸,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۵\%$$

مجموع سهم این دو دهک برابر با ۸ درصد است.

ب) برای محاسبه درآمد سرانه هر فرد در دهک دوم، ابتدا باید جمعیت هر دهک را محاسبه نماییم و از آنجا که هر دهک، $\frac{۱}{۱۰}$ جمعیت

را در خود جای می دهد، پس:

$$\text{نفر} = ۵,۰۰۰,۰۰۰ \div ۱۰ = ۵۰۰,۰۰۰$$

$$\text{درآمد سرانه هر فرد در دهک دوم} = \frac{۳,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰,۰۰۰} = ۶,۸۰۰ \text{ دلار}$$

۱۰۰- اگر میزان تولیدات یک کشور به صورت جدول زیر باشد:

- نسبت هزینه استهلاک به تولید ناخالص داخلی چقدر است؟

۱	ارزش محصولات کشاورزی	۵۰۰ میلیارد ریال
۲	ارزش محصولات صنعتی	نصف مقدار ردیف ۱
۳	ارزش خدمات	۳۵۰ میلیارد ریال
۴	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۴۰ درصد مقدار ردیف ۳
۵	ارزش تولید افراد مقیم خارج	۵۰۰ واحد کمتر از خدمات
۶	هزینه استهلاک	۳۱۰ میلیارد ریال

(۲) ۱۵ درصد

(۴) ۲۵ درصد

(۱) ۱۰ درصد

(۳) ۲۰ درصد

(متوسط - رشد اقتصادی و محاسبه آن - محاسباتی / مفهومی - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

تولید ناخالص داخلی، ارزش پولی کلیه کالاها و خدمات نهایی تولید شده در داخل مرزهای یک کشور در طول یک سال است. بنابراین:

$$GDP = \text{محصولات کشاورزی} + \text{محصولات صنعتی} + \text{خدمات} + \text{تولید خارجیان مقیم کشور}$$

$$\text{محصولات کشاورزی} = \text{محصولات صنعتی} = \frac{500}{2} = 250 \text{ میلیارد ریال}$$

$$\text{تولید خارجیان مقیم کشور} = \text{خدمات} \times \frac{40}{100} = 350 \times \frac{40}{100} = 140 \text{ میلیارد ریال}$$

$$GDP = 500 + 250 + 350 + 140 = 1240$$

$$\text{نسبت هزینه استهلاک به تولید ناخالص داخلی} = \frac{310}{1240} \times 100 = 25 \text{ درصد}$$

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

پیش خوانی پایه یازدهم

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۱۳ شهریورماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه‌های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده‌اید
- ✓ نکات و درسنامه‌های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش‌های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می‌باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می‌شود. به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

ویراستاران	طراحان	مسئول درسی	درس
ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی - علی فلاح	محمد نوربخش - سعید عزیز خانی امیر زراندوز - محمد یگانه حمیدرضا سجودی	محمد نوربخش	ریاضی
فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی - محمد جواد بانسی	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیر سلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	حسن وسکری	زبان و ادبیات فارسی
مریم آقایی - کیارش پورمهدی سید دانیال محمدی نیا	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمد علی تابانفر محمد علی کاظمی نصر آبادی - روح الله گلشن	هاله کریمی	زبان عربی
کیمیا طهماسبی - حسن صدری فرشته قنبری - ساناز نامداری	امیر محمد نصیری - حسن صدری - کیمیا طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	امیر محمد نصیری	فلسفه

تیم اجرایی و تولید آزمون

آتنا عبدالرحیم زاده
سرپرست آزمون: فائزه زارع

یگانه پورا بر ابراهیم

مرضیه بنیانی

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستند تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوب تون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین.

راستی! حتماً در نظر سنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهادات تون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری - واحد آزمون ماز

علامت‌گذاری سؤالات آزمون برای مدیریت زمان

درک اینکه کدوم سؤالات کنکور احتمالاً در کمتر از ۱ دقیقه حل می‌شن، یک مهارت استراتژیک کلیدی‌ه! در مقاله قبلی درباره اولویت‌بندی حرفه‌ای سؤالا صحبت کردیم تا بتونی سؤالای آسون بیشتری رو بزنی و حسرت به دل نمونی که چرا به چندتا سؤال آسون نرسیدم.

گفتیم که اولویت‌بندی سریع سؤالا بر اساس ۵ نکته مهم انجام می‌شه:

- ۱ **سؤالات محاسباتی و غیر محاسباتی:** معمولاً سؤالای غیر محاسباتی سریع‌تر جواب داده می‌شن.
- ۲ **توجه به طول سؤالات:** سؤالای طولانی‌تر اغلب وقت گیرتر هستن.
- ۳ **سؤالات تحلیلی:** این سؤالا معمولاً به دقت بیشتری نیاز دارن.
- ۴ **گیر نکنید:** اگر حس کردی سؤالی داره وقت رو می‌خوره، سریع رهاش کن.
- ۵ **اولویت‌بندی با اسکن:** یک نگاه سریع به همه سؤالات، کمک می‌کنه از همون اول بدونی کدوم آسون‌تر هست.

حالا می‌خوایم برای این مدیریت، یک کدگذاری یاد بگیریم:

بدون علامت: سؤالاتی که زیر یک دقیقه حل می‌شن و همون لحظه جواب میدی.

X سؤالات حذفی: سؤالایی که مطمئن نیاید درگیرشون بشی (نخوندی یا نمی‌تونی حتی یک گزینه رو حذف کنی).

— سؤالات وقت گیر: سؤالایی که باید بذاری برای دور دوم آزمون.

O سؤالات نیمه‌کاره: سؤالایی که نصفه نیمه حل کردی (مثلاً دو گزینه رو حذف کردی ولی مطمئن نشدی).

سؤالاتی که یک یا دو گزینه‌اش رو با اطمینان حذف کردیم، بزنی؟!؟!!

کنکور چهارگزینه‌ای طراحی می‌شه و در هر سؤال، سه پاسخ اشتباه یکی از درست‌ها رو حذف می‌کنه. اگه شانس همه سؤالا رو بزنی، در مجموع چیزی به دست نمیاری.

ولی فرض کن در ۳۰ سؤال، بتونی برای هر سؤال فقط یک گزینه رو با اطمینان حذف کنی. بعد بین سه گزینه باقی‌مونده شانس بزنی. از نظر آماری، احتمالاً ۱۰ تا درست می‌زنی، ۲۰ تا غلط میشه که حدود ۷ تا از درستات رو از بین می‌بره. در نهایت ۳ تا درست برات می‌مونه. پس ارزشمند میشه!

نتیجه گیری:

پس قرار شد زمان آزمون رو به دو دور تقسیم کنیم:

دور اول: هر سؤالی که زیر یک دقیقه حل میشه، جواب می‌دیم. بقیه رو با **X**، **—** یا **O** علامت می‌زنیم.
دور دوم: سراغ سؤالایی میریم که علامت زدیم (وقت گیر یا نیمه‌کاره).
اینطوری خیالمون راحت‌تره که زمان مدیریت شده و هیچ سؤال آسونی از قلم نیافته.

جمع‌بندی آخر...

این چیزی که خوندی، فقط به کلمه آموزشی نبود، بلکه یک مهارت. یعنی تا وقتی چندبار توی آزمون‌ها امتحانش کنی، به درد روز کنکور می‌خوره. خوشبختانه توی آزمون‌های ما امکان علامت‌گذاری سؤالات وجود داره. پس می‌تونی با قرین توی این آزمون‌ها، مهارت علامت‌گذاری رو به یک عادت حرفه‌ای تبدیل کنی.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

آشنایی با منطق و استدلال ریاضی: گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها، استدلال ریاضی تا پایان «مغالطه»
صفحه‌های ۱ تا ۱۵

بودجه‌بندی
این آزمون

گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها و استدلال ریاضی، مجموعاً ۱ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۱- کدام جمله یک گزاره نیست؟

- (۱) رابطه $\{(1,2), (1,5)\}$ تابع است.
(۲) تعداد اعداد اول یک رقمی ۵ تا است.
(۳) در هوای بارانی باید با احتیاط رانندگی کرد.
(۴) افلاطون شاگرد ارسطو بوده است.

(آسان - گزاره‌ها - مفهومی - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) یک جمله خبری با ارزش نادرست است، پس گزاره‌ای با ارزش نادرست است.
۲) یک جمله خبری با ارزش نادرست است، پس گزاره‌ای با ارزش نادرست است.
اعداد اول یک رقمی ۲، ۳، ۵ و ۷ هستند.
۳) یک جمله دستوری است، پس گزاره نیست.
۴) یک جمله خبری با ارزش نادرست است، پس گزاره با ارزش نادرست است.
افلاطون شاگرد سقراط و معلم ارسطو بوده است.

گزاره چیست؟

در منطق ریاضی به هر جمله خبری که بتوانیم (در حال حاضر یا در آینده) دقیقاً یکی از دو ارزش درست یا نادرست را به آن نسبت دهیم، یک گزاره گفته می‌شود.

۲- در جدول ارزش گزاره‌ای زیر ستون مربوط به $(p \vee \sim q) \Rightarrow p$ کدام است؟

p	q	$(p \vee \sim q) \Rightarrow p$
د	د	
د	ن	
ن	د	
ن	ن	

ن
د
د
ن (۴)

د
د
د
ن (۳)

د
ن
د
د (۲)

د
ن
د
ن (۱)

با تکمیل کردن جدول ستون مورد نظر را به دست می آوریم.

p	q	$\sim q$	$(p \vee \sim q)$	$(p \vee \sim q) \Rightarrow p$
د	د	ن	د	د
د	ن	د	د	د
ن	د	ن	ن	د
ن	ن	د	د	ن

۲- در کدام گزینه نقیض گزاره به درستی نوشته شده است؟

- (۱) گزاره: $a < b$ ، نقیض گزاره: $a > b$
 (۲) گزاره: عدد طبیعی a زوج است، نقیض گزاره: عدد طبیعی a فرد نیست.
 (۳) گزاره: عدد حقیقی a گویاست. نقیض گزاره: عدد حقیقی a گنگ است.
 (۴) گزاره: a عددی اول است. نقیض گزاره: a عددی مرکب است.

بررسی گزینه‌ها:

نقیض گزاره‌ها را در هر گزینه به صورت‌های ممکن می نویسیم.

۱ « $a < b$ » یا « $a \geq b$ »

۲ «عدد طبیعی a زوج نیست» یا «عدد طبیعی a فرد است.»

۳ «عدد حقیقی a گویا نیست» یا «عدد حقیقی a گنگ است.»

❗ دقت کنید که

هر عدد حقیقی a یا گنگ است یا گویاست. پس اگر عدد حقیقی a گویا نباشد، گنگ است.

۴ a عددی اول نیست.

❗ دقت کنید که

هر عدد طبیعی a یا اول یا مرکب یا عدد ۱ است.

❗ تذکر!!!

عدد ۱ نه اول و نه مرکب است.

نقیض گزاره

برای نوشتن نقیض یک گزاره کافی است که فعل جمله را نفی کنیم و یا از عبارت «چنین نیست که» در ابتدای گزاره استفاده کنیم. به طور مثال نقیض گزاره $a < b$ را به صورت «چنین نیست که $a < b$ باشد» می نویسیم. البته نقیض این گزاره را به صورت‌های $a \geq b$ یا $a \nless b$ نیز می توان نوشت که با جمله اولیه هم معناست.

۴- گزاره $(\sim(\sim p \wedge q) \vee (p \vee \sim q)) \wedge (p \wedge \sim p)$ در کدام یک از حالت‌های زیر درست است؟

- (۱) در هیچ حالتی درست نیست.
 (۲) p درست و q درست
 (۳) p نادرست و q درست
 (۴) p درست و q نادرست

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - ترکیب عطفی و فصلی - استدلالی - ۱۱۰۱)

برای حل سؤالاتی با این تیپ، باید ارزش گزاره‌ها را مطابق با ارزش هر گزینه به جای گزاره‌ها جایگذاری کنیم و آن گزینه‌ای را بپذیریم که ارزش گزاره داده شده در صورت سؤال را به درستی منجر می‌کند؛ اما در این تست داریم:

$$(\sim(\sim p \wedge q) \vee (p \vee \sim q)) \wedge \overbrace{(p \wedge \sim p)}^F \equiv r \wedge F \equiv F$$

$(\sim(\sim p \wedge q) \vee (p \vee \sim q))$ ← برابر گزاره r در نظر می‌گیریم.

$(p \wedge \sim p)$ ← همواره نادرست است.

$r \wedge F$ ← ترکیب عطفی هر گزاره با یک گزاره نادرست، نادرست است.

در واقع این گزاره در هیچ حالتی درست نخواهد بود.

۵- ارزش گزاره $(\sim(\sim p \vee \sim q) \vee (p \vee q))$ درست است. اگر ارزش گزاره p نادرست باشد، ارزش گزاره q چگونه است؟

(۱) درست

(۲) نادرست

(۳) قابل تعیین نیست.

(۴) می‌تواند درست یا نادرست باشد.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - ترکیب عطفی و فصلی - استدلالی - ۱۱۰۱)

با توجه به صورت سؤال داریم: $p \equiv F$, $\sim p \equiv T$

می‌خواهیم ارزش گزاره داده شده در صورت سؤال درست باشد:

$$\sim(\sim p \vee \sim q) \vee (p \vee q) \equiv \sim(\overbrace{T \vee \sim q}^T) \vee (\overbrace{F \vee q}^q) \equiv \sim T \vee q \equiv F \vee q$$

در نهایت اگر q درست باشد، ارزش گزاره نهایی درست و اگر q نادرست باشد ارزش گزاره نهایی نادرست است؛ بنابراین اگر بخواهیم گزاره داده شده در صورت سؤال درست باشد باید $q \equiv T$ باشد.

۶- هم‌ارز گزاره $(\sim(p \vee \sim q) \wedge \sim q) \Leftrightarrow p$ کدام است؟

(۱) p

(۲) $\sim p$

(۳) q

(۴) $\sim q$

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - ترکیب دو شرطی - استدلالی - ۱۱۰۱)

با توجه به هم‌ارزی‌ها داریم:

$$(\sim(p \vee \sim q) \wedge \sim q) \Leftrightarrow p \equiv \left(\underbrace{(\sim p \wedge q)}_{\text{دمورگان}} \wedge \sim q \right) \Leftrightarrow p$$

$$\equiv \left(\underbrace{\sim p \wedge (q \wedge \sim q)}_{\text{خاصیت شرکت پذیری}} \right) \Leftrightarrow p \equiv (\sim p \wedge F) \Leftrightarrow p$$

$$\equiv F \Leftrightarrow p \equiv \sim p$$

دقت کنید که

در گزاره دو شرطی $F \Leftrightarrow p$ اگر p درست باشد، به صورت $F \Leftrightarrow T$ می‌شود که ارزش نادرست دارد و اگر p نادرست باشد، به صورت $F \Leftrightarrow F$ می‌شود که ارزش درست دارد؛ پس $F \Leftrightarrow p$ هم‌ارز $\sim p$ می‌شود.

هم‌ارزی‌ها

دمورگان $\sim(p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q$

دمورگان $\sim(p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$

- $\sim p \wedge p \equiv F$ (یکی از دو گزاره نادرست است.)
- $\sim p \vee p \equiv T$ (یکی از دو گزاره درست است.)
- $p \wedge (q \wedge r) \equiv (p \wedge q) \wedge r$ (شرکت پذیری)
- $p \vee (q \vee r) \equiv (p \vee q) \vee r$ (شرکت پذیری)

- ۷- اگر گزاره $(p \Rightarrow \sim q) \vee s$ نادرست باشد، ارزش گزاره $q \Leftrightarrow s$ و ارزش گزاره $\sim s \wedge p$ است.
(۱) درست - درست	(۲) درست - نادرست
(۳) نادرست - نادرست	(۴) نادرست - درست

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - ترکیب دو شرطی - استدلالی - ۱۱۰)

چون ارزش گزاره فصلی نادرست است، پس ارزش گزاره‌های s و $(p \Rightarrow \sim q)$ نادرست است.

$s \equiv F$
 $p \Rightarrow \sim q \equiv F$

گزاره شرطی در حالتی نادرست است که ارزش مقدم درست و ارزش تالی آن نادرست باشد، پس:

$p \equiv T, \sim q \equiv F \xrightarrow{\text{در نتیجه}} q \equiv T$

در نتیجه:

$q \Leftrightarrow s \equiv F$ (نادرست)
 $\sim s \wedge p \equiv T$ (درست)

- ۸- در مورد استدلال $x > 0 \Rightarrow x^2 > 0$ مقدمه ۱: $x > 0$ و تالی $x^2 > 0$ است بنا بر این در مقدمه ۲ تالی گزاره شرطی آمده و در بخش نتیجه، مقدم گزاره شرطی آورده شده است، در این صورت استدلال از نوع مغالطه است. این قیاس با روش نادرستی استدلال می‌کند. مقدمه ۲ داده شده دست است.
(۱) استدلال از نوع مغالطه است.	(۲) بر اساس روش درستی استدلال کرده است.
(۳) استدلال از نوع قیاس استثنایی است.	(۴) مقدمه ۲ آن درست نیست.

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - استدلال ریاضی - مفهومی - ۱۱۰)

گزاره شرطی داده شده در مقدمه ۱ دارای مقدم $x > 0$ و تالی $x^2 > 0$ است بنا بر این در مقدمه ۲ تالی گزاره شرطی آمده و در بخش نتیجه، مقدم گزاره شرطی آورده شده است، در این صورت استدلال از نوع مغالطه است. این قیاس با روش نادرستی استدلال می‌کند. مقدمه ۲ داده شده دست است.

- ۹- نماد ریاضی عبارت «حاصل ضرب جذر عددی در مکعب آن عدد سه واحد بیشتر از مجذور همان عدد است.» در کدام گزینه به درستی آمده است؟
(۱) $3x\sqrt{x} + 3 = x^2$	(۲) $x^3\sqrt{x} + 3 = x^2$
(۳) $3x\sqrt{x} = x^2 + 3$	(۴) $x^3\sqrt{x} = x^2 + 3$

عدد مورد نظر را X در نظر می گیریم:

$$\left\{ \begin{array}{l} x \xrightarrow{\text{جذر}} \sqrt{x} \\ x \xrightarrow{\text{مکعب}} x^3 \end{array} \right. \xrightarrow[\text{عدد در مکعب آن عدد}]{\text{حاصل ضرب جذر}} x^3 \sqrt{x} = A$$

$$x \xrightarrow{\text{مجذور یا مربع}} x^2 = B$$

با توجه به صورت سؤال A، سه واحد بیشتر از B است، بنابراین:

$$A = B + 3 \Rightarrow x^3 \sqrt{x} = x^2 + 3$$

۱۰- کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

۱ مقدمه: $p \Rightarrow q$

۱) استدلال گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به شکل ۲ مقدمه: p را قیاس استثنایی می‌گوییم که بر اساس روش درستی استدلال می‌کند.

$\therefore q$

۲) گزاره ترکیبی مغالطه به صورت $(p \Rightarrow q) \vee q \Rightarrow p$ است.

۱ مقدمه: $p \Rightarrow q$

۳) استدلال گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به شکل ۲ مقدمه: q را مغالطه می‌گوییم که بر اساس روش نادرستی استدلال می‌کند.

$\therefore p$

۴) گزاره ترکیبی قیاس استثنایی به صورت $(p \Rightarrow q) \wedge p \Rightarrow q$ است.

قیاس استثنایی

۱ مقدمه: $p \Rightarrow q$

استدلال گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به شکل ۲ مقدمه: p را قیاس استثنایی می‌گوییم. در مقدمه ۱ گزاره شرطی، در مقدمه ۲، مقدم گزاره شرطی یعنی p و

$\therefore q$

در نتیجه، تالی گزاره شرطی یعنی q آمده است. این استدلال بر اساس روش درستی عمل می‌کند و نتیجه آن وقتی درست است که عبارت مقدمه ۱ درست باشد. گزاره ترکیبی قیاس استثنایی به صورت $(p \Rightarrow q) \wedge p \Rightarrow q$ نوشته می‌شود.

مغالطه

۱ مقدمه: $p \Rightarrow q$

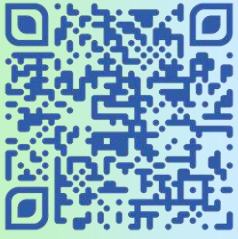
استدلال گزاره شرطی $p \Rightarrow q$ به شکل ۲ مقدمه: q را مغالطه می‌گوییم. در مقدمه ۱، گزاره شرطی، در مقدمه ۲، تالی گزاره شرطی یعنی q و در نتیجه،

$\therefore p$

مقدم گزاره شرطی یعنی p آمده است. این استدلال بر اساس روش نادرستی عمل می‌کند و منجر به نتیجه‌گیری نادرست می‌شود. گزاره ترکیبی مغالطه به صورت $(p \Rightarrow q) \wedge q \Rightarrow p$ نوشته می‌شود.

با توجه به درسنامه بالا گزینه ۲ نادرست است.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

فصل یکم (تا ابتدای کارگاه تحلیل فصل یکم)
صفحه‌های ۱۰ تا ۳۳

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۲ الی ۳ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱۱- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات درست است؟

- ۱) سبک عراقی از اوایل قرن هفتم تا اوایل قرن نهم به مدت ۲۰۰ سال، سبک غالب متون ادب فارسی بود.
- ۲) اولین نشانه‌های تغییر سبک از خراسانی به عراقی از زمان سلجوقیان آغاز شده بود.
- ۳) خواجه کرمانی از غزل‌پردازان برجسته قرن هشتم است که از حافظ تأثیر پذیرفته است.
- ۴) در زمان تیمور گورکانی هنرمندان، قرآن کریم و دیوان حافظ را به خط خوش نگاشتند.

(دشوار - تاریخ ادبیات قرون هفتم تا نهم - خط به خط - ۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) سبک عراقی از اوایل قرن هفتم تا اوایل قرن دهم به مدت ۳۰۰ سال، سبک غالب متون ادب فارسی بود.
- ۳) خواجه کرمانی از غزل‌پردازان برجسته قرن هشتم است که غزل‌های او بر حافظ تأثیرگذار بوده است.
- ۴) در زمان بایسنقر میرزا هنرمندان، قرآن کریم و دیوان حافظ را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند و آثاری ماندگار از هنر اسلامی عرضه کردند.

نقشه مسیرت

برای پاسخ‌گویی به سوالات تاریخ ادبیات، ابتدا آن‌ها را از چند بخش مختلف مانند (اوضاع کلی زبان و ادبیات فارسی - ویژگی‌ها و خصوصیت‌های شاعران هر دوره - زمینه اجتماعی، تاریخی و فرهنگی - توجه به تاریخ دقیق سال‌ها و اسامی مربوطه) بررسی می‌کنیم.

۱۲- انتساب چند اثر به پدیدآورنده آن، درست ذکر شده است؟

- (مجالس سبعة: عبید زاکانی) - (رساله دلگشا: فخرالدین عراقی) - (المعجم فی معاییر اشعار العجم: نجم‌الدین رازی) - (تحفة الاحرار: جامی) - (تذکره الاولیاء: دولت‌شاه سمرقندی)
- یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

(دشوار - تاریخ ادبیات قرون هفتم تا نهم - خط به خط - ۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی گزینه‌های نادرست:

مجالس سبعة: مولوی
رساله دلگشا: عبید زاکانی
المعجم فی معاییر اشعار العجم: شمس قیس رازی
تذکره الاولیاء: عطار نیشابوری

۱۳- در همه گزینه‌ها «وجه شبه» ذکر شده است؛ به جز:

- ۱) اندرآ در باغ تا ناموس گلشن بشکند
 - ۲) صبا ز حال دل تنگ ما چه شرح دهد
 - ۳) وز طبع لطیف تو گسسته است گرانی
 - ۴) یکی چشمی است بشکفته صقال روح پذیرفته (مقال: صیقل‌داند)
- زان که از صد باغ و گلشن خوش‌تر و گلشن‌تری
که چون شکنج ورق‌های غنچه تو بر توست
هنگام طرب کردن چون ماه تمامی
چو نرگس خواب او رفته، برای باغبانی را

در این بیت معشوق به ماه تشبیه شده است؛ اما وجه شبه آن که «زیبا بودن» است در بیت ذکر نشده.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) معشوق به باغ و گلشن تشبیه شده است. **وجه شبه: خوش و زیبا بودن**

نکته مهم

معمولاً وجه شبه در مشبه به پررنگ‌تر و آشکارتر است، اما در تشبیهات تفضیلی، وجه شبه در مشبه، نقش بارزتری دارد و به همین دلیل مشبه از مشبه به برتر دانسته می‌شود.

۲) عاشق به شکنج ورق‌های غنچه تشبیه شده است. **وجه شبه: تو بر تو بودن**

۴) باغبان به گل نرگس مانند شده است. **وجه شبه: بی‌خوابی**

۱۴- در کدام بیت «تشبیه گسترده و فشرده» هر دو یافت می‌شود؟

صبحدم با صنمی لاله‌رخ و سروقیام
که سعدی چون دهل بیهوده مخروش
خار در چشمم اگر روی فراغت دیده‌ام
تار مویی کز دو زلف عنبرین آمد برون

۱) در چنین وقت چه خوش باشد اگر دست دهد
۲) خردمندان نصیحت می‌کنندم
۳) تا نظر از عارض گل فام او پوشیده‌ام
۴) او میان مطلق ندارد این که می‌بینیم چیست

تشبیه گسترده: زلف عنبرین

تشبیه فشرده: میان (کمر)، تار مویی است. (تشبیه به صورت جمله اسنادی)

نکته مهم

گاهی ادات تشبیه به صورت پسوند ظاهر می‌شود. در این بیت شاعر به کمک پسوند «ین»، زلف را به عنبر تشبیه کرده است. بسیاری از پسوندها بر مشابهت دلالت می‌کنند و به همین دلیل از ادات تشبیه به شمار می‌آیند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تشبیه گسترده: ندارد.

۲) تشبیه گسترده: چون دهل

۳) تشبیه گسترده: عارض گل فام

تشبیه گسترده

تشبیهی که ۳ یا ۴ رکن داشته باشد، تشبیه «گسترده» است.

الف. چهاررکنی

گشتم از اشک ندامت مخزن گنج گهر	خانه من چون صدف معمور از این باران شده (وجه شبه در مصراع دوم، «معمور از این باران شده» است).
باغبان، همچو نسیم ز در خویش مران	کآب گلزار تو از اشک چو گلنار من است
(ز در خویش مران) وجه شبه است. در مصراع دوم، تشبیه داریم ولی وجه شبه ذکر نشده است.	
گشت چون خال سیاه تو مرا روز سپید	گشت چون زلف تو آشفته مرا صورت حال
(وجه شبه در مصراع اول، صفت «سیاه» است که در واقع، صفت متمم است.)	
جهان چون دل بت پرستان سیاه	مه از دیده پنهان و در راه، چاه

ب. سه رکنی

آورده‌اند که در ناحیت کشمیر متصدی خوش و مرغزاری نزه بود که از عکس ریاحین او، پیرزاغ چون دم طاووس نمودی.
گر بود آتشکده آرامگاه موبدان **عشق او چون موبد است و جان من آتشکده است**

تشبیه فشرده (اضافی)

تشبیه اضافی به دو شکل دیده می‌شود:

الف. مشابهه + مشبه

خون دلم از دیده برون تاخته دارد
وز ضربت آن نیش دل نازک من ریش

امروز بتم تیغ جفا آخته دارد
ای کژدم زلف تو زده بر دل من نیش

ب. مشابه + مشابهه

ترا بر جامه و ما را به جان زد (این نمونه از تشبیه اضافی خیلی نادرتر است).
که نام آن نه لب لعل و خط زنگاری است

بتی گر تیر ز ابروی کمان زد
لطیفه‌ای است نهانی که عشق از او خیزد

۱۵- در کدام بیت تعداد تشبیه بیش‌تری یافت می‌شود؟

سیری اما ز لب سیمبران نتوان دید
فروغ آتش رویت در آب نتوان دید
توان گشود ولیکن ز شرم رخصت نیست
بیار باده که جز در شراب نتوان دید

- ۱) خضر اگر ز آب بقا سیر شود نیست عجب
- ۲) اگرچه آب رخت عین آتشست ولیک
- ۳) دکان شعر به بازار امتیاز کلیم
- ۴) خواص چشمه نوشت که جوهر روحست

(دشوار - تشبیه - خط به خط - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

آب رخ (تشبیه رخ به آب) / تشبیه رخ به آتش / آتش روی (تشبیه چهره به آتش) ← ۳ تشبیه

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) سیمبران ← ۱ تشبیه

۳) دکان شعر (تشبیه شعر به دکان) / بازار امتیاز ← ۲ تشبیه

۴) تشبیه چشمه نوش به جوهر روح ← ۱ تشبیه

۱۶- تعداد پایه‌های آوایی کدام گزینه کم‌تر است؟

کآن فلانی بی‌وفایی می‌کند
سر و جان خواه که دیوانه تأمل نکند
به داغم شود دیده‌ها لاله‌رنگ
وآن دل که با خود داشتم با دلستانم می‌رود

- ۱) ای مسلمانان به فریادم رسید
- ۲) دل و دین در سر کارت شد و بسیاری نیست
- ۳) قضا چون زند جام عمرم به سنگ
- ۴) ای ساربان آهسته ران کآرام جانم می‌رود

(متوسط - پایه‌های آوایی - خط به خط - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

در گزینه ۱ هر مصراع از ۳ پایه آوایی تشکیل شده است، اما در سایر گزینه‌ها هر مصراع دارای ۴ پایه آوایی است.

ای م سَل ما | نان ب فَر یا | دَم ر سید

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) دِل دین دَر	س ر ک ا ر ت	ش د ب س یا	ری نیست
۳) ق ض ا چُن	ز ن د ج ا	م ع م ر م	ب سَن گ
۴) ای سا ر بان	آ ه س ت ر ان	کا را م جا	نَم می ر و د

۱۷- پایه‌های آوایی کدام بیت، همگی از چهار هجا تشکیل شده است؟

در نفیـرم مـرد و زن نالیده‌اند
که بدر پرده تن را و ببین مشعله‌ها را
دگر در هر چه گویم بر کمالی
سر فرو بردم در این جا تا کجا سر برکنم

- ۱) از نیستان تا مرا ببریده‌اند
- ۲) چو فرستاد عنایت به زمین مشعله‌ها را
- ۳) دلت سخت است و پیمان اندکی سست
- ۴) عشق دردانه است و من غواص و دریا میکده

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - پایه‌های آوایی - خط به خط - ۱۱۰۲)

چ فِ رِس تا | د ع نایِت | ب ز مین مَش | ع ل ها را
 ک بِ دَر پَر | دِ ی تَن را | وُب بین مَش | ع ل ها را

بررسی سایر گزینه‌ها:

از نِ پِس تان	تا م را بُب	ری دِ اَنَد	۱
از نِ فِی رَم	مَر دُ زَن نا	لی دِ اَنَد	۳
دِ لَت سَخ تَس	ت پِی مان اَن	دَ کی سُسْت	۴
دِ گَر دَر هَر	چِ گو یَم بَر	ک ما لی	
عِش قِ دُر دا	نَس تُ مَن عَو	وا صُ دَر یا	
سَر فُ رُو بُر	دَم دَرین جا	تا کُ جا سَر	

۱۸- در ارتباط با بیت زیر، کدام گزینه درست است؟

از رنگ دامن برکمر، از بو گریبان در بغل»
 (۲) دومین پایه آوایی مصراع دوم، «دا مَن بر» است.
 (۴) هر مصراع، سه پایه آوایی دارد.

«عمریست چون گل می‌روم زین باغ حرمان در بغل»
 (۱) در مصراع اول، دو هجای کشیده دیده می‌شود.
 (۳) سومین پایه آوایی مصراع اول، «زین باغِ حِر» است.

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - پایه‌های آوایی - خط به خط - ۱۱۰۲)

عَم ری ست چُن | گُل می رَ وَم | زین باغِ حِر | مان دَر بَ غَل
 از رَن گ دا | مَن بَر کَ مَر | از بو گَ ری | بان دَر بَ غَل

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ در مصراع اول، یک هجای کشیده دیده می‌شود: ریست
- ۲ دومین پایه آوایی مصراع دوم، «مَن بَر کَ مَر» است.
- ۴ هر مصراع، چهار پایه آوایی دارد.

۱۹- مفهوم کدام گزینه با بیت «مرا کز جام عشقت مست گشتم / وصال و هجر یکسان می‌نماید» تناسب دارد؟

به وسلم شادمان گردان که از هجر تو غمگینم
 آن‌که شد شاهد جنت ز سقر نندیشد
 درد سهل است اگر امید دوایی باشد
 هیچ جا لنگر نمی‌گیرد به خود دریای عشق

(۱) جهانی شاد و غمگینند از هجر و وصال تو
 (۲) نکنم یاد شب هجر تو در روز وصال
 (۳) هجر خوش باشد اگر چشم توان داشت وصال
 (۴) در وصال و هجر ای دل اشتیاق دل یکی است

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - تشبیه - مفهومی - ۱۱۰۳)

در این بیت همانند صورت سؤال صحبت از این است که «برای عاشق، هجر و وصال فرقی ندارد» و می‌گوید: هجر و وصل برای عاشق یکسان است و اشتیاق او کم نمی‌شود و دریای عشق جایی لنگر نمی‌اندازد و ساکن نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ مردم دنیا از وصال تو خوشحال و از دوری تو غمگین هستند؛ مرا که از دوری تو غمگینم با وصال شاد کن.
- ۲ در روز وصال تو به هجران نمی‌اندیشم؛ زیرا کسی که در بهشت است دیگر به هجران فکر نمی‌کند.
- ۳ اگر امید وصال در کار باشد، هجر هم خوشایند است و به امید درمان، تحمل دردها آسان می‌گردد.

۲۰- مفهوم کدام گزینه با بیت «ای مهتر، آفتاب چراغ آسمان است و تو چراغ زمینی، آفتاب چراغ دنیاست و تو چراغ دینی» تناسب ندارد؟

خضر راهی برگزین گر آب حیوان بایدت
که من به خویش نمودم صد اهتمام و نشد
ور نه گم شوی با او گر نه راهبر باشد
زیرا که هیچ راهی بی راهبر نباشد

۱) راه تاریکی نشاید قطع کردن بی دلیل
۲) به کوی یار منه بی دلیل راه قدم
۳) مرد راهبر باشد پیر راهت ای برنا
۴) در راه عشق نبود جز عشق رهنمایی

(متوسط - تشبیه - مفهومی - ۱۱۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

مفهوم این بیت برخلاف صورت سوال و سایر گزینه‌ها، که تأکید بر «داشتن پیری روشن‌بین و راهبری برای سلوک» است، شاعر می‌گوید: هر راهی نیاز به راهنما دارد و تنها راهنما و راهبر راه عشق، خود عشق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) برای طی کردن راه تاریک عشق باید پیری روشن‌بین مانند خضر داشته باشی.
- ۲) بدون راهبر و دلیل راه، پا در راه عاشقی نگذار زیرا من بارها آزموده‌ام اما امکان‌پذیر نشده است.
- ۳) ای جوان! باید پیری روشن‌نگر را برای راهبری راه عشق برگزینی وگرنه، در این راه گمراه خواهی شد.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!
پاسخنامه ویدئویی آزمون

مواعظ قيمة / صناعة التلميع في الأدب الفارسی
صفحه های ۱ تا ۲۰

بودجه بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۱ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۲۱ - ۲۳)

- ۲۱- «كان بعضُ الشعراءِ الإيرانيينَ قد أنشدوا أشعاراً ممزوجةً بالعربية تُسمَّى بالملمع!»: (۱) برخی از شاعران ایرانی شعرهایی آمیخته به عربی سروده اند که آن‌ها را مَلَمَع می‌نامند! (۲) برخی از شاعران ایرانی اشعاری آمیخته به عربی سروده اند که مَلَمَع نامیده می‌شود! (۳) بعضی از شاعران ایران اشعاری آمیخته به عربی سروده بودند که مَلَمَع نامیده می‌شود! (۴) بعضی از شاعران ایرانی شعرهایی آمیخته به عربی سروده بودند که مَلَمَع نامیده می‌شود!

(دشوار - متن درس دوم - خط به خط - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

بعضی از شاعران ایرانی شعرهایی آمیخته به عربی سروده بودند که مَلَمَع نامیده می‌شود!
بررسی سایر گزینه‌ها:

الإیرانیینَ: ایرانی ← صفت است ← رد گزینه ۳

كان ... قد أنشدوا: سروده بودند ← ماضی بعید است ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

🎯 ابتدا، سه ساختار مهم ترجمه‌ای را بشناسیم:

۱. «قَد + فعل ماضی»: ماضی نقلی

مثال: قد ذهب: رفته است. / قد سمعت: شنیده است.

۲. «كان + (قَد) + فعل ماضی»: ماضی بعید (آمدن «قَد» اختیاری است).

مثال: كان قد ذهب: رفته بود. / كنت كتبت: نوشته بودم.

۳. «كان + فعل مضارع»: ماضی استمراری

مثال: كان يُشاهد: می‌دید. / كنت تعلم: می‌دانستی.

⚠️ **دقت کنید که ...**

اولاً؛ این سه ساختار را با یکدیگر اشتباه نگیرید و ثانیاً؛ همان‌طور که در متن سؤال می‌بینید، گاهی ممکن است در ساختار ترجمه‌ای دوم، بین «كان» و «قَد + فعل ماضی» فاصله ایجاد شود که حواستان باشد گول این فاصله را نخورید و «قَد + فعل ماضی» را در این حالت با ساختار «ماضی نقلی» اشتباه نگیرید و حتماً به قبل از آن و وجود فعل «كان» دقت کنید. حال دقیق‌تر به ترجمه زیر نگاه کنید:

كان بعضُ الشعراءِ الإيرانيينَ قد أنشدوا «كان ... قد أنشدوا» = «كان + قَد + ماضی»: سروده بودند.
همان‌طور که می‌بینید بین «كان» و «قد أنشدوا» فاصله ایجاد شده، اما ساختار [كان + قَد + فعل ماضی] همچنان برقرار است.

تُسمَّى: نامیده می‌شود ← مجهول است ← رد گزینه ۱

۲۲- «او از بزرگ‌ترین شاعران کشور ماست و مَلَمَعات زیادی به دو زبان فارسی و عربی دارد.»: اِنَّه

- (۱) من أعظم شاعر بلادنا و له مَلَمَعات كثيرة باللغتين العربية و الفارسیة!
(۲) أكبر من شعراء بلادنا و له كثير من المَلَمَعات باللغتين الفارسیة و العربية!
(۳) من أعظم شعراء بلادنا و له مَلَمَعات كثيرة باللغتين العربية و الفارسیة!
(۴) من أكبر الشعراء بلادنا و له كثير من المَلَمَعات باللغتين الفارسیة و العربية!

من أعظم شعراء بلادنا و له مملّعات كثيرة باللغتين الفارسيّة و العربيّة!
بررسی سایر گزینه‌ها:

از بزرگ‌ترین: من أعظم، من أكبر ← رد گزینه ۲

«شاعران» جمع است نه مفرد ← رد گزینه ۱

«شاعران» مضاف است و «ال» نمی‌گیرد. ← رد گزینه ۴

اسمی که مضاف باشد، «ال» و «تنوین» نمی‌گیرد.

«ملمّعات زیادی: ملمّعات كثيرة» ترکیب وصفی است. ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

فارسی و عربی: الفارسیّة و العربيّة ← رد گزینه ۱

۲۳- عین الصحیح في مفهوم العبارة: «سَل المصانع ركباً تهيم في الفلوات!»

۱) جماعة من المسافرين فقدوا طريقهم في الفلاة!

۲) العبد الصالح يساعد الناس في شدائدهم!

۳) قيمة كل إنسان بأعماله التي يعملها في الحياة!

۴) من يقصد شيئاً فهو يعرف قيمته أكثر من الآخرين!

ترجمة صورت سؤال: «از انبارهای آب درباره سوارانی که تشنه و سرگردانند، بپرس.»

دقیقاً همین مفهوم در گزینه ۴ آمده است.

هر کس چیزی را از دست بدهد، ارزش آن را بیشتر از دیگران می‌فهمد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) گروهی از مسافران راه خود را در بیابان گم کرده‌اند.

۲) بنده نیکوکار به مردم در سختی‌هایشان یاری می‌رساند.

۳) ارزش هر انسانی به کارهایی است که آن‌ها را در زندگی انجام می‌دهد.

■ ■ ■ اقرأ النّصّ التالي بدقة ثمّ أجب عن الأسئلة (۲۴ - ۲۷) بما يناسب النّصّ:

إنشاد الشعر من المهارات التي تتطلّب مقدراً كثيراً من التسلّط على الأدب و الفنّ. لا يقدر أحد أن ينشد شعراً إلا بالمطالعة و الممارسة الكثيرتين. إذا يحاول شخص أكثر فأكثر يستطيع أن ينشد شعراً مفيداً و غالباً ليست أشعاره جيّدة إلا بعد مرور سنوات. إذا نعلم صعوبة إنشاد الشعر نستطيع أن نفهم قيمة الأشعار الملمّعة. فدرّة الشاعر و تسلّطه على اللغتين تصل إلى درجة يستطيع أن ينشد مصراعاً من شعره بالعربيّة و مصراعاً آخر منه بالفارسيّة. هذا يشير إلى قدرته اللغويّة و تسلّطه على المفردات و هؤلاء الشعراء قليلون.

سرودن شعر از مهارت‌هایی است که مقدار زیادی تسلّط بر ادبیات و هنر می‌خواهد. کسی نمی‌تواند شعری بسراید، مگر با مطالعه و تمرین بسیار. هرگاه شخصی بیشتر و بیشتر تلاش کند، می‌تواند شعری مفید بسراید و معمولاً اشعارش خوب و زیبا نیست، مگر بعد از گذر سال‌ها. اگر دشواری سرودن شعر را بدانیم، می‌توانیم ارزش اشعار ملمّع را درک کنیم. قدرت شاعر و تسلّط او بر دو زبان به اندازه‌ای می‌رسد که می‌تواند یک مصراع از شعرش را به عربی و یک مصراع دیگرش را به فارسی بسراید. این، به قدرت زبانی او و تسلّط او بر واژگان اشاره دارد و این شاعران، اندک هستند.

۲۴- عین ما ليس في النّصّ:

۱) ملزومات إنشاد الشعر!

۲) قيمة الأشعار الملمّعة!

۳) موضوع الأشعار الملمّعة!

۴) قدرّة الشاعر و تسلّطه في الأدب!

موضوع اشعار مَلَمَع. (متن در این باره مطلبی بیان نمی‌دارد).

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ ملزومات سرودن شعر. (متن به آنچه برای سرودن شعر لازم است، اشاره کرده است.)
- ۲ ارزش اشعار مَلَمَع. (متن به این موضوع اشاره دارد.)
- ۴ توانایی شاعر و تسلط او بر ادبیات. (متن به این موضوع اشاره دارد.)

۲۵- عَيْنُ الْخَطَا حَسْبُ النَّصِّ:

۱) إنشاد الشعر باللغتين عملاً صعباً!

۳) أشعار الشاعر ليست جيدة في أول الأمر غالباً!

۲) كل الشعراء يستطيعون أن ينشدوا ملامعات!

۴) يلزم على الذي يريد إنشاد الشعر أن يطالع كتب الأدب بكثرة!

همه شاعران می‌توانند ملامعات بسرایند. (مطابق متن صحیح نیست؛ زیرا فقط تعداد کمی چنین توانایی را دارند.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ سرودن شعر به دو زبان کاری سخت است. (مطابق متن صحیح است.)
- ۳ شعرهای شاعر اغلب در ابتدای کار خوب و جالب نیستند. (مطابق متن صحیح است.)
- ۴ بر کسی که می‌خواهد شعر بسراید، لازم است که کتاب‌های ادبیات را به وفور مطالعه کند. (مطابق متن صحیح است.)

■ عَيْنُ الْخَطَا فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ (۲۶ و ۲۷)

۲۶- «إنشاد - نعلم - أكثر - قيمة»

۱) إنشاد: اسم - مفرد - مذکر - مصدر من باب ثلاثي مزيد - معرب / فاعل و مرفوع

۲) نعلم: فعل مضارع - للمتكلم الجمع - ليس له حرف زائد - حروفه الأصلية «ع ل م»

۳) أكثر: اسم تفضيل - مفرد - مذکر - وزن جمعه «أفعال» - معرب

۴) قيمة: اسم - مؤنث - مفرد - معرب / مفعول و منصوب بالفتحة

بررسی موارد نادرست:

نقش این کلمه مبتدا می‌باشد.

نکته

زمانی که قبل از کلمه‌ای فعلی وجود ندارد، آن کلمه به هیچ عنوان نمی‌تواند فاعل شود.

زمانی که در جمله فعل وجود ندارد، فاعل و مفعول به هیچ عنوان در جمله وجود ندارد.

در کتب درسی دبیرستان، فاعل را به عنوان یک اسم معرفی کرده‌اند که پس از فعل می‌آید و عمل فعل را انجام می‌دهد یا دارنده حالت فعل است.

بنا بر این تعریف، اگر در جمله‌ای پس از فعل، اسمی نباشد که آن فعل را انجام دهد، براساس کتب درسی دبیرستان در آن جمله نیز فاعل وجود ندارد.

۲۷- «قُدْرَةٌ - هُوَلاء - يُنْشِدُ - قَلِيلُونَ»

۱) قُدْرَةٌ: اسم - معرب - مفرد - مؤنث / مبتدأ و مرفوع و خبره «تصل»

۲) هُوَلاء: اسم إشارة - للجمع المذكر و المؤنث - للقريب - مبني / مبتدأ

۳) يُنْشِدُ: فعل مضارع - للمفرد المذكر الغائب - له حرف زائد من باب «تفعيل»

۴) قَلِيلُونَ: اسم - جمع سالم - مذکر - معرب - اسمه التفضيل «أقل» / خبر له «هؤلاء» و مرفوع بالواو

بررسی موارد نادرست:

این فعل از باب «إفعال» می‌باشد. وزن مضارع باب «تفعیل»، «یُفَعَّلُ» است در حالی که این فعل بر وزن «یُفَعِّلُ» می‌باشد.

وزن باب‌های ثلاثی مزید

نام باب	وزن ماضی (اولین صیغه ماضی)	وزن مضارع (اولین صیغه مضارع)	وزن امر (اولین صیغه امر)	وزن مصدر	تعداد حروف اضافه
إِسْتَفْعَال	إِسْتَفْعَلْ	يَسْتَفْعِلُ	إِسْتَفْعِلْ	إِسْتَفْعَلْ	۳ حرف (ثَلَاثَةٌ حُرُوفٍ) «ا، س، ت»
إِفْتِعَال	إِفْتَعَلْ	يَفْتَعِلُ	إِفْتَعِلْ	إِفْتَعَلْ	۲ حرف (حرفانِ اِثْنَانِ) «ا، ت»
إِنْفِعَال	إِنْفَعَلْ	يَنْفَعِلُ	إِنْفَعِلْ	إِنْفَعَلْ	۲ حرف (حرفانِ اِثْنَانِ) «ا، ن»
تَفَعُّلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلْ	تَفَعَّلْ	۲ حرف (حرفانِ اِثْنَانِ) «ت، تکرار عین الفعل»
تَفَاعُلٌ	تَفَاعَلْ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلْ	تَفَاعَلْ	۲ حرف (حرفانِ اِثْنَانِ) «ت، ا»
تَفْعِيلٌ	فَعَّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلْ	تَفْعِيلٌ	۱ حرف (حرفٌ واحِدٌ) «تکرار عین الفعل»
مُفَاعَلَةٌ	فَاعَلْ	يُفَاعِلُ	فَاعِلٌ	مُفَاعَلَةٌ	۱ حرف (حرفٌ واحِدٌ) «ا»
إِفْعَالٌ	أَفْعَلْ	يُفَعِّلُ	أَفْعَلْ	إِفْعَالٌ	۱ حرف (حرفٌ واحِدٌ) «ا»

عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۲۸ - ۳۰)

۲۸- عین الخطأ في ضبط حركات الكلمات:

(۱) و قد تُنْقَشُ عَيْنُ الْحَيَاةِ فِي الظُّلُمَاتِ!

(۳) هذا المصنوع من المصانع المتقدمة في البلاد!

(۲) واليدي يشتغل في مؤسسة ترويية ثقافية!

(۴) لكثير من الشعراء الإيرانيين ملمات مثل حافظ!

متوسط - ضبط حركات - خط به خط - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

در این گزینه دو خطای حرکت گذاری وجود دارد:

۱. «الإیرانیین» درست است؛ زیرا حرف «ن» در اسم جمع مذکر سالم، همیشه همراه فتحه (ـ) می‌آید.

۲. «الشعراء» درست است؛ زیرا جمع مکسر «شاعر» بر وزن «فُعلاء» می‌آید.

۲۹- عین ما ليس فيه اسم التفضيل:

(۱) أحب المؤمنين أشدهم محبة في حق الصعاء!

(۳) لا شك بأن أحب الناس إلى الله من ينشر السلم بينهم!

(۲) أحب المسلمين لأنهم ينفقون أموالهم لكسب رضا الله!

(۴) أحب الأعمال عندنا ما هي مقربة من ربنا العزيز!

دشوار - اسم تفضيل و مكان - ترکیبی - ۱۱۰۱

پاسخ: گزینه ۲

در این گزینه، «أحب: دوست دارم» فعل متکلم وحده است، ولی در سایر گزینه‌ها به معنای «محبوب‌ترین» و اسم تفضیل است.

ترجمه گزینه ۲: مسلمانان را دوست دارم؛ زیرا آنان اموالشان را برای به دست آوردن رضایت خدا انفاق می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

محبوب‌ترین مؤمنان کسی است که نسبت به ضعیفان بیشترین محبت را دارد. (محبوب‌ترین مؤمنان، شدیدترین آن‌ها از نظر محبت در

حق ضعیفان است.)

ضمناً، «أشد» اسم تفضیل است.

- ۳ هیچ شکی نیست که محبوب‌ترین مردم نزد خدا، کسی است که صلح را بین آنان گسترش می‌دهد.
- ۴ محبوب‌ترین کارها نزد ما همان‌هاست که نزدیک‌کننده [ما] به پروردگار با عزت ماست.

نکته

کلمه‌ای که به شکل «أحبّ» می‌آید از سه حالت زیر خارج نیست:
الف: أَحَبُّ: دوست داشت (فعل ماضی باب إفعال برای مفرد مذکر غایب)
ب: أُحِبُّ: دوست دارم (فعل مضارع باب إفعال برای متکلم وحده)
ج: أَحَبُّ: محبوب‌تر، محبوب‌ترین (اسم تفضیل)

از

۳۰- عین ما فيه اسم المكان:

- ۲) هل سألتن المصانع ركبا تهيم في الفلوات؟
 ۴) أنشد هؤلاء الشعراء ملامعات كثيرة في السنوات الماضية!

- ۱) إنكم رأيتم الدهر من هجر أحبكم القيامة!
 ۳) مضى الزمان و أعلم أننا نرجع إلى شيراز!

(متوسط - اسم تفضیل و مکان - ترکیبی - ۱۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

«المصانع: انبارهای آب» در این گزینه اسم مکان است.

نکته

اسم مکان بر سه وزن «مفعِل، مَفْعَل و مَفْعَلَة» است.
 جمع اسم مکان بر وزن «مفاعل» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها اسمی بر این وزن‌ها نداریم.

دقت کنید که ...

«شيراز» در گزینه ۳ با اینکه معنای مکان دارد ولی چون بر وزن اسم مکان نیست، آن را اسم مکان به حساب نمی‌آوریم.

از

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

فلسفه یازدهم: چیستی فلسفه (درس اول) / ریشه و شاخه‌های فلسفه (درس دوم)
صفحه‌های ۱ تا ۱۸

بودجه‌بندی
این آزمون

درس اول و دوم فلسفه یازدهم، در مجموع **۱ تست از ۲۰ تست** کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۳۱- کدام گزینه درست است؟

- ۱) با دقت در سؤال‌های روزمره درمی‌یابیم که بدون دست‌یابی به پاسخ قانع‌کننده، تصمیم‌گیری‌های انسان به سرانجام نمی‌رسد.
- ۲) از همان آغازین روزهای ظهور دانش فلسفه، افرادی برای نخستین‌بار به اهمیت پرسش‌های بنیادی پی بردند.
- ۳) اندیشیدن، واسطه رسیدن انسان از آنچه نمی‌داند به سوی دانسته‌ها و معلومات روشن است.
- ۴) هر سؤالی برای ما پیش می‌آید، نشانه تلاش برای تمرین تفکر فلسفی است.

(متوسط - چیستی فلسفه - خط به خط - ۱۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

اندیشیدن (تفکر)، واسطه رسیدن انسان از مجهولات (آنچه نمی‌دانیم)، به سوی معلومات (دانسته‌های روشن) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) با دقت در سؤال‌های دسته دوم (سؤالات بنیادین) درمی‌یابیم که بدون در دست داشتن پاسخ درست و قانع‌کننده برای آن‌ها، تصمیم‌گیری‌ها به سرانجام روشنی نمی‌رسد؛ درحالی‌که در گزینه ۱ به سؤال‌های روزمره اشاره شده است.

نکته

نحوه پاسخگویی به سؤالات اساسی و بنیادین، بر کل زندگی انسان تأثیرگذار است.

- ۲) از همان آغازین روزهای حیات فکری انسان، افرادی اهمیت پرسش‌های بنیادی را دریافتند؛ نه از آغازین روزهای ظهور دانش فلسفه.

نکته

حیات فکری انسان، بسیار پیش از ظهور دانش فلسفه آغاز شده است.

- ۴) هر سؤالی برای ما پیش می‌آید گویای آن است که چیزی را نمی‌دانیم و به دنبال دانستن آن هستیم؛ درحالی‌که در گزینه ۴ اشاره شده که این سؤالات، بیانگر تمرین برای تفکر فلسفی هستند.

از خودتان بپرسید که...

امکان دارد که مطرح شدن این سؤال که «امروز ناهار چیست؟» ارتباطی با تمرین تفکر فلسفی داشته باشد؟ قطعاً خیر!

پس تمرین تفکر فلسفی چگونه است؟

همین که انسان وارد وادی دوم شد و پرسش‌های بنیادین را جدی گرفت و به دنبال یافتن پاسخ آن‌ها برآمد، در حال تمرین «تفکر فلسفی» است.

۳۲- کدام گزینه درست است؟

- ۱) لفظ فلسفه، ریشه عربی دارد و یونانی‌شده «فیلوسوفیا» است.
- ۲) واژه فلسفه در گذشته کاربرد عام‌تری داشته و شامل همه علوم بوده است.
- ۳) فیلوسوفیا، مرکب از «فیلو» به معنای «دانی» و «سوفیا» به معنای «دوست‌داری» است.
- ۴) کسی که واژه فلسفه را ابداع کرد و برای نخستین‌بار به کار برد، فیلسوف بزرگ یونانی، یعنی سقراط بود.

واژه فلسفه در گذشته اختصاص به دانش خاصی نداشته و شامل همه دانش‌ها بوده است؛ پس کاربرد عام‌تر و گسترده‌تری داشته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) لفظ فلسفه، ریشه یونانی دارد و عربی‌شده «فیلسوفیا» است.

راز طراح

یکی از دام‌های رایج طراحان سوال، جابه‌جا کردن عبارتهای کتاب درسی است.

۳) اجزای این عبارت نیز برعکس بیان شده‌اند. در واقع «فیلو» به معنای دوست‌داری و «سوفیا» به معنای دانایی است.

۴) سقراط این واژه را عمومی کرد و بر سر زبان‌ها انداخت؛ نه اینکه آن را ابداع کرده باشد.

کلاس درس

عمومی‌کننده واژه فلسفه: سقراط

ابداع‌کننده واژه فلسفه: فیثاغورس

۳۳- کدام گزینه پرسشی فلسفی است؟

۲) چرا انسان باید اصول اخلاقی را رعایت کند؟

۱) دلایل اصلی ظهور سופسطائیان چه بود؟

۴) آیا سوفیست‌ها اصل واقعیت را انکار می‌کردند؟

۳) آیا در کره مریخ حیات و زندگی وجود دارد؟

پرسش مطرح‌شده در این گزینه، مربوط به فلسفه اخلاق است که به دنبال یافتن مبنای پایبندی انسان به اصول اخلاقی است؛ یعنی می‌خواهد پایبندی انسان‌ها را به اصول اخلاقی تبیین عقلانی کند.

بررسی فلسفی بودن عبارت موجود در گزینه ۲:

آیا موضوع آن بنیادین و اساسی است؟ بله؛ زیرا درباره مبنای رعایت اصول اخلاقی توسط انسان است.

آیا روش پرداختن به آن فقط عقلی است؟ بله؛ زیرا با روش حسی و تجربی نمی‌توان به آن پاسخ داد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) پرسش موجود در این گزینه، مربوط به علم تاریخ یا تاریخ فلسفه است و نمی‌توان آن را سؤالی بنیادین تلقی کرد.

رد گزینه ۱:

آیا موضوع آن بنیادین و اساسی است؟ خیر؛ زیرا به یک واقعیت تاریخی مربوط است.

آیا روش پرداختن به آن فقط عقلی است؟ خیر؛ زیرا با روش نقلی و مراجعه به منابع کتابخانه‌ای قابل پاسخگویی است.

۳) پرسش موجود در این گزینه، مربوط به علم کیهان‌شناسی است و در پی آن است که بدانند در کره مریخ نیز زندگی و حیات وجود دارد یا نه.

رد گزینه ۳:

آیا موضوع آن بنیادین و اساسی است؟ خیر؛ زیرا به یک مسئله تجربی در علم کیهان‌شناسی مربوط است.

آیا روش پرداختن به آن فقط عقلی است؟ خیر؛ زیرا با روش تجربی و ابزارهایی مانند ارسال فضاپیما قابل پاسخگویی است.

۴) پرسش موجود در این گزینه، مربوط به تاریخ فلسفه است و نمی‌توان آن را سؤالی بنیادین تلقی کرد.

رد گزینه ۴:

آیا موضوع آن بنیادین و اساسی است؟ خیر؛ زیرا به یک واقعیت تاریخی در دانش فلسفه مربوط است.

آیا روش پرداختن به آن فقط عقلی است؟ خیر؛ زیرا با روش نقلی و مراجعه به کتب سوفیست‌ها قابل پاسخگویی است.

مشاوره

تست مذکور از پرتکرارترین تیپ تست‌های درس ۱ فلسفه یازدهم است؛ پس به تکنیکی که تست با آن حل شده دقت کنید تا به آن مسلط شوید.

۳۴- اصلی ترین تفاوت فلاسفه و سوفیست‌ها در کدام گزینه بیان شده است؟

- (۱) شغل فلاسفه ترویج علم و دانش است؛ درحالی که سوفیست‌ها به وکالت مشغول هستند.
- (۲) رسیدن به حقیقت از نظر سوفیست‌ها ممکن نیست، اما از نظر فلاسفه ممکن است.
- (۳) اعتبار و ارزش حقیقت از نظر فلاسفه حتمی و از نظر سوفیست‌ها، احتمالی است.
- (۴) فلاسفه برخلاف سوفیست‌ها در استدلال‌های پیچیده دچار مغالطه نمی‌شوند.

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - چستی فلسفه - مفهومی - ۱۱۰)

سوفیست‌ها با انکار اصل حقیقت و واقعیت، رسیدن به حقیقت را ممکن نمی‌دانند؛ درحالی که فلاسفه با روش عقلی برای رسیدن به حقیقت تلاش می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) اولاً، برخی سوفیست‌ها به وکالت مشغول بودند؛ ثانیاً، این مورد اصلی ترین تفاوت میان آن‌ها نیست.

مشاوره

برای رد گزینه‌ها عجله نکنید و بهترین گزینه را پس از مطالعه همه گزینه‌ها انتخاب کنید.

۳) سوفیست‌ها به کلی برای حقیقت و واقعیت، ارزش و اعتباری قائل نبودند؛ نه اینکه آن را احتمالی بدانند.

۴) اینطور نیست که فیلسوف اصلاً دچار مغالطه نشود و سوفیست دچار مغالطه شود؛ بلکه هر انسانی ممکن است دچار مغالطه شود.

۳۵- کدام گزینه صرفاً میان فلاسفه و ریاضیات مشترک است؟

- (۱) گسترده بودن موضوع
- (۲) استفاده از روش تجربی
- (۳) عملیات فکری و استدلالی
- (۴) تلاش برای حل مسئله و کشف مجهول

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - چستی فلسفه - مفهومی - ۱۱۰)

فلسفه و ریاضیات از این جهت که هر دو از روش عقلی و قیاسی برای رسیدن به یافته‌های جدید استفاده می‌کنند و فقط با عملیات فکری و استدلالی به پاسخ مسائل خود می‌رسند، با یکدیگر شباهت دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) فلسفه دارای عام‌ترین و گسترده‌ترین موضوع میان علوم است و از این جهت هیچ دانشی شبیه فلسفه نیست.

۲) فلسفه و ریاضی از روش تجربی استفاده نمی‌کنند.

۴) همه علوم در تلاش برای حل مسائل خود و کشف مجهولات هستند و این امر صرفاً میان ریاضیات و فلسفه مشترک نیست؛ بلکه

مشترک میان همه علوم است.

دام تستی

صورت سؤال، گزینه‌ای را خواسته که صرفاً میان فلاسفه و ریاضیات مشترک است؛ درحالی که گزینه ۴ میان همه علوم مشترک است.

مشاوره

همواره صورت سؤال را دقیق بخوانید و به قیدهای آن توجه کنید!

۳۶- کدام گزینه درباره بخش ریشه‌ای فلسفه درست نیست؟

- (۱) بخش ریشه‌ای فلسفه از روش غیر تجربی استفاده می‌کند.
- (۲) قلمرو معرفت‌شناسی، نسبت به هستی‌شناسی، عام‌تر است.
- (۳) معرفت‌شناسی، درون بخش ریشه‌ای فلسفه قرار دارد.
- (۴) بر اساس موضوع به دو بخش مختلف تقسیم می‌شود.

قلمروی هستی‌شناسی، نسبت به معرفت‌شناسی، عام‌تر است؛ نه برعکس. در واقع «معرفت»، خودش وجود دارد؛ پس درون هستی‌شناسی قرار می‌گیرد و از آن خاص‌تر است.

عام‌ترین موضوع در جهان، «وجود» است.

رابطه «معرفت‌شناسی» با «هستی‌شناسی» تبیین و رابطه «معرفت» با «هستی» عموم و خصوص مطلق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مباحث فلسفی به‌گونه‌ای هستند که امکان استفاده از روش تجربی برای بررسی آنها وجود ندارد و روش پرداختن به آنها، **منحصراً عقلی** است.

۳) معرفت‌شناسی قسمتی از **بخش ریشه‌ای فلسفه** محسوب می‌شود.

۴) بخش ریشه‌ای فلسفه اگر درباره موضوع وجود بحث کند، «هستی‌شناسی» و اگر درباره معرفت بحث کند، «معرفت‌شناسی» است؛ پس **بر اساس موضوع** به دو بخش تقسیم می‌شود.

به شکل زیر دقت کنید:

بخش ریشه‌ای فلسفه

۳۷ - کدام گزینه، پرسشی معرفت‌شناختی محسوب نمی‌شود؟

- ۱) آیا انسان می‌تواند یکسان عمل کردن طبیعت را درک کند؟
- ۲) آیا شناخت انسان، محدود به امور جسمانی، مادی و فیزیکی است؟
- ۳) آیا دستگاه ادراکی انسان، هیچ‌گاه دچار خطا در روند شناخت نمی‌شود؟
- ۴) هنگام مشاهده به قتل رسیدن یک انسان، چه فعالیتی در مغز رخ می‌دهد؟

اینکه هنگام مشاهده یک حادثه ناگوار همچون به قتل رسیدن یک انسان، چه واکنشی در مغز انسان رخ می‌دهد، پرسشی مربوط به علم **عصب‌شناسی و روان‌شناسی تجربی** است، نه فلسفه. در واقع این پرسش با آزمایش و مشاهده علمی پاسخ داده می‌شود، نه با تفکر عقلی محض (که روش فلسفه است).

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این گزینه به امکان شناخت چیزها توسط انسان اشاره دارد که مسئله‌ای معرفت‌شناختی است.

۲) این گزینه به **محدوده شناخت** انسان اشاره دارد که در حوزه معرفت‌شناسی بررسی می‌شود.

۳) این گزینه به مسئله **خطاپذیری شناخت** اشاره دارد که مسئله‌ای در حوزه معرفت‌شناسی است.

کنکورشناسی

مشابه گزینه ۴ در این تست، پیش از این در گزینه‌های ۳ و ۴ تستی از کنکور ۱۳۹۷ نیز آمده و آنجا نیز خارج از حوزه معرفت‌شناسی شناخته شده بود. گزینه ۳ آن تست در کنکور ← آیا فعالیت‌های مغز در زمان مرور خاطرات خوش و خاطرات رنج‌آور، یکسان است؟ گزینه ۴ آن تست در کنکور ← زمانی که انسان محبت نسبت به کسی را در خود احساس می‌کند، آیا در مغز او نیز اتفاقی می‌افتد؟

۳۸- کدام گزینه درست است؟

- (۱) از آنجایی که فلسفه مضاف از ریشه فلسفه تغذیه می‌کند، نسبت به آن عام‌تر است.
- (۲) بخش فرعی در دانش فلسفه از بخش اصلی آن اثر می‌گیرد و نه برعکس.
- (۳) برخی علوم بشری، نیازی به وجود فلسفه مضاف برای آن علم ندارند.
- (۴) فلسفه علوم تجربی از روش حسی و تجربی استفاده می‌کند.

(متوسط - ریشه و شاخه‌های فلسفه - مفهومی - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

مبانی پذیرفته‌شده در بخش اصلی فلسفه بر بخش فرعی آن اثرگذار است.

اگر کسی در بخش اصلی فلسفه بپذیرد که «وجود، به دو قسم مادی و مجرد تقسیم می‌شود» در انسان‌شناسی فلسفی نیز می‌تواند «وجود روح» را بپذیرد.

اثرپذیر ← بخش فرعی فلسفه

منشأ اثر ← بخش اصلی فلسفه

بررسی سایر گزینه‌ها:

فلسفه مضاف از ریشه فلسفه عام‌تر نیست و موضوعات جزئی‌تر در فلسفه‌های مضاف و موضوعات کلی‌تر در بخش ریشه‌ای فلسفه بررسی می‌شوند.

ریشه فلسفه شامل عام‌ترین موضوعات هستی است.

هر دانشی دارای فلسفه مضاف مخصوص خودش است؛ زیرا علوم باید مبانی خاص خود را داشته باشند که در فلسفه مضاف‌شان مشخص می‌شود.

از آنجایی که قبل از بنا نهادن هر علمی، ابتدا باید موضوع آن علم برای دانشمند آن علم اثبات شود و سپس روش تحقیق آن علم نیز انتخاب شود و به صورت کلی، اصول و مبانی آن علم، باید تبیین عقلانی گردد؛ پس امکان ندارد که علمی شکل بگیرد اما فلسفه مضاف آن علم، شکل نگیرد. در واقع حتی اگر دانشمندی به‌طور صریح به فلسفه‌های مضاف نپرداخته باشد، حتماً به‌طور ضمنی با تفکر فلسفی آن را بررسی کرده است.

روش مطالعه علوم تجربی، حسی و تجربی است؛ اما روش مطالعه «فلسفه علوم تجربی» عقلی است.

همه فلسفه‌های مضاف با روش عقلی بررسی می‌شوند.

۳۹- چند مورد از موارد زیر به‌طور خاص به دیدگاه اصالت فرد اشاره دارد؟

- جامعه صرفاً مجموعه‌ای از افراد است که کنار هم زندگی می‌کنند.
- تأمین آزادی‌های فردی از وظایف اصلی هر دولت است.
- افکار و اندیشه‌های افراد، تابع شرایط اجتماعی آنان است.
- منافع و مصلحت جامعه، مطلقاً مقدم بر منافع و رشد فرد نمی‌باشد.

یک (۴)

دو (۳)

چهار (۲)

سه (۱)

بررسی موارد:

موارد را به ترتیب بررسی می‌کنیم:

مورد اول: این گزاره به اصالت فرد اشاره می‌کند، یعنی جامعه هویت مستقل و منفردی از افراد خود ندارد.

مورد دوم: این گزاره به اصالت فرد اشاره می‌کند، زیرا تأکید آن بر آزادی‌های فردی است و فرد را به عنوان حقیقت اصلی جامعه به رسمیت می‌شناسد.

مورد سوم: این گزاره به اصالت جامعه اشاره می‌کند، زیرا معنای آن این است که جامعه و شرایط اجتماعی، مشخص می‌کنند افراد چه افکار و اندیشه‌هایی داشته باشند و بنابراین افراد مستقل از جامعه نیستند.

مورد چهارم: این گزاره به اصالت فرد اشاره می‌کند، به این معنا که اتفاقاً منافع و رشد فرد است که مقدم بر منافع جامعه است و فرد اولویت دارد.

۴۰ - کدام شعر بیانگر دیدگاه متفاوتی در فلسفه علوم اجتماعی است؟

- ۱) با تعاون شهر خود را گلزار کن / با تعاون خفته را بیدار کن
- ۲) بنی آدم اعضای یکدیگرند / که در آفرینش ز یک گوهرند
- ۳) جان من و جان تو بود یکی ز اتحاد / این دو که هر دو یکیست جز که همان یک مباد
- ۴) بیرون ز تو نیست هرچه در عالم هست / در خود بطلب هر آنچه خواهی که تویی

بیت موجود در گزینه ۴ به اهمیت فردگرایی اشاره کرده که حاکی از «اصالت فرد» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

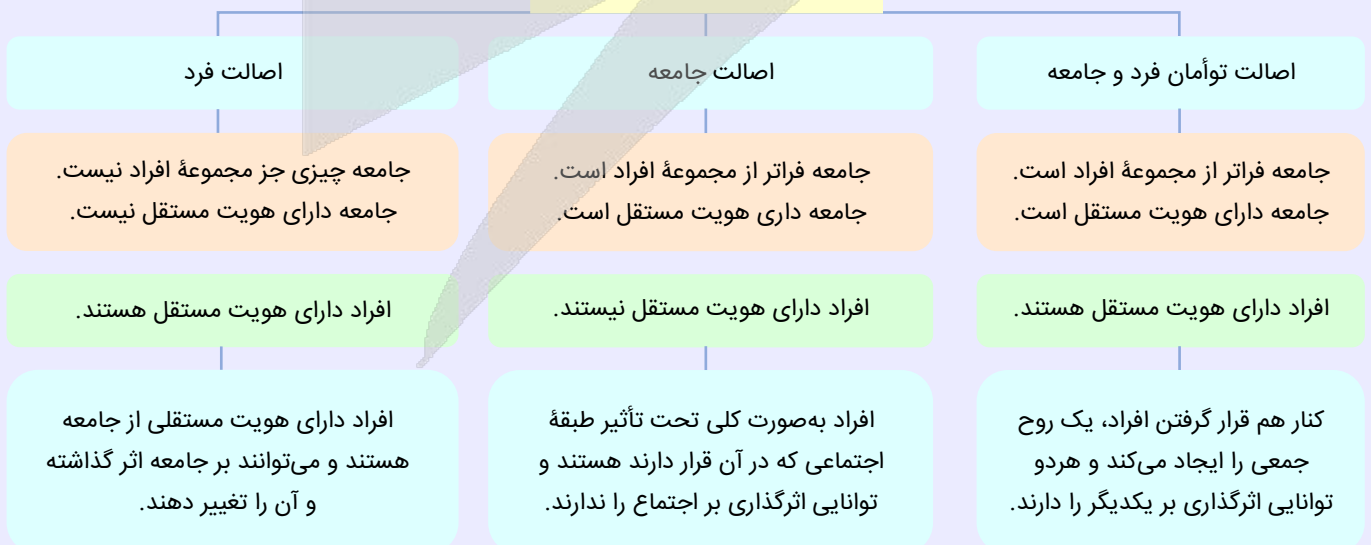
گزینه‌های ۱ و ۲ و ۳ به اهمیت جمع‌گرایی اشاره دارد که حاکی از «اصالت جامعه» است.

کلیدواژه‌های «اتحاد، تعاون، هم‌دلی و...» حاکی از اصالت جامعه هستند.

برای پاسخگویی به این قبیل تست‌ها، باید به ویژگی‌های اصالت فرد، اصالت جامعه و اصالت هر دو مسلط باشید.

فلسفه علوم اجتماعی

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

